

BUDAPESTI NAPLÓ

Szerkesztőség és kiadóhivatal:
József-körút 18.

Főszerkesztő: VÉSEI JÓZSEF.
Félelős szerkesztő: BRAUN SÁNDOR.
A SZERKESZTŐSÉG.

Egész évre 28 k., (14), 1/2 évre 14 k., (7), 1/4 évre 7 k., (3.50), egy hónapra 2 k. 40 fillér, (1.20 frt).
Egyes szám Budapesten 8, vidéken 10 fillér.

Egyenes beszéd.

Budapest, május 14.

(K.) Mi a parlament munkaideje? Mondjunk sokat: — kilenc hónap. Akkor már igazán rövid vakációra s kevés munkaszünetes napra szabad gondolni. De kilenc hónap nem kicsi idő, az alatt sokat lehet csinálni. Az időből tehát telik, arra nem lehet panasz. Tessék azonban egyszer kezükbe venni a plajbászt s valami kis számadást csinálni, hogy a mai gyakorlat mellett mennyi idő marad az igazi munkára. Tessék a kilenc hónapból levonni a megalakulás formaságaira mulhatatlanul szükséges időt, azokat a szüneteket, melyeket a kalendárium parancsol a parlamentre, a matematikai pontossággal jelentkező incidenseket, a bizottság előkészítő munkásságára szánt heteket, az interpellációk és ezekre adott válaszok rengeteg sok óráját és a lustaságból vagy egyszerű szeszélyből elherdált félórákat, mikor azon vitatkoznak, hogy érdemes-e még tovább tanácskozni vagy sem: — s tessék összeadni a heteket, napokat, órákat és félórákat. Ez kitesz összesen, ne mondjunk nagyon sokat, egy hónapot. Kitesz többet, még a legnormálisabb időben is, de maradjunk az egy hónapnál. Marad a munkaidőből nyolc hónap. Még ez is szép idő és sokat lehet alatta dolgozni. Ám most tessék csak igazán megfogni a plajbászt. A parlament legelső dolga természet szerint a költségvetés elintézésére és a költségvetés fölhasználására szóló meghatalmazás megadása. Ez házi ügy és úgy kellene rajta átesni, mint valami bevezetésen, mely rövid és nagy vonásokban mozog, éppen csak kedvet csinál a munkához. Csak hogy a magyar parlamentben kifejlett gyakorlat hovatovább hasonlatos lett az Akadémia kiadvá-

nyaihoz, melyekben nagyobb a bevezetés és több a glossza, mint maga a munka. A magyar parlamentben már esztendő hosszu sora óta hónapokig tart a budgetvita, olyan esztendő pedig alig is volt, mikor indemnitásra szükség ne lett volna. S éppen azért bizonyos közvélemény lassankint már kialakult, hogy tenni kellene valamit a budgetvita medrének szabályozása szempontjából. Az idén pedig, mikor még csak obstrukciós jelenségekre se lehet utalni, a budgetvitaimmár ötödik hónapja tart s egészen még most sem fejeződött be. Hát most tessék szaporán játszani a plajbászzal: — a megmaradt nyolc hónapból le kell ütni közel öt hónapot. Mi marad? Talán valamivel több három hónapnál. No ez már mégis csak kevés arra, hogy a magyar nemzet haladása számára a sineket nyugodtan és biztosan lehessen lerakni.

Mikor tehát Széll Kálmán miniszterelnök az appropriációs vita során mondott mai beszédében bejelentette, hogy őszre javaslattal fog kopogtatni a budget-folyam szabályozása érdekében, ezzel senkit meg nem lepett, ezzel a parlamentnek semmiféle megrendszabályozását sem helyezte kilátásba. Egy tarthatatlan állapotból ígért hidat a munka felé: ez az egész. Mégis körülményesebben nyilatkozott. Nehogy valaki olyasmit tegyen fel róla, mintha csorbát akarna ütni a budgetjogon, vagy korlátozni akarná a szó-lásszabadságot. Szó sincs róla. Fölösleges és időrabló ismétléseket kíván csak törölni, a jóra való rendező vörös plajbászt akarja csak használni. Véleményt elfojtani, kritikának gátat vetni, ideákat megnyirbálni: eszébe se jut. Marad a darab szövege, amilyen volt. De ma egy Shakespeare-darabot is lehet gazdaságosabban rendezni, hát a parlamenti remekmű se fog tőle szenvedni, ha okosabban, gazda-

ságosabban osztjuk be és meghagyván a lényegét, több időt takarítunk egyéb dolgokra. A végén, akármilyen fontos a budget, az mégse minden. Az országnak még van egy és más szükséglete azonkívül is. És ha a bejelentett reform mellett indemnity nélkül is lehet majd kormányozni, ha az eljövendő esztendőben marad a parlamentnek ideje komoly törvények alkotására is: — ezért aligha fog az ország megharagudni a törvényhozásra. Nem valószínű legalább.

Ez volt Széll Kálmán mai beszédében az első jelentős momentum. De volt több is. A téma szempontjából másodiknak jelezzük azt a közjogi világosságot, melyet a külön magyar hadsereg kérdése derített a miniszterelnök. Ezt a témát ugyanis a függetlenségi párt, hogy úgy mondjuk, az aktualitás halhatatlanságának glóriájával ruházta fel és mindig szeretettel hivatkozott rá, a most folyó vitában is, hogy a külön magyar hadsereg benne volt Deák Ferenc koncepciójában is. Ma például, mikor a miniszterelnök még csak pedzette a kérdést, a függetlenségi párt már idegesen tudakolta, hogy miképpen áll ez a dolog Deák Ferenc hagyatékában? Nos tehát, Széll Kálmán nem jött zavarba. Föltárta a haza bölcsének hagyatékát s Deák Ferenc saját szavaival bizonyította, hogy a magyar hadsereg kifejezése csak jogfenntartás akar lenni, de nem az önálló magyar hadsereg megteremtésének sürgetése, mert a história szerint az uralkodó közössége mellett voltak ugyan magyar csapatok is, de sohasem volt külön magyar hadsereg, azt az időt kivéve, mikor a magyar hadsereg szemben küzdött az osztrákkal. Maga Deák Ferenc, mikor történelmi világításban sem találta meg a külön magyar hadsereget, azt is nyíltan megmondotta, hogy két külön hadsereg mellett a trón oltalmát elegendő

TÁRCA.

UJ VILÁG.

— Történelmi regény. —

Írta: JÓKA! MOR.

A Bez-chleba.

„Bez Chleba“ annyit tesz tótul, hogy „kenyértelen“.

Egy egész vidék a Kanahánnak oszolt Magyarországon, amelyen nem terem kenyér. Semmi kalász, semmi magtermő fűszál, semmi tápláló gyökér. Isten átka nehezedik hegyen-völgyön. Ki lakhatik benne?

Negrotin csak egy akkordot hallott meg belőle és abból kitalálta az egész muzsikát.

„Igazi uraság az, ha egy magyar ur egy lengyelt tart magának.“

A többi egy kis sejtélemmel és tapasztalattal kitalálhatta belőle. Mit beszélnek ő róla ezek az előkelő uraságok.

— Ami igaz, az igaz. A mi lengyelünk kiegészítő része az uri háztartásnak.

— Nélkülözhetetlen gyámolítója a családapának.

— Kárpótlás bizonyos nélkülözésekért.

— Villámhárító holmi revanche-ötletek ellen.

— Hiszen nem kell mindjárt rosszat gondolni.

- Dehogyan rossz.
- Sőt nagyon jó.
- S meg van mellette tartva a dekorum.
- Rendezett viszony. A lengyel percentet kap.
- Vajjon mindentől?
- Hahaha!

..... Negrotin ezt mind nem hallotta, de azért tudta jól, hogy így beszélnek róla.

Régen furta már az ő kedélyét ez a féreg. S legjobban bántotta Tihamérnak a viselkedése.

A férj maga is érezte vele, hogy ő — nem bánja ezt az állapotot. Nem azért, mintha nagy-lelkű volna; hanem, mivel közönséges észjárású. Talán Lyubiszára inkább tudott volna féltékeny lenni, mint Natáliára s a Ludlám-barlang című ráira inkább, mint a lengyelre.

Hogy Negrotin a birtokát jövedelmező állapotba hozta, az Tihamér előtt nem jött beszámítás alá. Hiszen önérdéke volt: százalékot kapott belőle.

A jövedelem évről-évre növekedett, de annyira még sem nőtt fel, hogy elég legyen.

A milliomosnak éppen úgy hiányoznak az ezresek, mint a napszámosnak a piculák.

Arról teljes tudomása volt Tihamérnak, hogy a komáromi vállalatba befektetett s onnan a kapitulációkor visszanyert százezer forintnak minden részecskéje be lett már ruházva az ő uradalmába. Az összeg a felesége nevére lett betáblázva, mint kölcsön. Ettől neki törvényes kamatot kellett fizetnie. Ezt az összeget Negrotin minden évben bevezette a számadások közé. Tihamér rő-

viden átsiklott rajta. „Ezt majd elintézem én a feleségemmel: ez a mi dolgunk.“ Soha sem adott Natáliának belőle egy gombostűrevalót sem. Negrotin aztán annak a másik százezer forintnak a kamatját, melyet Tózsól ügyessége mentett meg a komáromi kemencétől, adta át Natáliának ezen a címen, amiért a nő nagyon háladatos volt a férjéhez. Belenyugodott, hogy ez az ő betáblázott adósságának a kamatja. Ennélfogva nem zaklatta a férjét soha a saját szükségleteire való pénzért. Magának Tihamérnak pedig eszébe sem jutott, hogy egy urhölgynek még szüksége is lehet valamire. Falun! — Elégnek tartá, hogy születésnap, névnap alkalmával egy gyűrűvel, karpereccel tanusítá férji figyelmét.

Tihamér tudott bőkezű lenni, ahol egy igazi gavallér szokott. Vig cimborra váltótját olvasatlan aláírni (s lejáratkor természetesen beváltani) hazafiai köteletségének tartotta; szép asszonynak, paripának az árára alkudozni pedig éppen eretnokségnek tartotta volna, hanem valami hazafias, vagy jótékonyági, emberbaráti, közmívelődési célra nem nyitotta meg se szívét, se tárcáját. Ezekkel ha hozzáfordultak, félredobta a kérélevelet. A felesége aztán helyrepolitolta a mulasztást, ő adakozott a saját pénzéből a férje nevében.

Éppen a legközelebbi napokban történt egy nevezetes eset.

A pesti nemzeti színház a bukás szélén állt. A régi művésznöket, művészeket elűzték, a kedvenc szindarabokat letiltá a cenzura, a közönség elkedvetlenül, diszletek, jelmezek elrongyol-

biztonságban nem képzeli. Törvénybe vette tehát a magyar hadsereg kifejezést, mint egy jog fenntartását, de egy pillanatra sem hagyta kétségben sem a törvényhozást, sem a nemzetet, hogy az önálló külön magyar hadsereg nem gondol, csak az egész hadsereg kiegészítő részére. S Széll Kálmán miniszterelnök ma teljes világosságot derített ebbe a kérdésbe. Most már a függetlenségi párt, ha az önálló magyar hadsereget tovább is sürgeti, a Deák Ferenc szellemét nem hívhatja segítségül. Ez a szellem nem áll rendelkezésére. Már csak nélküle kell boldogulnia a szélsőbalnak, ha akar és ha tud.

Legfontosabb volt azonban a miniszterelnök mai polemikus beszédében a harmadik momentum: a kiegyezésre vonatkozó. Világos volt, egyenes volt, higgadt volt és méltóságos volt. Ausztria felől papiros-puskák ropogása, idehaza inszINUÁCIÓK sziszegése próbálja kihozni sodrásból a miniszterelnököt: — jegyezzük fel büszkeséggel, hogy hiába. Lehetetlen föl nem ismerni, hogy az osztrák sajtó fegyvereihez az osztrák kormány adja a töltést; lehetetlen meg nem látni, hogy a hazai sziszegésben a kormánybuktató szándék adja a hangot: — de a magyar miniszterelnök minden irritáció dacára áll nyugodtan, rendületlenül, bizván önmagában és a gondjaira bízott ország igazáiban. A miniszterelnök éppen olyan egyenesen, mint flegmatikusan jelentette ki, hogy megy az ő útján s eltéríteni magát nem hagyja sem az osztrák handa-bandától, sem a magyar veremásoktól. Újtát megjelöli a törvény, haladását meg nem akaszthatja senki. Se kiűnn, se benn. Ha már most a pszichologia legelemből törvényei szerint nézzük a két hadakozó felet: lehetetlen megnyugvást nem érezni. Odaát haraguznak, itt nyugodtak. Odaát ropog a papiros, itt egy fölösleges szó sem esik. Odaát szaturálva van a levegő fenyegetésekkel, ideát mosolygó nyugalommal végzi a kormányzat még lényegtelen ügyeit is. Hát a pszichologia nem csalhat. Aki haragszik, annak nincsen igaza s ezt az osztrákokról ugyis tudjuk. Aki olyan mérgesen fenyegetőzik, nagyon fenyegetve érzi a maga helyzetét s ezt így sejtjük az osztrákokról. S aki már a papiros is ropogtatja a maga erejének mímelésére, az nagyon, de nagyon gyöngye lehet s ezt reméljük az osztrákokról. Már akkor jobban tetszik nekünk a magyar kormány föltétlen

nyugodtsága, rendületlen bizalma, egyenes járása: — itt van az igazság és itt van az erő. Hogy ezt az érzést az egész ország lelkiületébe át tudja származtatni: ez a miniszterelnök mai beszédének legértékesebb momentum. Ezért jár ki az igazi bizalom Széll Kálmánnak, nemcsak a költségvetés fölhasználására, de az egész magyar nemzet érdekeinek képviselésére. A legnagyobb érdekek a legjobb kezekben vannak. . . .

ORSZÁGGYÜLÉS.

Budapest, május 14.

A képviselőház vitájának mai napja tele volt delegációs reminiszenciákkal. Külügyi és hadügyi kérdések mellett azok a rekrimnációk adták meg a főtémáját, amelyekhez a delegációk albizottsági tárgyalásaiból merített anyagot az ellenzék.

Molnár Ákos, a szélsőbal szűzszónoka, aki ma megnyitotta a beszédek sorát, a pénzügyi kritikába sietett belekapcsolni a hadügyi költségek emelkedését s nagyon temperamentumosan és pártjának sűrű helyeslése közben támadta a kormányt a mértéktelen katonai költségek miatt. Sok téves adatot hordott ugyan össze, amint azt mindjárt rá is olvasta Széll Kálmán, de beszéde formás, ő maga eleven és elegáns szónok s ezért minden oldalon szívesen hallgatták.

A miniszterelnök, aki Molnár Ákos után szólalt fel, egyenként szedte szét mindazt, amit eddig az ellenzék vitaanyagának felhalmozott. A szélsőbal, amint egy idő óta ismét szokásba jön, próbálta itt-ott zajongással zavarni, de a polemia erejét nem gyöngíthette ezzel. A beszéd nagy részét azok a gravámenek foglalták el, amelyeket a közönségnek tárgyalása tett aktuálisá. Utána néhány személyes felszólalás következett, végül Rakovszky István beszélt, még pedig elejétől végig a delegációról.

Az ülés elején Nessi Pál sürgette meg a miniszterelnök választását néhány interpellációra, azután Darányi nyújtotta be legújabb munkástervényjavaslatát az egész Ház éljenzése közben.

A képviselőház ülése május 14-én.

— Kezdeté délelőtt 10 órakor. —

Elnök: gróf Apponyi Albert.
A kormány részéről jelen vannak: Széll Kálmán miniszterelnök, Lukács László, gróf Széchenyi Gyula, báró Fejérváry Géza.

(Napirend előtt.)

Nessi Pál: Sürgeti a választást a függőben levő interpellációkra. Kéri továbbá az elnököt, hogy sürgetse meg a kérvényi bizottságnál a kérvények tár-

gyalását, hogy a Kossuth-szoborra vonatkozó kérvények mielőbb tárgyalhatók legyenek.

Széll Kálmán miniszterelnök: Nem vezette valami szándékosan, hanem csak az, hogy nem akarta félbeszakítani a sürgős tárgyalásokat, melyekkel eddig a Ház elfoglalta volt. Igéri, hogy a delegacionális tárgyalások után, ha a Ház ismét üsszül, a legelső ülések egyikén mindegyik interpellációra válaszolni fog. (Általános helyeslés.) Az ellen nincs kifogása, hogy ha a kérvényi bizottságot megsürgetik a kérvények tárgyalása végett, hogy a Ház mielőbb foglalozhassék a kérvényekkel. (Általános helyeslés.)

Elnök: Napirend előtt való felszólalás tárgyalásában nincs helye határozathozatalnak. Igyekszik azonban, hogy a Ház mielőbb tárgyalhassa a kérvényeket. (Általános helyeslés.)

Darányi Ignác földmívelésügyi miniszter: Be nyújt egy törvényjavaslatot a gazdasági munkás- és cselédségjuttatásokról szóló 1900. XVI. t.-o. kiegészítéséről.

(Az appropriáció.)

Molnár Ákos: Részint közjogi, részint közgazdasági okokból nem fogadja el a javaslatot. A költségvetés rengeteg összegeket tüntet föl a nyugdíjasok javára. A tisztviselői fizetések óriási összege arra enged következtetni, hogy nálunk tuleng a bürokratizmus. És azért tisztviselőinknek legalább 70 százaléka nyomorog. Hadügyi politikánk óriási összegeket emészt föl. Ezeknek a költségeknek legalább egyharmadát megtakaríthatók, ha szaktanácsok a nagyhatalmi politikával.

Valóságos bűne a hadügyi kormányzatnak, hogy nincs meg nemzeti jellege. A hadsereg nyelve német és németek a vezetői is. Államadósságunk évi kamata összes állami bevételeink 27 százalékát köti le és ennek a 27 százaléknak 7 százaléka külföldre megy ki. Az adók elosztása aránytalan. A kisembert nyomja az adók legnagyobb része: a szesz-, sör- és borlogasztási adók. Az ilyen adózási rendszerre az állam egzisztenciáját nem lehet bázisolni. A pénzügyi készletek dolgában a kormány nem jár el parlamentáris elvek szerint. Tiltakozik az ellen a rendszer ellen, melyet a pénzügyi készleteknél követ a pénzügyminiszter. A királyi várpalota építésére is adott a pénzügyminiszter önkényűleg 12 és fél milliót. Nem lett volna-e helyesebb, ha ideál a kormány s költségvetésben kér felhatalmazást az építésre a Háztól, örömmel adta volna meg. Ezt a politikát, mely nem egyéb irázisok politikájánál, nem helyesli, nem bízik benne s a törvényjavaslatot nem fogadja el. (Élénk helyeslés a szélsőbaloldalon.)

(A miniszterelnök beszéde.)

Széll Kálmán miniszterelnök: A közvetlenül előtte felszólalt szónoknak fejtegetéseire röviden csak annyit válaszol, hogy mivel megy fel az udvarhoz és mit mondott Magyarországon koronás királynak, azt bízzák reá. (Élénk helyeslés és tetszés jobboldalon.) Mindig az igazat és csak az igazat mondja. (Élénk helyeslés és tetszés a jobboldalon.) s mindig azt mondja, ami meggyőződése és kötelessége szerint helyes és jó az ország érdekében szempontjából és azoknak megőrzésére. Igazat mond és tőle ott mást, mint igazat, nem követelnek és nem várnak. (Élénk helyeslés és tetszés a jobboldalon és a középben. Mozgás és felkiáltások a szélsőbaloldalon: Megint irázis! Ez az első felvonás!) Azt mondják erre hogy irázis, minden, ami önknek nem tetszik,

tak, a nemzeti subvenció megfogyott. Ekkor egy nagylelkű magyar főúr a nemzeti kaszinóban hazafias felszólítást indított meg a magyar társadalomhoz egy új alapítke összegyűjtésére, az utolsó hazai közművelődési intézet felemelésére. Mubaráti és hazafias indítványát nagyszerű siker követte. Maga a döblingi remete, akinek már nem kellett semmi színjáték e világon, tetemes összeggel járult az adakozáshoz. Természetes volt, hogy az illusztris kezdeményező Lippay Tihamérnak is küldtek egy gyűjtővet; hisz ő alakított ez időben egy saját színházat az ur birtokán: a hazai művészet joggal számíthatott a bőkezűségére.

És Tihamér ezt a gyűjtővet visszaküldte a pesti bizottságnak három zérussal = 000 az adakozási rovatban. S még el is dicsekedett e stikkli-jével a feleségének. Natália aztán azt tette, hogy rögtön egy másik levelet küldött a színház-pártoló bizottságnak, ilyen tartalommal: „férjem ivéről kimaradt a vezető szám = 2 =, sietek azt helyrehozni”. Mellékelve volt hozzá két ezeres.

Tihamér megtudta a dolgot és dühös volt érte. Hogy lehet a pesti magyar komédiásokra így kidobálni a pénz? Mennyivel jobb lett volna ez a világhírű párisi Rigolbochenak, a grotesktáncosnőnek.

Negrotin lelkéből unta már ezt a viszonyt. Léha, céda társaságok lenézték, szívének legszentebb érzelmeit kigunyolták, ő volt a szétzilált nagyuri birtok újájtóremtője, fenntartója, s őt tartották a tányérnyalónak, az ingyenélőnek — és a cicisbeonak.

Pedig ő csak imádkozta azt a nőt, mint egy bálványt.

S ez az ő bálványa bolond hüséggel szerette

azt a férjet, aki őt mellőzte, elhanyagolta, s az a nő egy vétkes ösztönt a szívében feltámadni nem engedtek.

Bizonyára, akárhogy forgatjuk, egy szép asszony szeretőjének lenni nem megvetendő állapot; de egy szép asszony szeretőjének látszani buta egy hivatal. Ezt egy magyar sem állja ki sokáig, nemhogy egy lengyel.

Egy napon Negrotin felkereste Hruszkay urat a lakásán.

— Valamit mondok neked. Én lemondok az uradalom jószágigazgatásáról.

— Ah! Es mit fogsz kezdeni azután?

— A jövedelmi százalékból van négy éven át megtakarított pénzem, huszezer forint, veszek magamnak egy kis falusi birtokot s gazdálkodom rajta esendesen.

(Folytatása következik.)

Martinique.

Szerelmes, édes sejtellemmel

Olelte át a tenger az eget.

Lágy tavaszest. A messzi végtelenség

Csókszomjas, halk mámortól pihegett.

Ezer lámpása csillogott az éjnek,

A kertekből csendülve szállt az ének,

Virágterhétől roskadt minden ág

S hogy felkeressék a kőza bogárkák,

Szerelmet váró kelyhüket kitárták

A bíboros, tűzszin ázaleák.

Oh mily fenséges, mily édes az élet,

Mily fénylő, vakító az alkonyi ég!

Boldog mind, ki a földre letévedt,

Ki bár harcolva, küzködve, de élhet
S kinek nem telt le ideje még!

Minden levélke, zümmögő bogárka
A Teremtés legteljesebb csodája,
A föld röge, az égbolt messzi kékje,
Minden parány, lábunk bármere lép,
A mindenségnek csak parányi része,
Mégis egész és mégis csodaszép.
S a százsavú alkony
Bolygóna a parlon
Minden füszálat álmódásba von.
És a szigetnek gondtalan népe
Merülve vidám semmittevésbe
A mámoros estnek áldoz szabadon.

S túl messzi határon,

Való, vagy álom?

Vad, féktelen pirba gyullad az est,
Fojtó levegő csap orru a földre,
Tűzfolyók zúgnak a völgybe ömlve
És a tűzpernye szítálva hullni kezd.
Reszkette búvik meg a nyál a karámban,
Nyerveit száguld a ló zabólatlan,
A kénese levegőben szálló madarak
Sohsem hallott hangon rikoltanak.
Mindég magasabban vágna a légbe,
Futnak a tüztől s jutnak eléje,
Majd meg alétlan hullnak a földre,
Hol sűrű körbe
Sápadt orcával rémült emberek
A közelgő vészbe tekintenek.
Kigyúlt a föld, az ég!
Ez volt a kezdet s igtén, oh! ez a vég...
S az elnyomott, sirt rabszolgák hada,

az írásis. Tiltakozik az ellen, hogy a mikor azt mondja, hogy igazat beszél, azt bármelyik képviselő írásisnak jelentse ki. (Élénk helyeslés a jobboldalon és a középben.) Így azután ilyenformán és ilyen értékűnek kell jellemeznie a közbeszólás következtében a bírálatot. Ilyen módon elviseli annak a vádnak a súlyát, hogy ennek a miniszternek a politikája írásis. (Élénk helyeslés és éjenzés jobbtól.) Mozdás a szélső-jobboldalon.) Molnár Ákos egyáltalán egy kissé összezavarja a magánháztartás rendszerét és exigenciát az államháztartásával. Azt kérdi Molnár Ákos, hogy hogyan áll a pénzkészletek ügye. Azt mondja, hogy a pénzügy-miniszter sokat hivatkozik az 1848: III. törvényekre, amikor azoknak hovatordításáról beszél, de annak keretében ugy gazdálkodik, hogy neki tetszik, mert ad például előlegeket hadi hajókra is. Valahányszor a pénzkészletek hovatordításáról van szó, a pénzügy-miniszter sohasem hivatkozik az 1848: III. törvényekre, hanem a törvényeknek arra a sorogére, mely a pénzkészletek hovatordításáról intézkedik.

Hogy hadihajóra adunk előlegeket, az nem áll. Egyetlenegy fillért nem utalványozott a minisztérium semmiféle néven nevezendő hadihajóra; annyi hadihajó épült, amennyit a delegáció ott egyenként megszavazott és épült azon összegeken, amelyeket megszavazott, azon túl nem.

Egyszer egy lap között valami kimutatást, hogy 40 és annyi millió korona adatott ki hadihajókra. Ebben egy vastag tévedés volt.

Most áttér a többi szónokra, akik a tegnapi és tegnapelőtti ülésen ezen appropriációs vitához hozzászóltak. Mindenekelőtt megjegyzi általánosságban, hogy amint már egyszer régebben kijelentette a pénzügyi bizottságban, anélkül, hogy szemrehányást akarna tenni bárkinek is, a költségvetés tárgyalásának azt a módját és rendszerét, amely a képviselőházban a magyar országgyűlésen ma divik, amely szerint négy éll hónapja a képviselőház szakadalan ülésében és meghosszabbított ülésében mindig csak költségvetést tárgyal, tarthatatlan helyzetnek tartja. (Igaz! Ugy van; a jobboldalon.) Sem a törvényhozási, sem az adminisztratív munkának rendszeres menete e mellett nem lehetséges. Nem akarja a költségvetési tárgyalásnak semmiféle előjáték, tulajdonképpen, igazi előjáték meghüstitani és azt sükebb keretek közé szorítani, nem akarja a szószabadságot korlátozni, de feleslegesnek tartja azt, hogy országos ülésében minden táronál hosszú, újabb általános és részletes viták folyjanak.

Oszlaj Lajos: A kormány párt csinálta!

Szél Kálmán miniszterelnök: Nem mondtam, hogy Önök csinálják!

Jelzi, hogy az öszszel a képviselőház elé egy hásszabálymódosítást fog benyújtani, de nem a szószabadság rovására, csak az eljárás illetőleg, amelynek előja az lesz, hogy a költségvetési tárgyalás a maga érdeméből ne veszítsen és amellett még se akasztja meg a törvényhozás működését négy-öt hónapra keresztül. Előtte az angol parlament tárgyalásai lebegnek.

Kossuth Ferencet szemben kifejti, hogy nem osztja azt a bizonyítást, hogy az 1867: XII. törvények az ország önállóságát feladta, mert az a nézete, hogy az 1867: XII. törvények az ország törvényhozási, belkormányzati és közigazgatási függetlenségét fenntartották és hogy fel nem adta, egyikről se mondott le, hanem közösen gyakorolja az ő állami szuverenitásának némely jogait és kötelességeit a másik féllel, amelyeket a pragmatika szankciójából fo-

lyólag és onnét leszármazóknak tartott és mint közösen gyakorolandókat állapított meg.

(A közös hadsereg.)

De Kossuth Ferenc az is mondja, hogy nem-osaok ebből az okból viseltetik általában bizalmatlansággal, hanem abból az okból is, mert a 67-es kormányok ezen is túl mentek és lejőre vitték és feladták azon jogokat is, amelyek az 1867-iki törvényben le vannak téve.

Barta Odón: Igaz!

Szél Kálmán miniszterelnök: Ez vita tárgya közöttünk.

Többek között felhozta, hogy az 1876: XII. törvények a magyar hadseregről emlékezik meg, holott azt eltüntették később és a magyar hadsereget nem állították fel, pedig az 1867: XII. törvények ezt magában foglalta. (Halljuk! Halljuk!)

Mindenekelőtt azt kell megjegyezmem - mert érdemes e kérdéssről megemlékezni. (Ugy van! a szélső-jobboldalon.) a nélkül, hogy e nagy horderejű kérdés egészét most felülelhetnem, mert arra rövid az idő, de annyit meg kell mondanom, hogy az 1867: XII. törvények nem csak a magyar hadseregről emlékezik meg, mint a hadsereg kiegészítő részéről, de akként emlékezik meg, hogy az az egész hadsereg kiegészítő része. Kérdezek én már most minden embert...

Thaly Kálmán: Az egész véderő kiegészítő része!

Szél Kálmán miniszterelnök: A törvény nem véderőről beszél! Az 1867: XII. t.-cikk - és én szó szerint citálom - azt mondja, hogy az egész hadsereg kiegészítő részét képezi a magyar hadsereg. Hát én azt állítom, hogy amikor a törvény azt mondja, hogy az egész hadsereg, akkor a másik kifejezésében, hogy ennek az egész hadseregnek a kiegészítő része a magyar hadsereg, nem érthetett egy kiülőálló magyar hadsereget. (Nagy zaj és mozdás a szélső-jobboldalon. Felkiáltások: Andrassy ezt másként mondta! Nagy zaj.)

Babó Emil: Andrassy ezt másként értelmezte! (Folytonos zaj és közbeszólások a szélső-jobboldalon. Előnk cseget.)

Szél Kálmán miniszterelnök: Nem értelmezte másképp. Rosszul méltóztak tudni, halgassák meg érvelésemet, majd rátérek. (Folytonos zaj a szélső-jobboldalon.)

Pichler Győző: Ez Deák Ferenc hagyatéka?

Szél Kálmán miniszterelnök: Ha a t. képviselő urak azt akarják, hogy beszámolják Deák Ferenc hagyatékáról, be fogok ezzel is számolni, de ha közbeszólásokkal zavarnak folytonosan... (Nagy zaj a szélső-jobboldalon.)

Pichler Győző: A közös aktíváról is így beszélt! (Folytonos zaj. Előnk cseget.)

Szél Kálmán miniszterelnök: ... akkor is alaposan és kétségtelen tények és sorrendek alapján érveltem, most is azt teszem. (Halljuk! Halljuk! a jobboldalon és közbeszólások a szélső-jobboldalon.)

Előnk: Engedelmet kérek t. Ház, hogy a képviselő urakat figyelmeztessem, hogy a parlamenti vitaközött lehetetlennek tesszik. A mikor a vitaközésben ellenkező nézetet szemben nem catorlat, hanem zadjongással éll a szónokkal szemben. Méltóztassék a szónokot meghallgatni.

Szél Kálmán miniszterelnök: A mikor én érvelni, csendesen és higadatan tárgyalni készülök és senkit sem bántok, (Egy hang a szélső-jobboldalon: A nemzetet bántja!)... a nemzetet sem és amikor kifejteni akarom a nézetemet és engem folytonosan, de egészen más térről vett közbeszólásokkal zavarnak, (Igaz! Ugy van! jobboldal. Zaj és mozdás a szélső-jobboldalon.) akkor, engedelmet kérek, nem lehet higadatan érvelni. Önök csak azt halgatják, ami tetszik. (Halljuk! Halljuk!)

A t. képviselő urak provokálnak, tehát bele-megyek abba is, hogy beszámoljak arról, hogy mi volt Deák Ferenc nézete és mi hagyatéka egészenben? (Folytonos zaj a szélső-jobboldalon.) Ha aztán nem akarnak meghallgatni ne mondják azt, hogy érvvel küzd, hanem akkor más küzd egymással szemben. (Ugy van! a jobboldalon.) Higyük el a képviselő urak én a Házban szószabadságot mindig úgy értem, hogy csak érv küzd érv ellen és indok indok ellen. (Élénk helyeslés a jobboldalon. En, ki az ellenkező) (Folytonos zaj a szélső-jobboldalon.) érveléseket nem-osaok folytonosan meghallgatom, pedig gyakran nagyon hangzatosak, hanem még fáradságot is veszek magamnak nap-nap után itt ümi és egy esomó gyoztetet csinálni, (Igaz! Ugy van! a jobboldalon. Halljuk! Halljuk!) annyi méltányosságot talán megkövetelhetek, hogy engem is meghallgassanak, (Élénk helyeslés a jobboldalon.)

Pichler Győző: Sohasem halgattak még miniszterelnököt ilyen csendesen!

Szél Kálmán miniszterelnök: Pichler Győző képviselő ur hibája mondja, hogy csendesen meghallgat, amikor olyan közbeszólásokkal él, hogy a közös aktíváról beszéljek. (Folytonos zaj a szélső-jobboldalon. Halljuk! Halljuk! a jobboldalon.)

Előnk: Csendet kérek képviselő urak, mert kénytelen leszek névszerint megnevezni a közbeszólókat.

Kabik Béla: A miniszterelnököt is tessék meg-inteni! (Folytonos zaj a szélső-jobboldalon.)

Előnk: Hogy én kit és mikor intek meg, az az én hatáskörömbe tartozik, (Élénk helyeslés a jobboldalon.) én Kubik Béla képviselő urat kérem, hogy először ne zavarja a szónokot közbeszólásokkal, azután pedig ne feleseljen az elnökséggel. (Élénk helyeslés a jobboldalon. Halljuk! Halljuk!)

Szél Kálmán miniszterelnök: Hát t. képviselő-ház ez így van és nem úgy, amit Önök állítják! Azok, akik az 1867. évi XII. törvényeket megalkot-ták a többség vezérével, Deák Ferenc és miniszter-előnk, Andrassy Gyula, így értelmezték azt, amint

én most teszem és tényleg alkalmazták is, mert az 1868-iki véderendszer megállapításánál nem a külön önálló magyar hadsereget, hanem a közös hadsereg intézményét hozták be, és ha a baloldalon mégis azt kérdezik, hogy ez Deák Ferenc hagyatéka, leszek szerencsés azoknak kedvéért, de talán a kérdés nagy fontosságánál fogva is magam részéről teiválgosított adni, hogy igenis ez Deák Ferenc legsajább hagyatéka és hogy úgy állítottam oda, mint az ő meghamisíthatatlan hagyatékát. (Halljuk! a szélső-jobboldalon.)

Deák Ferenc 1868. augusztus 3-án lejeggette a külön, önálló magyar hadsereg kérdését. (Halljuk! a szélső-jobboldalon.) Es mikor ezt lejeggette, ő kezdte azon, - ő, Deák Ferenc, nem én, - hogy egy el-különített, önálló magyar hadsereg úgy, amint kívánta az akkori függetlenségi párt vezérszónoka, (Felkiáltások a szélső-jobboldalon: A mostani is!) a mostani is, de most 1868-ról beszélnek, (Derűtlenség a jobb-és baloldalon.) tehát, amint kívánta az akkori el-lenek, Magyarország törvénykönyvében nem gy-kerezik. (Nagy mozdás a szélső-jobboldalon.)

Először is állandó hadseregről az 1715-diki törvények intézkedtek, mely kimondta, hogy honosokból és idege-nekből állandó hadsereget kell csinálni; elkülönített hadseregről tehát nem intézkedett. Az 1790-diki t.-c. sem tette ezt, amely Magyarország függetlenségének és önállóságának egyik magna chartája. (Mozdás a szélső-jobboldalon.) Az 1790-diki t.-c. mikor a hadgy-ről szól, azt mondja, (Halljuk! Halljuk!) hogy a hadi tanácsnál két magyar hadi tanácsos is alkalmaztassék. Ez annak alkalmazását nem jelezi. És amikor az orsz-gaz rendjei ujonoktat ajánlottak, amely ajánlást jogot éberen megőrizték és fenntartották alkotmány és köz-jog szerint, azt mondták többek között, hogy a ma-gyar ezrek teljes számban leendő fenntartására a fogadás nem lévén célszerű mód, e helyett egy orsz-gagos küldöttség küldessék ki azzal a misszióval, hogy javaslatot dolgozzon ki, „de conservandis in actuali statu completo legimibus Hungariais.“ Azt mondja továbbá Deák: az 1802-iki törvények be-szél ugyan exercitus Hungaricus-ról, de megemlé-kezik arról, hogy ez az exercitus Hungaricus mi-ként értetik, mondván, hogy az exercitus Hungaricus: „Duodecim legionum pedestrium, decem equestrium, in summa sexaginta quatuor milium exercitus Hunga-riacae numerum in praesens defixum.“ stb. Tehát nem mint különálló hadsereg, de igenis 64.000 lovas-és gyalogkatonából állott, (Ellenmondás a szélső-jobboldalon), amely önálló és független hadsereget nem képezett, de ő felsége seregének zömét képezte. (Zaj a szélső-jobboldalon.) Ezek Deák Ferenc szavai. Tanúsítja ezt az 1795: II-ik törvények is, a mely szól a felajánlásról és az élemezésről. (Mozdás a szélső-jobboldalon.) Azt mondja, hogy a 340.000-ből álló császári királyi hadsereg fenntartására 2.040.000 mérő rozsol, ezenfelül zabot és ökrököt ajánlanak, „pro intentione 340 milium exercitus caesareo regii.“ A törvény tehát nem beszél külön magyar hadseregről, hanem császári királyi hadseregről.

Szederkényi Nándor: Hát a deputációk munkálkodása!

Szél Kálmán miniszterelnök: Majd azután méltóztassék felelni. En most Deák Ferenc érveléséről beszélek és az ő beszédéből citálom szó szerint. Itt van szó szerint, utána nézhetnek, ha hibásan citálók. De ezt nem fogják találni. Tekintse bár végig akármely kormányokat s országgyűléseket szónokát, látni fogja, hogy teljesen önálló, független, külön magyar hadsereg létezésének nyoma sincs azokban, sőt még az 1848-iki törvények is említik ugyan e szót: „nemzeti hadsereg“, de arról, mint önálló, független hadseregről nem rendelkeznek.

Deák beszédét ezzel végzi: „S hivatkozom a t. Ház tagjaira, hogy ilyen önálló független külön magyar hadsereg 1848-ban is csak akkor jött tetteleg létre, mikor seregeink nem a sanctio pragmatica értelmében ő felsége seregeivel együtt, hanem ellenük küzdöttek.“ Ha pedig valaki okát vizsgálna annak, hogy az állandó katonaság megállapítása óta miért nem sürgették egy teljesen önálló, független külön hadsereget az ország rendei, valószínűleg azon eredményre jutna, hogy nem sürgették, mert azon meggyozződésben voltak, hogy két ilyen elkülönített, önálló, független hadsereggel sem a hazát, sem ő felsége trónját megvédeni nem lehetett volna. (Zaj a szélső-jobboldalon.) Hát t. Ház, hivatkozik Deák Ferenc hagyatékára és megvédoltak, hogy nem ilyen öríztem meg, mikor téte emet a hadseregről felállítottam és hogy Deák és Andrassy másként fogták fel.

En előadtam, hogy mi Deák hagyatéka és most itéljen a Ház, hogy híven ezen hagyatékhoz in-terpretáltam-e az 1867-iki törvényt, vagy pedig eltértem attól. En megtartottam azt a definitiót, törvényünk igazi értelmének azt az odaállítást, amely Deák Feren- cet, az 1867-iki törvény megalkotóját és kezdeménye-zőjét ebben a házban vezette, úgy, amint az ő sok-szor bőven kifejezte. (Helyeslés jobbtól. Zaj a szélső-jobboldalon.)

Rátkay László: Gyavaság volt akkor is, ma is!

(Gazdasági kérdések.)

Szél Kálmán miniszterelnök: Tovább azt mondja Kossuth Ferenc, hogy specialiter azért viseltetik bizalmatlansággal a kormány iránt, mert a miniszterelnök átvette a gazdasági állapotot és lekötötte, pedig akkor szabad kézzel és rázkódattatás nélkül meg lehetett volna csinálni az önálló vámtérletet. (Igaz! Ugy van! a szélső-jobboldalon.)

Az ország szabad kezét nem kötötte le, mert törvénye, amelyet az 1899: XXX. törvények alatt értenek, az ország jogait fenntartja, világlatba helyezi és kidomborítja; de igenis azt proponálta a törvényhozásnak, hogy ezzel a joggal az 1907-ig ne éljen, meri az ország gazdasági érdekeit szempontjából célszerűbbnek tartotta, ha a mai állapotot fenntartja. Az az állapot, amelyből az a formula akkor kivetelt, nem a formula után jött létre, hanem a

Az életből kivertek csapat
Vad dühvel tör a gazdagok lakába,
Körmét bőszen verbe s aranyba vágja,
Bosszút ordítva várnak a halálra!
Szerelmes szívek egymást ölelve,
Utolsó percükben gyönyörbe veszve
Halnak meg egymás izzó kebelén...
És odabenn a börtön rejtökén
A gyilkosok, a rabok vad csoportja
Átkot hörög a rácoszatra rontva,
A légtébe sírás, átok, ima száll...
De jön s elméit mindent a Halál!

Hol tegnap még az ifju keilet
Mosolygva szállt át a sziget felett
S virágot elhinté szerzetesjéjjel,
Hol mámoros és tiszta volt az éjjel
És vidám nóta zengett hangosan,
Ma romhalmaz és hűlő lava van.

S majd évek jönnek s messze szállnak évek,
Tűnnek s támadnak majd új nemzedékek
S avult lapjából сэrgült krónikáknak
Az elmerült városra rátalálnak.
Majd tanítja az iskolák szava,
Ahol most hegy van, völgy volt valaha,
Ahol a napfény most sziklát ölel,
Ezúist folyó hөmpölygött hajdan el.
Hol pusztaság van, hajdan város állott,
A kutató most esontokat talál ott.

S késő koroknak gyermekei talán
Majd eltűnődik a világ során!

Pásztor Árpád.

formula azért keletkezett, hogy ebből az állapotból az országot kivessze. (Ugy van! jobboldal.) Gunyólag emiutk hogy formula. Hát, formula dat esse rei. Mi más az önk programja is mint egyes tétel-keblő álló formula? (Igaz! Ugy van! a jobboldalon.) A lényeges tartalmat kell megvizsgálni; ha valaminek a lényeges tartalma nem jó és nem helyes, nem ér semmit, akárhogy nevezzük is. Nem arról van szó, hogy az formula-e, vagy indítvány, vagy program, hanem az a kérdés, mi van benne és ami benne van, igaz-e, helyes-e, az ország érdekében levő-e? Kossuth Ferenc azt kérdezi, hogy mi lesz most már az egyezséggel? Azt is hallotta, hogy abban, ami a két miniszterelnök közt folyik, a korona az osztrák miniszterelnök mellé állott. Ez nemcsak hogy nem valószínű, hanem ez nem áll. A korona nem állt sem az egyik s sem a másik fél oldalára, a korona hivatását átérzi, ott áll, a hol állania kell, azon a magaslaton, a honnét sem az egyik, sem a másik irány felé nem hajlik és a kérdést sem az egyik, sem a másik érdek rovására eldönteni nem fogja. (Igaz! Ugy van! a jobboldalon, zaj a szélsőbaloldalon.) Ha meg tudunk egyezni úgy, a mint a törvény bennünket a vámszövetség előkézítésére utasít, az ország viláts érdekeinek teladása nélkül, azok megmentésével és összes termelési ágaunknak, úgy a földmívelési, mint az ipari termelési ágak érdekeinek megóvása mellett, akkor meg fogunk egyezni.

Ebből az álláspontból folytatja a tárgyalásokat és a tárgyalás eredményét a Ház elé fogja terjesztani, mert hiszen ami ielett tárgyalunk és végzünk, az csak előkészítése a kérdésnek, a törvényhozás jog ielette határozni.

Be fog számolni a képviselőháznak mindenről és akkor ítélni: engedett-e, nem engedett-e, miben engedett, miben nem engedett és amit ajánlani fog megietele-e az ország érdekének? (Mozgás a szélsőbaloldalon.) Molnár János a telett töprekedik hogy melyik miniszterelnök fog engedni az osztrák-e, vagy a magyar miniszterelnök-e? Tessék kitalálni ezt a nagyon is rejtélyes rébuszt, hogy ki fog engedni. (Derűtségg.)

Az a lap, amely Molnárhoz oly közel áll még tovább megy, mert egy olyan insinüciával él, amelyet kategóric vissza utasít. (Mozgás a néppárton, mert arról ugyan semmi sejtéleimmel sem bir, akkor se tudta, hogy a függetlenségi pártnak mi lesz az álláspontja meg hogy Kossuth Ferenc kijelentései és konkluziója mik lesznek. De hogyha már meggyanúsították előre, legyen guszusuk szerint, hiszen oly sok meggyanúsításban részesült már, ha egyvel több, vagy kevesebb, már mindegy, majd csak igyekszik elviselni. Derűtségg jobboldal.)

Molnár János szerint a választási eljárás nagyon sok kifogás a á ések ma is. Igen számos adatlat tudná bizonyítani, hogy milyen módon kezelte a választásokat és mennyire nem érheti a vád, hogy a mennyire emberileg lehet a dolog, ebben az országban nem akarta becsületesen és őszintén a tisztá választásokat. (Zaj és felkiáltások a néppárton: Nem arról volt szó!)

Nem állítja, hogy az összeírásoknál nem történt itt-ott most is hiba, de jogkiterjesztő és liberális rendeletet bocsátott ki s azzal a választók száma szaporodott. A rendeletnek végrehajtása telett is öröködik.

Ami a beérkezett panaszokat illeti, azokat is elintézi, amennyire emberileg lehetséges. Azt mondja Molnár János, hogy azért nem viseltük bizalommal a kormány iránt, mert az nem téri a vallásosságot, vagy hogy a vallásosság iránt nem viseltük azzal az érzéssel, amivel kellene, szóval kifogásolja a kormányt a vallás irányában való álláspontját. Hát ez egyszerűen nem igaz. Hirdette és hirdeti, hogy igenis minden államnak, minden társadalomnak tapköve a vallás és erkölcs (Helyeslés a jobboldalon.) és a nélkül társadalmi rend, vagy állami rend nem képzelhető. Csakhogy a vallást nem cseréli össze a felekezetiességel és a felekezeti állásponttal. (Elétek helyeslés a jobboldalon.) mert az olyan, amely nem talpköve az államnak és a társadalomnak, hanem amely, mint az a bizonyos belecsépettet vizcepp — mert eleintén csak ilyenek jelennek meg — a legnagyobb sziklat is szét tudja repeszteni, szét fogná bontani az állami és a társadalmi rendet is. (Elétek helyeslés a jobboldalon.) Építeni, alkotni, vagy politikát csinálni Magyarországon felekezeti alapon nem lehet és nem szabad.

Buzáth Ferenc: Ki akar?
Széll Kálmán miniszterelnök: ... az igenis az ország veszedelme, a társadalom szétmorzsolása és az ország érdekével homlokegyenest ellenkező. (Elétek helyeslés jobboldal.) Krasznay Ferenc azt mondja, hogy az 1899: XXX. törvényeikk, az ugynevezett Széll-formula megnyugtatta az országot, mert garanciákat szerzett, de azt a formulát és azokat a garanciákat most a kormány, illetoleg a miniszterelnök ön-maga semmisíti meg és önmaga tör azokon rést. Ez igen súlyos vád és az nem áll. Ha megnyugodott akkor abban a formulában, legyen nyugodt ezután is, mert azokat a garanciákat semmiképp sem szüntette meg és semmiképp sem csorbította. A formulán rés törve nincs. (Felkiáltások a szélsőbaloldalon: De igen!) Szerződéseknk kötését az 1870-ig terjedő időig igenis megengedi a 4. szakasz első bekezdése. Azért is oly esetekhez, mikor nincsen szó új tartifáról, nincsen új szerződésről, hanem csak a régeinek esetleg autonomic rövid időre való meghosszabbításáról; akkor igenis nem lehet arról szó, hogy előbb meg kell lenni az új vámtarifának.

A mexikói szerződés tekintetében követelt eljárás csak erősíti azt a törvényt, mint teljes szabályt. Annak a törvénynek materiális része három pontból áll: hogy ne lehessen hosszabb szerződést kötni, csak 1907-ig, ha nem lesz új böl vámszövetség; hogy autonomic tartia nélkül nem lehet szerződni és hogy Magyarországnak fenn van tartva önálló felmondási joga azon szerződésekkal szemben is, amelyeknek nincsen lejárat

klauzulájuk. Hát miben van ez megcsorbítva, vagy van-e bármi tekintetben csökkenve? Azt mondja Krasznay, hogy ó hallott valamit a titkos tartifárgyalásokról és hogy ezzel a kormány csökkenette a törvény materiális tartalmát, holott azokat nem szabad titokban jolytatni, mert ime Németország példáiul közzétette a maga tartifját. Hát ez azután már nem logikus, hanem egy kissé hasonlít a prókátoros argumentációhoz. (Mozgás és ellenmondások a szélsőbaloldalon.) Hát Németország idegen állammal tárgyal? Németország egy társállammal állapította meg előzetesen a vámtarifáját? Ott akkor terjesztették az autonomic tartifát a törvényhozás elé, amidőn elkészült vele a kormány. Mi is ez fogjuk tenni, de addig, amig Ausztriával a vámtarifát illetoleg meg nem állapodunk, ezt nem tehetjük. Miért? Mert Németországnak nincs közös vámtarifája senkivel, de nekünk közös vámtarifánk van Ausztriával, ha a közöséget fenn akarjuk tartani. (Mozgás a szélsőbaloldalon.) Mielőtt tehát a közös vámtarifát meg nem állapították, az nem létezik, egy nem létező dolog pedig csak nem lehet előterjesztés. (Mozgás és zaj a szélsőbaloldalon.) Mád ha megállapodunk, akkor tesset üt, akkor létezővé válik és akkor elő fogjuk azt terjesztani. (Helyeslés a jobboldalon. Mozgás és zaj a szélsőbaloldalon. Elétek cseppet.) Ami tartifatervezetünk igen gondos tárgyaláson ment keresztül, mielőtt az osztrákokkal megkezdöttük volna a tárgyalást. Egész könyvtárra rugnak ennek a tartifának előmunkálatai, összes tervezetei és egyéb munkálatai. De előre utasítást kért a törvényhozástól nem lehetséges; az a parlamentáris fellegának és eljárásnak aljába ütökzik; mi nem jöhettünk előre ide, hogy tessék megmondani, hogy mi legyen az, aminek alapján mi tárgyalunk. Ez a parlamentárizmus telforgatása volna.

Megbíráják a külügyminiszternek azt a elárást, hogy ó expozéjában arról szölet, hogy ó a maga részéről ugy szeretné s óhatnia, hogy a két állam egymással egyezzzék ki, mielőtt a külföldi akció megindul és mint kiegyezett közös és egységes vámtarifát álljon szemben a külfölddel. A külügyminiszternek ez az elárása, mint trühetetlen és illelkességi körén tulmenő álitatott oda. Először is ami a dologt magát illeli, hogy nagy érdeke és politikai érdeke a monarkhiának, hogy a két állam, ha csak lehet, egymással egyezzzék: ebben a nézetben csotziok gróf Goluchowski miniszterrel.

A külügyminiszter nem mondott egyebet, mint hogy ó a maga részéről ugy óhatja, így tanácsolja. Itt nincs eljárásról szó. Ó nem járt el semmiképpen, itt eljárásról nem lehet beszélni. Ó csak óhatást tejezett ki. (Ellenmondások a szélsőbaloldalon.) Az ó elárása mindig tökéletesen az 1867: XII. törvényeikk korlátai között mozgott ebben a kérdésben is.

Fel tudna hozni esetelek, amelyek gróf Goluchowski lelkismeretes és korrekt fellegásáról tanuskodnak, hogy ók egyik, másik külföldi államnak a kérdésöködeire hogy mi lesz a gazdasági kérdésekkal, a kereskedelmi szerződésekkal egyik, vagy másik állammal; azt a korrekt választ adta, hogy a maga részéről nincsen hivatva, nem kompetens másnak választolni, hogy a két kormány, a két törvényhozás meg ezután fogja megállapítani a dolgokat és ó aztán az 1867: XII. törvényeikk értelmében, mint külügy miniszter közvetitleni fogja a megállapodásokat és aztán mint külügy miniszter vezetni fogja a tárgyalást és kötni a szerződést. Ezt közte irásban is, szóval is ismeltelen az illeto államokkal. Azt a külügyminiszter, aki ilyen skrupulózusan jár el, így megvédoni nem lehet, az nem helyes és tellességgel nem indokolt. Azt azonban hogy ó, mint külügyminiszter, aki a monarkhia külügyi vonatkozásainak képviselője, aki a monarkhia hatalmi aljának, tekintélyének, presztizsének képviselője, az első sorban öre, óhatja azt, hogy ez a két állam egymással egyezzzék ki, hogyha csak lehet, mert akkor azt hiszi, hogy az a tárgyalás, — amelyet a két kormánynak és államnak egyező megállapodása a közös vámtarifát, a két államnak egyetereése alapján mint közvetitlen organum, ó fog vezetni — hatályosabb lesz; ez azonban egészen természetes és annak kifejezésre hozatala részéről egészen jogosul.

Bakonyiul szemben felsorolja a miniszterelnök a magyar gyárakat s üzemeik mértékét. Azt mondja Bakonyi, hogy nem felejtődtek a gyárpar különösen a provizóriumok miatt.

Igaza van abban, hogy végleges definitívum, egy biztos alapokra fektetett állapot mellett sokkal jobban fejlődnek minden, de hogy a provizórium meggátolta volna azt a fejlődést, ami azelőtt volt, az nem áll, mert éppen az 1899., 1900. és 1901. évekre, szóval az utolsó három esztendőre esett 73 gyárnak nagyobb kapitállal való megalapítása, mint a mennyi összesen azelőtt tíz esztendőn át alapítottak.

(Egyéb kifogások.)

Azt mondja Bakonyi, hogy a születések és a halálozások közti aránya és a gyermekhalandóságnak mai állapota mutatja, hogy ebben az országban nem történik arról gondoskodás. Ó az egyedül, aki nem ves tudomást arról, hogy a halálozási arány az utolsó 30 esztendőben lényeges százalékkal leszállott. (Zaj. Elétek cseppet.) és hogy a kormány az előző kormánvok egyaránt sokat tettek e téren 100 év óta nem történt annyi, mint amennyi most történt a gyermekvédelem tekintetében.

Bakonyi Samu: Elismerem!
Széll Kálmán miniszterelnök: A múlt esztendőben tisztán az elhagyott és talált gyermekeknek ápolására és telnevelésére közel négy millió koronát költöttünk, sokkal többet, mint a mennyi meg lett szavazva. (Igaz! Ugy van! a jobb-és baloldalon.)

Ami a lapsus lingue-ut illeli, végre is emberek vagyunk, megeshetik mindenki. Éppen közjogi tejegetéseknél elég óvatoss. Beszélt bitrókláról Dalmácia visszacsotlása kérdésében és e helyett azt írták, hogy „elbirtoklás“. De ha ugy mondta volna is,

beszédének egész összefüggése szerint, szószerinti értelme az, hogy Magyarország közjoga, alkotmányjoga, Magyarország inagurális diplomácia öfelségének esküje dokumentálta Dalmáciának a magyar koronához való hozzátartozóságát és hogy annak a magyar korona területének kiegyesztő részét képező közjogi karakterét biztosították és lennartjuk. Azt mondta, szadasos birtoklással állunk szemben és oly viszonyokkal, amelyek iránt a rögtöni megoldást nem tartja sürgősnek, mint hogy 30 esztendő óta nem is sürgette ezt senki, csak közjogi óvatosskat tartotunk fenn. Tehát aktualissnak nem tartja; de hogy azt árulta volna el, hogy Magyarországtól jogilag elbirtokoltunk tartja, ilyen abszurdumot ne tulajdonitson neki senki. Azt mondja továbbá, hogy micsoda szégyen és gyalázat az, hogy az expozé a magyar delegáció külügyi albizottságában nem tartja érdemesnek gróf Goluchowski elmondani. Gróf Goluchowski nem tagadta meg az expozékn elmondását, hanem megkérdelte a bizottságot, hogy mitután eddig az volt a szokás, hogy Böösben először a magyar delegációban mondja el az expozé...
Nessai Pál: Németül!

Széll Kálmán miniszterelnök: Majd erről is lesz szó! Budapestén pedig elmondja az osztrákban először, szükségesnek tartják-e, hogy ó ezt ismétélje. Erre az albizottság azt mondta, hogy nem; de hogy irásban birják, tessék azt az expozé irásban, magyar nyelven kinyomtatva benyújtani, ami meg is történt. Hogy ebben micsoda interitiorit van, azt nem érti, mert Böcsben meg a magyar delegációban mondja el először és aztán az osztrákban. Mi értelme és célja van annak, hogy gyakorlatilag lehetetlenül tegyünk oly dolgokat, melyekben közjogi célzat nincs. Ebben pedig nincs közjogi célzat, mivel Böcsben a magyar delegáció albizottságában mondja el először, itt pedig az osztrákban és minek mondja el mindkettőben ugyanazt? (Helyeslés jobboldal.) Ezek tulhajtott és szórásal-hasogatott dolgok és kifogások, melyeket azonban sem theoretikus és elvi álláspontból, sem a gyakorlati fellegás alapján helyesnek tartani nem lehet. (Igaz! Ugy van! jobboldal.) Éppen így vagyunk azzal, hogy a magyar külügyi albizottságban a tárgyalási nyelv a német. Habár a delegációnak az albizottsága nem maga a delegáció, hanem csak egy kiküldöttsége, amely bizalmas körben, mint egy választmány, mint egy küldöttség, információt szerez tárgyal, előkészíti a dolgokat, véleményét ad, amely kinyomtatik és telette a delegáció összesége van hivatva nyilvános diskussióval határozni, mindamellett kijelenti, hogyha ugy állna a kérdés, hogy az albizottságnak az ügykezelése vagy a tárgyalási nyelv nem a magyar volna, ezt sem tartaná helyesnek. Amde azoknak tárgyalási nyelvem nem német, hanem magyar, ott hivatalosan sobasem beszélnek németül, az eladó magyarul teszi meg előadást és magyarul mondja el hivatalosan azt, amit kell. A többi bizottsági tag, kik közül néha némelyik német kérdést tesz fel, mindég magyarul beszél. (Zaj a szélsőbaloldalon.) Ha akad egyik-másik mégis, aki megkérdelzi közvetitleni a magyarul nem tudó külügyminisztert (Felkiáltások a szélsőbaloldalon: Miért nem tud?), hogy közvetitleni megértse öt minden nauceca nélkül a fordításnak, amiben mindig elvész a subtilis kényes kérdéseknél egy része. (Igaz! Ugy van! a jobboldalon.) ha valakinek tetszik azt mondani: én akarom, hogy az illeto meghalljon engem közvetitleni és ezért elmondja észrevételét, vagy kérdését németül, ez annak a bizottsági tagnak szabadságában áll és azért még nem a német a tárgyalási vagy ügykezelési nyelvem az albizottságnak. (Elétek ellenmondások a szélsőbaloldalon. Helyes és jobboldal.) Ezt a gyakorlatot foitajták 30 esztendő óta a cél elérésére, hogy megrovődítsék a tárgyalást. (Zaj a szélsőbaloldalon.) Azt nem szabadna túrni, hogy ott bármely bizottsági tag, aki magyarul beszél, meg ne kapja a kért felvilágosítást magyar nyelven. Ha ezt megtagadna bármely közös miniszter, ezt nem lehetne túrni. De ez nem történt soha, mert ott vannak képviselők, akik magyarul beszélnek, épp oly jól, mint mi és magyar előadásokat tartanak. Azt csak nem lehet valami jelentős dolognak tartani, hogy Falk előadó, ki magyarul kezdte meg előadását, azután egy kényes tárgyalás német kérdést tesz a külügyminiszterhez. (Elétek felkiáltások a szélsőbaloldalon: Nem szabad!) Az nincsen sehol megírva, hogy ott — nem az országos bizottságban, hanem az országos bizottságnak egy választmányában, amely a nyilvánosság kizárásával tárgyal, készíti véleményeit és eszméket cserél — valaki ne tehesse fel németül a kérdést. (Mozgás baloldal.) legkevésbé érdemelte pedig ezt a szemrehányást és azt a kommentárt, mely hozzá volt túzve. Falk, aki éppen a külügyi dolgok tárgyalásánál hosszú évek során át nehéz, fáradságos, hálát és elismerést érdemlő munkát végez, (Elétek helyeslés a jobboldalon.) aki a magyar szurnalistikának és a publicisztikának neszora, aki iénythozott a magyar publicisztikára és aki ennek az országának, akkor, mikor öt nem is Falknak, hanem Fk.-nak ismerte az ország, innét az országának megmérhetetlen s.olgálatot tett, mert Magyarországnak közelélemtel irányította a nemzetnek alkotmányához való szivós és kitartó ragaszkodását hirdette és tanította. Elogadásra ajánja a törvényjavaslatot. (Zajos helyeslés és éljenzés a jobboldalon.)

(Replikák.)

Molnár János személyes kérdésben válaszol. Annak örülne jobban, ha a kiegyezés tárgyalásoknál közben túrne le, mert ez a magyar miniszterelnök győzelmét jelentené. Nem látja teketen a dologt, hanem azt bangoztatja, hogy Nyitra vármegyében éppen annyi választót hagytak ki, amennyi a szabad-élvárpárt győzelmét lehetővé teszi.

Krasznay Ferenc visszautasítja a miniszterelnök „prókátoroskodás“ jelzőjét. Reklamálja a kiegyezési tárgyalásokra nézve a nyilvánosságot, mert így fontos közgazdasági kérdéseknél mindig tudnunk kell, hogy állunk.

Szöll Kálmán miniszterelnök: Sohasem keresett más a vitaközös módjában, mint a lojalis, előékeny modort. Sőt mindig csak az argumentációra és bizonyításokra és sohasem a letrombolásra. vagy egyedül a reputációra, vagy pláne a személyeskedés terére a vitát nem terelte.

Krasznay Ferenc: Éppen azért vagyunk sensibilibisebbek!

Szöll Kálmán miniszterelnök: Amikor valaki kényes és nehéz témát lejtet és pedig kötelességszerűleg méltánytalan dolog folyton közbeszólásokkal zavarni. (Élénk helyeslés jobbról.) Azt mondta Krasznayval szemben, hogy addig amíg az az alap, amelyen a külfölddel tárgyalni fogunk, vagyis a közös vámtarifa létre nem jön, addig, amíg Ausztria és Magyarország meg nem egyezik az iránt, hogy mi legyen hát az a közös vámtarifa, amelynek alapján a külfölddel tárgyalunk: addig nem lehet előadni, nem lehet előterjeszteni azt, ami nincs, mert az addig nincs. Addig van osztrák álláspont, vagy magyar álláspont de addig nincs közös vámtarifa; közös vámtarifa akkor lesz, a midőn azt ide hozzuk a képviselőhöz elé.

Krasznay Ferenc: Az álláspontjukat szeretnők tudni!

Szöll Kálmán miniszterelnök: ... és az nem fog a nyilvánosság elől elzárni. Németországban akkor hozta azt elő a kormány, amidőn tisztában volt azzal, hogy mit akar a törvényhozás tétlenséggel. Csak hogy Németországban a kormányának csak magamagával kellett tisztába jönnie, nekünk pedig az osztrák állásponttal kell tisztába jönnünk, tehát ott se, itt se terjeszthető elő a tarifa addig, amíg a kettő egymással tisztában nem jött. Sohasem volt olyan tárgyalás a világon, hogy az első nap kimondanák az utolsó szót. Így hát lehet-e a tárgyalás alatt levő vámtarifa és a kormány álláspontját előterjeszteni? Előterjeszteni azon a napon, amikor elkészül. (Élénk helyeslés és tetszés a jobboldalon.)

Bakonyi Samu: Helyreigazítja szavait, amelyeket a miniszterelnök — szerinte — félremagyarázott. Fenntartja azt a kijelentést, hogy a miniszterelnök használta az „elbírtoklás” kifejezést.

Élnek az ülést öt percre felfüggeszti.

(Szünet után.)

Rakovszky István szerint a miniszterelnök Napoleont és Caesart utánozza, akik sok mindenélét tudtak egyszerűen elvégezni. Felhozza, hogy Ballagi Dalmácia visszacsatolását politikai kérdésnek minősítette. Aggályai vannak a 67. XVI. törvények kezésével szemben a nem csodálkozik azon, ha a 45-ös tábor napról-napra növekszik. Majd a delegációról mondja el tapasztalatait. Igazságtalanság az, hogy csak öt ellenzéki képviselő ül a delegációban. A delegációban azt sem tudják, hogy mit tárgyalnak. Gouehowski az osztrák delegációban emondotta az exozéját, a magyarban nem. A nyilvánosság ki van zárva. Kormánypárti sasok csinálnak jegyzeteket a lapok számára saját szájuk ize szerint, az ellenzéki szónokokat perszifalják.

Münnich Aurél: Ez csak az albizottság!

Rakovszky István: Célszerűség uralkodik, hogy az ellenzéki delegátusoknak tiszta képet ne nyujtsanak a közös költségvetés felől. A kiosztott füzetekben eligazodni nem lehet. Még az előadók sem tudnak eligazodni azokban. Maga Hegedűs Sándor sem tudott megtalálni egy tételt. Előzőtt egyszerű egy delegátus kísértette, hogy a katonai költségek nem fedezik a létszám költségeit. Egy albizottságot küldtek ki, amely konstatálta maga a dolgot, de nem tett eleget az igazságnak.

Beöthy Akos: Ott is hagyta a bizottságot!

Rakovszky István: A delegációk ügyrendje is olyan, hogy lehetetlenül teszi az ellenzék működését. Tavaly 10 óráig üléseket csekély megszakítással egyolytában. A függetlenségi pártból intési szavait, hogy gondoskodjanak egy módrról, amely megszüntetné az ország kiszélesését. A közös kormányban nincs belátás viszonyaim iránt. Agyonterhelik az országot. Az eredmény a magyar nép bukása. Nem fogadják el a törvényjavaslatot. (Helyeslés a néppártion.) **Élnek** a vitát holnapra halasztja.

BELFÖLD.

A szerb kongresszus királyi biztosa. A király a június 8-ikára Karlóvára egybehívott szerb nemzeti egyházi kongresszus királyi biztosa *Vizeki Zoltán* Béla v. b. t. tanácsost, a képviselőház alelnökét nevezte ki. A kinevezés a hivatalos lap mai számában jelent meg.

A szolnoki petíció. A Kuria II. választási tanácsa ma folytatta a Szolnokon megválasztott dr. Kiss Ernő ellen beadott petícióknak tegnap megkezdett tárgyalását. *Vavrik Béla* elnök megnyitván az ülést, átadja a szót dr. *Tóthlani Ármán* védőnek, aki folytatta a petíció etetés-látásra vonatkozó vádjainak cáfolgatását közösenként és pontonként, különös tekintettel a képviselő részességére. Majd áttért a kérvény petítmára s a petíció elutasítását kéri. Ezután dr. *Szendrei Henrik*, a választás volt helyettes elnöke, igazolni igyekezett a választásnál követett eljárását; őt felváltotta a szónoklásban dr. *Szűcs Nándor* szolnoki ügyvéd, aki az ellenkérvény adatait ismerte. Dr. *Mandl Sándor*, a petícionálók képviselője terjesztette

elő azután viszonválaszát s neki feleltek a védők röviden. A Kuria határozatát e hó 20-ikán, kedden déli 12 órakor fogja kihirdetni.

Magyar delegáció.

Budapest, május 14.

A magyar delegációnak ma egy a külügyi, mint a hadügyi albizottsága ülésezett. A külügyi albizottság ülésének a külügyminiszter felszólalása adta meg az érdekességét. Gróf *Gouehowski* ma először is nyilatkozott a trónörökös londoni útja dolgában hozzátüntetett kérdésre. Nyilatkozatának az a veleje, hogy a trónörökös Londonba, mint az osztrák császár és a magyar király személyes helyettese megy, nem pedig mint valamely deputáció vezetője. Azok az urak, akik elkísérik, semmit és senkit nem képviselnek, hanem csak a kíséretet szaporítják és díszítik emelik. Amire az a megjegyzésünk, hogy ebben az esetben is helyesebb és megnyugtatóbb lett volna, ha a magyar állam önállósága a díszkíséret számárányban kifejezésre jut. A külügyminiszter másik fontosabb nyilatkozata az volt, amelylyel az ellen a vad ellen védekezett, hogy exozéjainak a kereskedelmi politikai megjegyzéseivel túllépte hatáskörét. A miniszter kifejtette, hogy nem is jutott eszébe beavatkozni olyan kérdésekbe, amelyek hatáskörén kívül esnek, hanem csak egy óhaj-tást, egy reményt fejezett ki, amit megtehet egy külföldi állam gazdasági viszonyairól is. A miniszternek ezek a felvilágosításai teljesen korrektek, megnyugtatók voltak és egybevágók a mi felfogásunkkal, amelyet már előbb kifejeztünk. Igen öröndetes volt a miniszter nyilatkozata a magyar nyelvnek a konzuláris akadémián való tanításáról, amelyet mind az öt évfolyamra kiterjeszt legközelebb, ámbár mi csak azt tartanók teljesen kielégítőnek, ha legalább a magyar közjogból és történelemből magyarul kellene vizsgálni.

Az albizottság különben, meglehetősen élénk vita után, befejezte a külügyi költségvetés általános tárgyalását és hamarosan végzett a részletekkel is.

A hadügyi albizottság délután ülésezett és a hadügyminiszter válaszait tárgyalta. Holnap folytatja tanácskozását.

Külügyi albizottság.

Részletes tudósításunk a következő:

A magyar delegáció külügyi albizottsága ma délelőtt 11 órakor folytatta tanácskozásait *Perczel* Dezso elnöklete alatt.

Jelen voltak: A közös kormány részéről: Gróf *Gouehowski* Agenor külügyminiszter, *Krieghammer* Odón báró hadügyi miniszter, *Kállay* Béni közös pénzügyminiszter, báró *Spaun* Herman tengernagy, a tengerészeti osztály főnöke és bejelentett képviselőik.

A magyar kormány részéről: gróf *Széchenyi* Gyula a király személye körüli miniszter, báró *Feketeváry* Géza honvédelmi miniszter.

Gróf *Zichy* János: Kijelenti, hogy a tegnapelőtti tárgyalás már tulajdonképpen annyira kimerítette a dolog meritumát, hogy részletesen nem kíván a külügyi kérdésekkel és a miniszter exozéjával foglalkozni, azonban egy pár megjegyzést mégis szükségesnek tart megtenni. Mindenekelőtt kijelenti, hogy úgy érzi, hogy különösen a külügyminiszternek nem lehet módjában politikáját mindig teljesen kitárni, mert ez nincsen minden alkalommal az ügy érdekében. Annál inkább le van kötelezve a miniszter iránt, hogy különösen a hármasszövetséget és a keleti politikát illetőleg nagy nyíltsággal és őszinteséggel beszél, kiemelve a hármasszövetség jelenlegi rendeltetését és célját, mondván, hogy a hármasszövetségnek ma már nincsen más rendeltetése, mint a szövetségben lévő államok területiális biztosítása és e mellett határozottan kijelentette, hogy a hármasszövetséget meg akarja újítani. De ezenkívül más szövetségek lehetőségét is fenntartja és kijelentette, hogy a Kelet ügyeire nézve Oroszországgal egyetértőleg jár el. Ugy látszik, a miniszter külügyi politikájának ez a vezérgondolata. Az Oroszországgal való entente létezése határozottan megnyugtató a felszólalót, ha tudná, hogy ez az entente feltétlenül biztosítja van. De tegyük fel, hogy tényleg biztosítva van. Mi következik ebből? Az, hogy a hármasszövetség most már más célnak szolgál, mint amely cél érdekében létesült, mert a hármasszövetség éle akkor tudvalevőleg Oroszországgal ellen irányult, most pedig ezen ententénél fogva, úgy látszik, nincsen szükségünk biztosításra Oroszországgal szemben. Ebből a tényből az következik, hogy a hármasszövetség ma már nem képviselne néve oly nagy fontosságú, mint amikor keletkezett, hogy tehát azok az áldozatok, amelyeket annak érdekében közgazdasági téren követve hoztunk, a jövőre nem lehetnek már olyan nagymértékű. Lényeges az, hogy az adott viszonyok és körülmények között a miniszter urnak határozottan feladta azt, hogy Ausztria-Magyarországnak a szövetségben minél

nagyobb függetlenséget biztosítson és ezt a megváltozott viszonyoknál fogva most sokkal inkább tehetjük is. Magdává teszi mindazt, amit *Rakovszky* István a tegnapelőtti bizottsági ülésen mondott, egyet azonban még meg akar jegyezni és ez az, hogy a miniszter az a multévi exozéjában határozottan kijelentette, hogy okvetlenül fontosnak találja, hogy modus vivendi találatások arra nézve, hogy a politikai szövetségben álló államok közt tagadhatatlanul létező közgazdasági differenciák kiegyenlíthessenek. Erre vonatkozólag azt a kérdést intézi a külügyminiszterhez, van-e erre feltétlenül biztos kilátás? Az a megjegyződése, hogy egy már értékeltenebb szövetség nem érdemel részünkről oly nagy gazdasági áldozatokat, mint amelyeket anna-ötte hoztunk. És akkor, amidőn saját viszonyaink is tagadhatatlanul betégek, nem áll módunkban és nem is szabad saját gazdasági érdekeinken rést ütni engednünk.

Laszkary Gyula: Az az exozé, amelyet a külügyminiszter ur az osztrák delegáció albizottsága elé terjesztett, meggyőzte arról, hogy az osztrák-magyar monarchia külügyi politikáját helyes irányban vezeti, hogy a szövetségek helyes kötése és fenntartása által a békét ügyekszik biztosítani s hogy főleg a hármasszövetség megújítása által arra van kilátás, hogy azt a közel jövőben semmi sem fogja megzavarni.

De éppen mivel az exozé arról biztosítja, hogy a béke nem fog megzavartatni, nem járulhat hozzá azokhoz a költségemelésekhez, amelyek a közös minisztérium előterjesztésében szerepelnek. Nem járulhat hozzá azért sem, mert Magyarország a közös intézményekben nem részesül a paritás elvei szerint sem nyelvényben, sem állami érdekeinkben. De nem járulhat hozzá anyagi szempontból sem. Magyarország annyira túl van terhelve adóval, hogy a mostani kiadásokat sem bírja meg. A költségvetést így meg nem szavazza.

Gróf *Gouehowski* Agenor külügyminiszter: Néhány hozzá intézett kérdésre akar válaszolni és mindenekelőtt *Holló* Lajos fejtegetésével foglalkozik, aki *Ferenc Ferdinánd* főherceg londoni utazását említette fel és kiigazította, hogy kíséretének megválasztásánál a főherceg nem tartotta elegendőképp szem előtt a közjogi momentumokat. A miniszter azt hiszi, hogy *Holló* fejtegetése téves ítéletében alapulnak és hogy ítéletét bizonyára meg fogja változtatni, ha ebben az irányban némi lelvilágosítást kap. A miniszter mindenekelőtt rá kíván mutatni arra, hogy a főherceg Londonba kizárólag mint ő felsége az osztrák császár és a magyar király képviselője megy; a képviselés megosztásáról abszolute nem lehet szó. A főhercegnek a kíséret tagjaival való koordinálása, bármilyen magasállásúak legyenek is ezek, *capitis dimitutio* volna, ami monarchikus államban abszolute meg nem engedhető. A főherceg nem valamely deputáció élén megy Londonba, hanem mint ő felségének személyes helyettese. Mibélyt a főherceg ur megindítja, hogy ő van arra a célra kizemelve, hogy ő felségét a koronázásnál képviselje, engedélyt kéri, hogy néhány urat kíséretébe meghívjon és megnevezze az illető urakat, választásait pedig ő felsége jóváhagyja. A főherceg ur gondoskodik arról, hogy őt a magyar társadalom egyik magasrangú tagja is kíséretje és pedig gróf *Festetics* Taszilo személyében. Más személyiségek is meghívatnak, de ezek az urak abszolute semmit és senkit nem képviselnek. Hozzá tartoznak a kísérethez, a kibovított udvartartáshoz és ebből a körülményből tehát nem lehet államjogi gravament levonni, épp oly kevéssé, mint ahogy nem lehetne abból, ha több magyar volna a főherceg kíséretében és csak egy osztrák. Ez kizárólag udvari dolog, amelyre a külügyminiszternek semmiféle ingerenciaja nincs.

Ami több bizottsági tagnak azokat a megjegyzéseit illeti amelyeket a miniszternek a kereskedelmi politikai kérdéshez fűzött fejtegetéseire tetek, meg kell valania, hogy az e dologban elene intézett támadások nem érti. Nem jut eszébe, hogy bármely befolyást is gyakoroljon, vagy hogy bármiképpen beavatkozzék olyan kérdésekbe, amelyek hatáskörén kívül rekeszenek; még csak tanácsot sem adott, hanem csak egy óhaj, egy reményt fejezett ki és semmi egyebet. Hasonló módon nyilatkozhatott volna a németországi az olaszországi, vagy bármely más országbeli gazdasági viszonyokról is. A külügyminiszternek, aki a monarchiát a külfölddel szemben kell, hogy képviselje, aki tudja, mennyire visszahatnak a gazdasági viszonyok a politikáikra, megtiltani, hogy nézetét nyilván tsa, hogy tényekre figyelmeztessen, amelyek a delegációk előtt talán nem ismeretesek, valóban bajosan lehet. Neki nem feladata, hogy a kiegyezést, vagy a vámtarifát létrehozza; ő csak figyelmeztet arra, minő hatása lehet a jelenlegi állapotnak a külfölddel szemben. Ha a külföldön közép-európai vámszövetségről beszélnek, amelyet teljesen szuverén államok egymással kötnek, úgy ebből annak a felismerése származik, hogy vámszövetségben álló államok közös veszélyekkel szemben könnyebben védekezhetnek, mint egyes államok külön-külön.

Holló Lajos kifogásolta diplomáciánk szervezetét. A miniszter azt hiszi, hogy ő azok közé a miniszterek közé számítható, akik igyekeznek a monarchia közjogi viszonyát mindenütt kifejezésre juttatni; ha azonban *Holló* Lajos és Papp Géza rámutatnak arra, hogy azok a zászlók és címerek, amelyeket külföldi képviselőseink használnak, a közjogi viszonyoknak nem felelnek meg, úgy ez olyan kérdés, amely a monarchia két állama között szabályozandó és amelyre vonatkozólag a külügyminiszter mindaddig semmi rendelkezést nem tehet, amíg ilyen meg egyezés létre nem jött, mert ez zel átlépne hatáskörét. További intézkedésig ő felsége címere és zászlaja van használatban.

Papp Géza azt a megjegyzést tette, hogy a diplomataknak és konzuloknak nincsen elegendő értékű gazdasági kérdések iránt. Biztosítgatja a delegációt,

hogy ő maga is igen élénken érdeklődik ezen kérdés iránt és minden külügyi képviselőnek szívére köti, hogy erre a kérdésre teljes figyelmet fordítson.

Papp Géza kifogásolja a konzuli akadémia jelenlegi szervezését is. A miniszter csak örvendően rajta, ha a konzuli vizsgát letett urak valamennyien beszélnék a magyar nyelvet és ő maga is sajnálja, hogy ezt a nyelvet nem ismeri; azonban figyelemmel önjait az albizottságot arra, hogy a konzuli vizsga ma csak kisegítő intézmény.

Igyekezete arra irányul, hogy a szolgálót kizárólag olyan urak lássák el, akik a konzuli akadémiában végeztek tanulmányokat, ahol a magyar nyelv kötelező tantárgy. Most a magyar nyelv tanítása csak a harmadik évfolyamban kezdődik; szándékában van azonban a magyar nyelvet a jövő évtől kezdve mind az öt évfolyam részére kötelezővé tenni. Azoktól az uraktól azonban, akik más hatóságoknál teljesítettek szolgálatot és a konzuli vizsgát letették, nem lehet egyszerre a magyar nyelv ismeretét kívánni és a külügyi hivatal utalva van ezekre az outsidersokra, tekintettel a konzulátusok gyarapodására. Olyan statisztika összeállításra, amely a mi állampolgáraink reklamációinak a diplomáciai és konzuli képviselősége által való támogatására szól, amint azt Papp Géza írvetette, ezeket a hivatalokat előreláthatólag fölültebb tülterhelni. A miniszter tanulmányozni fogja a kérdést, de már most rá kell mutatnia arra, hogy a mi képviselőseink reklamációk támogatásánál a mi alattvalóink érdekeit teljes nyomatékkal képviselik, azonban saját tapasztalataiból konstatálhatja, hogy ilyen reklámok ismételtén egészen szédülő alapon nyugosznak és hogy azok elintézése gyakran évekig elhúzódik, mint pl. Törökországban, ahol csak nemrég sikerült keresztülvinnünk a követeléseknek egész sorát, amelyek már hosszú idő óta függőben voltak.

Gróf Zichy Jenőnek a pekingi követségi palotára vonatkozó észrevételeire a miniszter megjegyzi, hogy az illető tevékenységének jelentése alapján vásároltatott meg, aki kijelentette, hogy ennél alkalmasabb fekvést nem lehet kapni. Egyébiránt amióta gróf Zichy Pekingben volt, azóta a viszonyok javultak, a követségi paloták számára egy egész városnegyedet foglaltak le, azt erődítésekkel látták el és lesz ott őrség is az épületek megvédelmezésére.

Gáll bizottsági tag kérdésére a miniszter csak azt válaszolja, hogy a kereskedelmi szerződés megújítása tárgyában a többi államokkal eddig még nem léptünk összeköttetésbe, mert erre az előítételek nem állnak sem pl. a német birodalomban eddig még nincsenek meg. Eppen azért a miniszter csakis annak a reménynek adott kifejezést, hogy sikerülni fog az eddigi kereskedelmi szerződéses politikát folytatni, amint ezt a német birodalmi kancellár is nyilvános beszédeiben ismételtén mondta.

Hódossy történelmi lejegyzéseire a miniszter nem kíván kiterjeszkedni, mert ez nagyon messzire vezetne, alig hiszi azonban, hogy a bizottsági tag ur által említett két eset teljesen analog legyen.

Gróf Zichy Jánossal szemben megjegyzi a miniszter, hogy a hármasszövetség kezdetől fogva tisztán védelmi jellegű volt, annak senki ellen nem volt éle, és hogy ezt a jellegét meg is őrizte. A miniszter nem fogja megengedni, hogy monarchiánk ebben a szövetségben más, mint teljesen passzív szerepet játszzék.

Rakovszky István: a külügyminiszter ur Holló Lajos képviselő urnak arra a megjegyzésére, hogy közjogi sérelem esett akkor, amikor Ferenc Ferdinánd trónörökös kíséretében Magyarországra nézve a paritás nem óvatolt meg teljesen, azt felelte, hogy itt közjogi gravamen nem létezik, mert ezen urak csakis, mint a trónörökös udvartartásához beosztott diszkrét szerepeinek. Rakovszky is ebben a nézetben volt a legutóbbi időben. Tökéletesen ugyanazon az állásponton állott, mint a külügyminiszter, ha az ő kollegája, a miniszterelnök nem informálta volna jobban. Addig t. i. amíg a trónörökös pétervári utazása nem határozott el, ezt ő is egy intern, csakis a főherceget érdekli úgynek tekintette, a mibe senkinek beleszólása nincsen. De a midőn a miniszterelnök, nézete szerint jogtalanul, beleegyezett a trónörökös diszkrétetének változtatásába és így meghíusult a trónörökös azon nemes elhatározása, hogy egy magyar főurat is magával visza Pétervárra, egy igen kellemetlen képviselőházi vita támadt, és a miniszterelnök ur ezt az illető kísérő politikai állásával indokolta, attól kezdve ne esodákozzék a külügyminiszter, hogy itt a delegációban az ilyen dolgokat politikai szempontból itélik meg. A miniszterelnök jogtalan és tapintatlan beavatkozása következtében folyton-folyvást ilyen kellemetlen kérdések látnak napvilágot. Mindenesetre megjegyzi a külügyminiszter mai nyilatkozata arról, hogy ezen kérdésben ő közte és a miniszterelnök ur közti nagy nézeteltérés áll fenn.

Örömmel veszi tudomásul, hogy a külügyminiszter kijelentette, hogy ő akkor, amikor az autonóm vámtarifára és a kiegyezésre nézve nyilatkozatokat tett, nem akarta ez által kompetenciáját túllépni; és fölhívja és fölkeri az előadó urat, hogy a miniszter ur a nyilatkozatát a leghatározottabban és legenergiusabban domborítsa ki a külügyi bizottság jelenléte, különben kénytelen volna törvényadta jogával élni és a piénüm elő különvéleményt terjesztetni. Közjogi dolgokban sohasem lehetünk eléggé skrupulusosak, mert azt látjuk, hogy egy bizonyos tendencia uralkodik, hamis közjogi énevezésekkel elhomályosítják azt a közjogi viszonyt, amely Ausztria és Magyarország között fennáll.

Holló Lajos kijelenti, hogy az angol koronázási ünnepélyeken leendő képviselőitünknek vonatkozólag őt a külügyminiszter kijelentései meg nem nyugtatták. A trónörökös, ha ő felsége képviselőben jelenik is meg, mind a két államot képviseli mert ő felsége épp annyira magyar király is, mint osztrák császár. Részéről nem keresi az intenciókat, hanem a külsőleg látható tényeket. A trónörökös, ha ő felsége képviselőben jelenik is meg Angliában, ott fel kell tüntetni, hogy itt két egyenrangú állam van. Itt ma nincs négyes állam, hanem van két állam és dualizmus. Minden ezzel ellenkező látszat tehát a mai álláspontnak semmibevevése, egy jalsum, ami helyreigazítást igényel.

A kiegyezés kérdésében tudomásul veszi a külügyminiszter kijelentését, hogy ő nem akar beavatkozni Ausztria és Magyarország egymás közötti kereskedelmi viszonyaiba. Csak hogy az expozéban foglalt kifejezések beavatkozást jelenének.

A diplomáciai szervezet doigában a miniszter egész helytelen és törvényellenes álláspontot helyezkedett. Mert hogy Magyarországnak előbb meg kellene állapítani állami jelvényeit és erre vonatkozólag bárkivel is meg kellene állapodni, az teljes képtelenség. Magyarországnak van állami címere zászlaja és nyelve, tessék azt az osztrák állam jelvényei és nyelve mellett egyenrangúan használni.

A hármasszövetségre vonatkozólag fenntartja magának, hogy a piénümön válaszoljon, itt csak megjegyzi, hogy nem az a hármasszövetség lényege, hogy defensív vagy offenzív célzattal bír-e, hanem az, hogy az 1871-ben keletkezett területi vívmányok biztosításának kötelezettségét állapítja meg, így tehát bennünket oktalannul von be abba a feszültségi viszonyba, amely Németország és Franciaország között fennáll.

Gróf Goluchowski külügyminiszter: Rakovszky lejegyzéseire, akik visszatért Ferenc Ferdinánd főherceg londoni utazására, azt válaszolja, hogy Széll miniszterelnök lejegyzéseinek szövege nem téveszik ugyan előtte, azonban meg van arról győződve, hogy az ő és a magyar miniszterelnök lejegyzései között erre nézve ellentmondás nincs.

Holló Lajos bizottsági taggal szemben a miniszter kijelenti, hogy tetteit viseli a teljes felelősséget; erre a kérdésre nézve azonban közte és Holló közti a fel fogás dolgában elvi eltérés torog fenn. Ami a kereskedelmi politikai kérdéseket illeti, a miniszter ugyan azt mondta, hogy minden részről engedelményeket kell tenni, ezzel azonban nem gondolt pusztán a monarchia két államára, hanem első sorban azokra az idegen államokra, amelyekkel majd alkudozásra kell lépniük.

Holló Lajosnak a hármasszövetség tartamára vonatkozólag tett észrevételeire a külügyminiszter azt válaszolja, hogy védelmi szövetségnél magától értetődő dolog, hogy a területi integritás védelmét involválja, meg akkor is, ha a szerződés ebben az irányban határozott rendelkezést nem is tartalmaz.

Elnök: Bezárná azután a vitát s teljesíti a kérdést. A többség általánosságban el fogadta a költségvetést.

A részletes tárgyalás során felszólal Holló Lajos és három kérdést vet fel. A külügyminiszter ur ebben az évben is nagyobb költségeket vesz fel a bécsi udvari leváltár rendezésére. Ez a leváltár a két államra vonatkozó nagyontosságú okiratokat tartalmaz, amelyeknek Magyarországra vonatkozó részei reánk nézve rendkívül nagy történelmi becses bírnak. Most, hogy ez a leváltár rendezés alatt áll, kívánatos volna, hogy az kétélle választassék és a Magyarországra vonatkozó iratok a magyar székvárosban helyeztessenek el.

Szózatást ezután a remunciók dolgát és elítéli, hogy azoknak a főhercegi családoknak, amelyek Magyarországon élnek minden közjogi tényeit mint például a trónra való várományosi jogról való lemondást, Bécsben itézik el.

A harmadik dolog, amire a figyelmet fel akarja hívni az, hogy a diplomáciai testület és a külügyminisztérium nem vesznek tudomást arról, mikor a király Magyarországra jön, hogy itt a törvényhozás megnyitására vagy annak tárgyalására idején közjogi funkciókat teljesítsen. Mikor a király Magyarországon tartózkodik, a diplomáciai szervezetnek is itt kellene lenni.

Papp Géza: Köszönettel fogadja a külügyminiszternek kérdéseire adott választát és azt a kérést terjeszt elő, hogy a kevés számú konzuli akadémiai hallgatók létszámát emelendő, Budapesten állítatások fel egy konzuli akadémia, amelynek a bécsivel egységes vezetése és szervezete volna és akkor meg van győződve, hogy az erre alkalmas magyar fiatalok sorából nagyobb számmal lépnének erre a pályára. Ennek az intézménynek a leállítására azzal az órási előnyvel is bírna, hogy magyar viszonyokat ismerve a magyar közigazgatási és politikai élet iránt érzékkel bíró fiatalembereket nevelne a konzuli kar számára.

Holló Lajos: Pártola Papp Géza indítványát. Gróf Goluchowski Ageron közös külügyminiszter: Ami a családi, udvari és állami leváltárakban őrzött okmányok felosztását illeti, meg kell jegyeznie, hogy azok közt sok olyan okirat van, amelyek tisztán az urakodócsalád magánjogi ügyeire vonatkoznak és hogy az ott őrzött okmányok felosztása más szempontokból sem ajánlatos.

A renunciókat illetőleg megjegyzi, hogy azok mindig ott történnek ahol a házasságot megkötik és hogy ebben az irányban ő felsége rendelkezései mervadók.

Ami Holló Lajosnak azt a kívánságát illeti, hogy a közös miniszterek és a diplomáciai kar gyakrabban jöjjenek Budapestre, a miniszter biztosítja az albizottságot, hogy mindig őri, ha Budapestre jöhet. Szívesen jön le nagy ünnepéyekre is, valahányszor meghívják. A diplomácia kar is mindig bejön Budapestre, amikor csak meghívják, amint az pl. most történt, amikor valamennyi hatalom diplomáciai képviselője Budapesten időzik.

Ami a konzuli akadémianak Papp Géza által felhozott kettősítését illeti, azt a miniszter nem tartja célszerűnek, a konzulátus közös intézmény, amelylyet egységesen kell vezetni. A magyar gazdasági viszonyok beható ismeretéről így is történik gondoskodás, hogy az akadémia Bécsben van; pl. a mult

évben is tettek a növendékek Magyarországra kirándulást, hogy az itteni gazdasági viszonyokról tájékozást szerezzenek.

A rendelkezési alapnál Holló Lajos hosszasan utal azokra a támogatásokra, melyekben a külföldön részesültek, különösen a románok részéről s amelyek ellenében mi kellő védekezést nem fejtünk ki.

Ezután az összes tételeket minden változtatás nélkül megszavazták.

Színtyű megszavazták a következő póthiteleket: A miniszteri palota tartozására 50.000 korona, a házi udvari és állami leváltár bebetonozására 60.000 korona, a kínai események következésére a pekingi követségi palota helyreállítására és berendezésére 900.000 korona, a pekingi követségi személyzetnek, illetve az ottani osztrák-magyar alattvalóknak kárpótására 600.000 korona.

Ezzel a külügyminisztérium összes előterjesztései el lévén intézve, az előadó indítványára az albizottság meglel köszönetet mondott a külügyminiszternek amaz előzékenységeért, amelylyel a hozzá intézett kérdésekre válaszolni és a tőle kért felvilágosításokat megadni szives volt.

Mihelyt az előadó elkészül jelentésével, az elnök a jelentés hitelesítése végett az ülést össze fogja hívni.

Hadügyi albizottság.

A magyar delegáció hadügyi albizottsága ma délután 4 órakor gróf Szápáry Gyula elnöklésével tartott ülésén folytatta a hadügyminisztérium 1908. évi költségvetésének tárgyalását. Következtek a hadügyminiszter által a delegáció határozataira adott válaszok. Az első határozat a katonai akadémiákra való felvételre pályázókról szóló kimutatásra vonatkozott.

Műnch Aurél előadó ismerteti a Terézia katonai akadémia átlományára vonatkozó miniszteri választ. Kérni a hadügyminisztert, fogantatja vette-e már azt az intézkedést, hogy a kadetiskolából kikérülő kitűnő tanulókat magasabb kiképzetés végett átveszi az akadémia?

Ezután folelvassa előadó a tavalyi delegáció által Holló Lajos bizottsági tag indítványára el fogadott határozatot, amely a magyar tisztek arányszámának kimutatására vonatkozott. Előterjeszti a hadügyminiszternek ebbeli kimutatását. Kéri a válaszok tudomásul vételét és a határozatok megújítását.

Miklós Odön: A magyar tiszteknek a hadseregben való számát vizsgálva, azt a szomorú jelenséget kénytelen a bizottság elé tárni, hogy a ténylegesen szolgáló magyar tisztek száma oly aránytalanul csekély, hogy ez nem áll érdekében sem az országnak, sem a hadseregnek. Így julesül tábornok van a magyar korona országában honos 47, törzstiszt 404, főoszt 816, hadbíró 26, katonaoorvos 254, szármavétőtiszt 197. Pedig az ujonjotulak százalékáránya szerint, — amely 49 százalék az osztrák 65%-kal szemben, — a következő számaránynak kellene a magyar tisztek létszámában mutatkozni: tábornok 92, törzstiszt 679, főoszt 3816, hadbíró 83, katonaoorvos 556, szármavétőtiszt 257.

Látványos tehát e számokból az a rendkívüli hanyatlás, mely a magyar tiszti létszámmal fennáll. Itt mélyebben rejlik okoknak kell fennmörögni, mert most már évek óta a tanrendjeink egyenlők az osztrák tanrendekkel; a paritás tehát e téren fennáll, de miután a baj megvan, azzal számolni kell és kötelesség kutatni a baj eredetét, okait, és meg is kell találni a betegség elcsenztét, mert a helyzet tényleg tarthatatlan és így tovább a magyar ezredek érdekeit elbánni nem lehet.

Nagy akadály az alsóbb fokokon a német nyelv kérdése és ennél, ha már a jelenlegi viszony nem változtatható, a legméltányosabban, a legelőzőbb kellene a magyar ijakkal elbánni. A legkomolyabb jelenségnek tartja szóló, ezt a magyar tiszti foglalkozást és felhívja a minisztert, aki mögött hosszú katonai szolgálattal mult is van és aki a viszonyokat ismeri nyilatkozzék a jelenség okairól, mert a helyzet bajt jelent, amelylyel szemben nem lehetünk elég éberek és a javulásra vezető utakat mielőbb meg kell találnunk. Elvárja a hadügyi kormányzattól, hogy e fontos kérdésben sürgősen megteendő a kellő intézkedéseket.

Báró Rudnyánszky József kéri a növendékek különféle irányban fejlődő képességeinek tekintetbevételét, nevezetesen a katonai követelményeknek a polgári követelményektől való elkülönítését.

Bolgár Ferenc: A magyar elem térfoglalása a hadseregnek különösen magasabbrangú állásaiban lévő kivánatos önjátandó volna, hogy minél több nyeriék meg az alapot a magasabb katonai kiképzetésre. Fejtűnő az, hogy a „Terézia” katonai akadémiába 40 osztrák mellett csak 10 magyar jelentkezőt fejteltére és még fejtűnőbb, hogy míg az osztrákok közül 34, a magyarok közül csak 5 vételettel fel. Ki kellene deríteni, mi az oka annak, hogy a magyar fiuk ennnyire nem képesek a felvételi vizsgának megfelelni. Bizonyos méltányos elnövést kér a hadügyi kormánytól a magyar fiukra nézve, főleg a nyelvbeli nehézségek tekintetbevételével. A felvételi vizsgánál nem annyira a tudományos tartalomra, mint inkább a kellő értelmi és jellembeli fejlettségre kellene a súlyt helyezni. Meg van győződve, hogy ha a felvételi vizsga keletlen reornálva lesz, ki fog tűnni, hogy a magyar elem legalább is éppen annyira alkalmas a katonai pályára, mint a nem magyar.

Okolcsányi László: Az előadó egy megjegyzésére reflektálva kéri, mi akadályozta a hadapródiskolai növendékeket eddig abban, hogy az akadémiákban magasabb kiképzést nyeriének?

Báró Krteghammer Odön hadügyminiszter: Mithogy a hadapródiskolák tanterve a polgári real-

iskolákkal és a katonai főreáliskolákkal összhangba hozott, a kadétkiskolák valamint a katonai főreáliskola aspiránsai a nyilvános érettségi vizsgának is alávetik magukat. A folyó tanév végén a katonai főreáliskola 84 növendéke jut érettségire. A matúrásoknak szabadságukban áll az érettségi vizsgát abban az országban lenni, amely nekik anyanyelvükre nézve a legkönnyebb feltételeket nyújtja. Az érettségi előnyei különösen azoknak szolgálnak javára akik szolgálati időjük tartama alatt ideológiai alkalmatlanok lesznek a hadiszolgálatra.

Ami a magyar nyelv ismeretét illeti, rámutat a magyar tanár jelentésére, aki az érettségire készülőknek a mult esztendőben ebből a nyelvből megvizsgálta és aki a növendékek, különösen a nem magyar származásúak által elért eredményekről igen dicsőítően nyilatkozik.

A hadapródiskolák tantervének a reáliskolákkal való összhangba hozatala folytán a hadügyi kormány képes volt a mult esztendőben már 14 kitünően és igen jól végzett tüzér- és utász-hadapródiskolai növendéket a műszaki katonai akadémiába beosztani, akik ott igen jól megeléjlenek. Ebben az esztendőben az összes hadapródiskolából 62 növendék teendőt elvételei vizsgát a két katonai akadémiába.

A felvételi vizsgánál minden jelöltnek megengedték, hogy saját anyanyelvét használja.

Szentiványi Árpád különösen arra nézve kér felvilágosítást, mi lehet az oka annak, hogy a magyar ifjak, amint látszik, nem lehetnek meg a hadseregben irántuk támasztott követelményeknek, legálább erre val, hogy nem maradnak meg a hadseregben, hanem a magyar elem nagy része aránylag rövid idejű szolgálat után megváltik a hadseregtől.

Báró **Krieghammer** Odön közös hadügyminiszter megjegyzi, hogy ezen fellegással szemben védelembe kell vennie a magyar tiszteket, akik minden tekintetben megeléjlenek kötelességüknek.

Szentiványi Árpád mindenesetre kéri a hadügyi kormány gondoskodását a tekintetben, hogy a magyar ifjak nagyobb számban vegyenek részt a hadseregben és hogy az esetleges akadályok hártassanak el.

Okolicsányi László nem tulajdoníthatja Szentiványi szavainak azt az érteimet, mintha a magyar tisztek nem leteleknek meg. Hiszen akik szolgálnak, azoknak meg kell telni. Mind a mellet az aránytalanság feltűnő és egyszer tisztázni kell már ennek okait. Nem találja kielégítőnek a közös hadügyminiszter választást.

Hieronymyi Károly ugy találja a kimutatásból, hogy az összes tisztlétszámnak csupán 7 százaléka magyar honpolgár. Ez baj, de ennek oka kitűnik a másik kimutatásból, amely szerint a felsőbb katonai intézetekben csak 13 százaléka a magyarok számára. Hogy a tisztlétszámban némileg kedvezőbb az arány, az a kadétkiskoláknak és a tartalékos tisztek aktiválásának köszönhető.

A felvételi vizsgálatok enyhítését nem tartja alkalmas eszköznek a baj orvoslására. A hadsereg körében az egyes individuumok iránti eljárás pártatlannak, igazságosnak és méltányosnak tapasztalta. Az orvoszert tehát abban kell keresni, hogy a pályázók száma szaporítsassék. Erre a közös hadügyminiszter befolyást nem gyakorolhat; erre az albizottságnak kell módot találnia. Hogy mi legyen a mód, arra ebben a pillanatban felelni maga sem tud, de mindenesetre kéri a hadügyminisztert, hogy addig is, amíg az albizottság arra módot talál, tartsa nyilván a dolgot és igyekezék a maga részéről is keresni a baj orvoslásának helyes módját.

Báró **Féjerváry** Géza honvédelmi miniszter előadja, hogy a kormánynak már régen erre irányul a törekvése. Van ugyan bizonyos számú magyar magánalapítvány, de sokkal kevesebb, mint kellene. Osztrák sokkal több van. A baj orvoslásának első módja talán az lehetne, hogy a magyar állam szaporítsa az állami alapítványi helyeket és másodsorban meg lehetne kérni a hadügyminisztert, hogy bizonyos elsőbbségi kategóriák lévén — katonai vagy polgári tisztviselői fia — ha ezekből az alapítványi helyekre nem jelentkezik, úgy másokat vehessenek fel ezen helyekre, esetleg olyanok közül, kik egyik-másik intézetbe hely hiányában nem voltak felvételők.

Báró **Krieghammer** Odön közös hadügyminiszter kijelenti, hogy a korábban való kilépés okával semmiképpen sem szabad elfogadni azt, mintha a tisztek meg nem leteleknek, mert a magyar tisztek semmi tekintetben sem állanak a nem magyar tisztek mögött. Ennek megerősítésére csak arra utal a miniszter, hogy például a hadseregben szolgáló magyar tisztek száma 2000, a nem magyar 14.000 tisztel szemben. Az arány tehát 17 százalék és ez az arány a tábornoki rangfokozatig csak 22 1/2 százalékra tehető igen csekély mértékben csökken. Hasonló jelenség mutatkozik a magyar altisztekre nézve is. A miniszter megjegyzi, hogy a hadügyi kormány mindent megtesz arra nézve, hogy az altiszteket a tényleges szolgálatban való maradásra bírja; ha a hosszabb ideig szolgáló altisztek száma a különböző csapatrészeknél különbségeket tüntet fel, ennek oka nagyrészt az egyes országok gazdasági és kulturális viszonyainak különbözőségében rejlik, amelyek az altisztek polgári viszonyok közé való visszatérésének többé vagy kevésbé kedveznek.

Hieronymyi Károly kéri, hogy miocsa arányban áll az osztrák alapítványi helyek száma a magyar alapítványi helyek számához, illetőleg kedvezőbb arányt remél-e a miniszter, ha majd a magyar alapítványi helyek számát szaporítja. Ismételi, hogy a kérdésnek, mely valószínűségi tengeri kigyóvá nőtte ki magát, mihamarább való gyakorlati megoldással egyszer véget kell vetni.

Báró **Féjerváry** Géza honvédelmi miniszter megjegyzi, hogy a magyar állami alapítványi helyek az év elején mindig be vannak töltve.

Bolgár Ferenc Szentiványit szintén nem úgy értette, mintha kétségbevonata volna a magyar elem

katonai képességeit. Hiszen köz tudomásu hogy a magyar elem kiválóan alkalmas éppen a katonai pályára. Megjegyzji, hogy a felvételi vizsgánál nem annyira a követelmények enyhítését, mint inkább a magyar tanrendszert tekintetbevételel tartja ideológusnak. A honvédelmi miniszter által ajánlott megoldást helyesli.

Elnök konstatálja, hogy a hadügyminiszter megjegyezte, hogy az alapítványi helyekre vonatkozólag kivánt kimutatásokat lehetőleg mielőbb fogja közölni az albizottsággal.

Báró **Féjerváry** Géza honvédelmi miniszter félreértések kikerülése végett hangsúlyozza, hogy az állami szolgálatban lévő bizonyos elsőbbséget érdemelnék, de természetesen csak akkor, ha más pályázókéval egyenlő kitűnő bizonyítványaik vannak.

Münich Aurél előadó felvilágosítást kér a hadügyi kormánytól a magyar tisztek áthelyezésére vonatkozólag.

Báró **Krieghammer** közös hadügyminiszter utal arra, hogy az albizottság tegnapi ülésén már kifejtette azokat az okokat, amelyek a tiszteknek az egyes csapatrészekhez való beosztására nézve merdővök és ismétli e részben tegnap előadott fejtegetéseit.

A hadügyminiszter megnyugtató felvilágosítása után

elnök kifejti, hogy az albizottság a hadügyminiszter választás tudomásul veszi és az előadó javaslatára a határozatokat azzal ujítja meg, hogy a Holló-tele határozatra vonatkozó kimutatás a jövőre már a nyomtatványokban terjesztessék elő, avval a tördással, hogy a magyar ezredeknél szolgáló osztrák tisztek száma is kimutatassék.

Ezután a többi választ is tudomásul veték és a tárgyalás folytatását holnap délután 4 órára halasztották.

* * * Bécs, május 14.

Baerenreither, az osztrák delegáció elnöke tegnap Bécsben időzött és tanácskozt **Koerber** miniszterelnökkel, továbbá gróf **Vetter** elnökkel a delegáció üléseinek beosztása tárgyában. Még aznap visszautazott Budapestre **Baerenreither** és **Szell** miniszterelnökkel, valamint a közös miniszterekkel és gróf **Andrássy** Gyulával megállapodott, hogy a magyar delegáció a pünkösdt után való héten tartsa nyilvános üléseit, a reá következő héten pedig az osztrák delegáció, amelynek e szerint május 26-án lesz az első plenáris ülése.

A legújabb munkástörvényjavaslat.

Budapest, május 14.

A törvényhozás az 1900. évben nemes hatásu törvényben gondoskodott a gazdasági munkásoknak keresetkeptelensége idején való ellátásáról és balesetbiztosításáról. A törvény 1901-ben lépett életbe s az új intézet központi igazgatóságának jelentése szerint az első évben 342.322 gazdasági cselekedet biztosított baleset ellen, tizenkétezerrel jóval több tag lépett be, sorsáról így óhajtván gondoskodni. Az első év eredménye tehát mindenesetre sok reményt keltet. Az idén meg január óta több mint *hatezer* új tag jelentkezett.

Darányi új javaslata négy irányban fejleszti a segélypénztár intézményét. Újabb és olyan kedvezményeket állít meg a tagok számára, amelyekben eddig nem részesültek. Ilyen az, hogy egy-egy tag tíz tagsági könyvet is válthat, továbbá az, hogy az első és második csoportbeli rendes tagok csak 25 éven át kötelesek tagsági díjat fizetni. Ehhez a két igen lényeges rendelkezéshez hasonlóan a pénztár tagjainak a következő új kedvezményeket biztosítja a törvényjavaslat: 1. ha a tag munkakeptelenné vált vagy meghal, mielőtt a segítségre igénye lehetne, — a pénztár a befizetett díjakat neki, illetve családjának visszafizeti. 2. Megengedtetik, hogy több esztendő is be lehessen számítani a tagsági időbe. 3. Fölhatalmazást kap az igazgatóság, hogy rendkívüli segélyeket utalványozhasson azoknak a tagoknak, akik igen sürgős mezei munkaidőben, például aratáskor betegség miatt munkában nem állhatnak. Kétségtelen, hogy mindezeket az új kedvezményeket az érdekelték a legnagyobb rokonszinnal fogják fogadni és bizonynyal helyesebb dolog, fokozatosan fejleszteni az országos segélypénztárt, semmint megfordítva, a túlságosan nagy terhek alatt zsiabasztani meg egy intézményt, melynek zavartalan és biztos működésére az állam vállal szavatosságot. Igaz, hogy az új javaslat kedvezéseit a régi törvény is biztosíthatna volna. De senki sem tudta, hogy a pénztár alapjául vett valószínűségi számítások nálunk hogy vilnak be nálunk, ahol e részben utat kellett törni és alapvető statisztikai munkák sem állottak rendelkezésre. **Darányi** tehát jól tette, hogy másfélszáz várt és mikor

teljesen meggyőződött, hogy a számítások bevaltak, most tesz javaslatot a kedvezményekre nézve.

A másik és teljesen új irány a javaslatban a *kiházasítási és temetkezési biztosításoknak az intézménybe való felvétele*. A házassági biztosításnál 10, a temetkezési biztosításnál 5 fillér a heti tagsági díj. Aki tudja, hogy ilyen fizetési móduval milyen népszerűek a munkásnép körében az effajta biztosítások, az előre megjósolhatja, hogy állami intézmény kevés lesz olyan népszerű, mint amilyenek ez igérkeznek. A gazdasági cselekedet biztosításának ügyét is nagy lépéssel viszi előre az új javaslat. Különösen lényeges rendelkezése a javaslatnak, hogy a cséplő- és szeszkavágó-gépeknél rendszerint alkalmazott etetők, fűtők kötelező biztosítását rendeli el.

Végül igen fontos intézkedése a törvényjavaslatnak az, mely fölhatalmazást ad arra, hogy a segélypénztár külön segélyezési csoportokat állapíthasson meg a fölsozlott temetkezési, kiházasítási és egyéb hasonló segélyező-egyletek tagjaiból. Ezer meg ezer munkásember filléreinek megmenetetését célozza a javaslat. Azok, akiknek módjukban volt megismerni ezeknek az egyesületeknek a működését, ebben szerencsés formáját tartják annak, hogy tiszteletben tartva az egyesületi szabadságot, a laza szervezeti és tarthatatlan temetkezési és kiházasítási egyesületek bajaira megtalálták a legjobb orvosságot. A javaslat több részét a következőkben közöljük:

Az 1900. XVI. t. c. 3. §-a olyképpen módosítáiban a felvételi díj egyszeri lefizetése mellett, mindenki több de legfeljebb tíz tagsági könyvet is válthat s ilyen módon magának, illetőleg családjának a segélyeket többszörösen is biztosíthatja.

Omél több tagsági könyvet azonban csak a központi igazgatóság előzetes engedélyével szabad egy tag részére kiállítani.

Egy-egy tagsági könyv kiállítási díja: egy korona. Annak az első vagy második csoportbeli rendes tagnak, aki nem a belépéskor, hanem később vált több tagsági könyvet, az utóbb szerzett tagsági könyvek alapján segélyre csak akkor van joga, ha ezen tagsági könyvekre a tagsági díjakat már legalább öt évig fizette.

A rendkívüli tag, minden korlátozás nélkül, akárhány tagsági igazolványt is válthat s ilyen módon magának, illetőleg családjának a segélyeket többszörösen is biztosíthatja. A rendkívüli tagsági igazolvány kiállításáért semmit se kell fizetni.

A tag, akárhány tagsági könyve van is, a segélyre való jogosultság kivételével, csak egy rendes tag jogait gyakorolhatja.

Azok az első vagy második csoportbeli rendes tagok, akik a tagsági díjat huszonöt éven át megfizették, azonnal tagsági díjat fizetni nem kötelesek, de azért tagsági jogaik teljes élvezetében megmaradnak.

Ha valamely első vagy második csoportbeli rendes tag, mielőtt a rokkantság esetére való segélyre joga lehetne (1900. XVI. törvényok 18. §. 42. §.) nem baleset következtében, hanem más ok miatt, mindenkorra munkakeptelenné válik s a tagsági díjakat nem akarja addig fizetni, amíg a segélyre való joga megnyílnék, a pénztár a befizetett tagsági díjakat, az előzően netalan kifizetett segélyösszegek betudásával, a tagnak kamat nélkül visszafizeti.

Ha valamely első vagy második csoportbeli rendes tag, nem baleset következtében, meghal, mielőtt családjának a halál esetére való segélyre joga lehetne (1900. XVI. t. c. 20., 42. §.): a pénztár a befizetett tagsági díjakat az előzően netalan kifizetett segélyösszegek betudásával, a hátramaradt családának kamat nélkül visszafizeti.

Az 1900. XVI. t. c. 43. §-a úgy módosítatik, hogy bárkit, aki a tagsági díjakat utólag 50%-os kamatokkal együtt több évre egyszerre befizeti, a pénztár orvosa által teljesített előzetes orvosi vizsgálat alapján ugy is fel lehet venni a tagok közé, hogy annyi év, a hány évre a tagsági díjat ilyen módon utólag egyszerre megfizette, az ő tagsági idejébe már a belépéskor beszámíttassék. Ilyen esetben a tag azonban a törvény által a tagsági évek bizonyos számához kötött kedvezményekben csak akkor részesülhet, ha belépése után még legalább három éven át fizette a tagsági díjat.

Az orvosi vizsgálat díját a fél fizeti. A pénztár központi igazgatósága különösen méltánylást érdemel esetekben a segélyösszegek telmeselésére rendelt külön tartalékaival jövedelméből (1900. évi XVI. t. c. 36. §.) kétszáz koronájig terjedhető rendkívüli segélyt adhat annak az első vagy második csoportbeli rendes tagnak, akit tartós betegség képtelenné tett arra, hogy valamely szabályszerű szerződéssel elvállalt munkáját teljesítse s e miatt magát és családját nem tudja eltartani.

A pénztár rendes tagjainak első és második csoportján (1900. XVI. t. c. 2. §.) felül a rendes tagoknak még két csoportja van.

Harmadik csoportbeli rendes tagok azok, akik haláluk esetére családjuk javára segélyt biztosítanak. (8—12. §.)

Negyedik csoportbeli rendes tagok azok, kik maguknak vagy másnak bizonyos életkor elérése idejére segélyt biztosítanak.

A harmadik és negyedik csoportbeli rendes tagok korukra való tekintet nélkül két korona felvételei díjat fizetnek.

Az 1. §. utolsó bekezdésének rendelkezése ezen tagokra is kiterjed.

A pénztár minden tagja, külön-külön tagsági könyv alapján, a rendes tagok több csoportjának is lehet tagja.

A rendes tagok harmadik csoportjába nemre való tekintet nélkül, azokat lehet felvenni, akik tizenegyedik életévüket már betöltötték, de ötven évesnél még nem idősebbek.

A harmadik csoportbeli rendes tagok tagsági díja, melyet a belépéstől kezdve a tag haláláig kell fizetni: évenként két korona hatvan fillér.

A tagsági díjat, mely évenként esedékes, hetenként öt filléres részletekben is lehet törleszteni.

Minden harmadik csoportbeli tag két tagsági könyvet is válthat s ilyképpen a segély kétszeresét is biztosíthatja családjának.

A harmadik csoportbeli rendes tag családja részére biztosított segély nagysága attól függ, hogy hány esztendő volt a tag akkor, amikor a tagok közé felvételt. E szerint annak a családjá,

aki 14—20 éves korában vételtel fel, 200 K.	
20—25	170
26—30	150
31—35	125
36—40	100
41—45	80
46—50	60

segélyt kap akkor, amikor a tag meghal.

Negyedik csoportbeli rendes tagnak nemre és életkorra való tekintet nélkül bárkit lehet venni.

Minden tag akárhany tagsági könyvet is válthat s ilyképpen, önmagának vagy másnak, többszörös segélyt is biztosíthat.

A negyedik csoportbeli rendes tagok tagsági díja: évenként öt korona husz fillér.

A tagsági díjat, mely évenként esedékes, hetenként öt filléres részletekben is lehet törleszteni.

A tagsági díjat addig kell fizetni, míg a biztosított egyen betölti azt az életkort, melynek elérése idejére a segély biztosított.

A negyedik csoportban a segély nagysága attól függ, hogy a biztosított egyen a belépéstől számítva hány esztendő múlva tölti be a kitűzött életkort. E szerint az, aki belépésétől számítva:

10 év elteltével tölti be a kitűzött életkort, 65.— korona,	
11	75.—
12	80.—
13	90.—
14	100.—
15	110.—
16	120.—
17	130.—
18	140.—
19	150.—
20	160.—
21	175.—
22	190.—
23	200.—
24	215.—

segélyt kap a kitűzött életkor betöltése után három hónap múlva.

A földmivvelésügyi miniszter esetről-esetre felhatalmazhatja a pénztár központi igazgatóságát arra, hogy az általa a n. kir. belügyminiszterrel egyetértően megállapított feltételek mellett külön segélyezési csoportot alakíthasson az olyan kiházasítási, temetkezési vagy egyéb hasonló segélyező egyesület tagjaiból, amely egyesület a belügyminiszter által jóváhagyólag tudomásul vett határozattal feloszlását kimondotta és a feltételek elfogadva, elhatározta azt, hogy a megjelölt leszámolás után vagyonát a pénztár kezelésébe adja át.

A vagyon csak a kötelezettségek kiegyenlítése után vehető át és a későbbi befizetésekkel együtt a pénztár egyéb vagyonától elkülönítve kezelendő.

Az 1900. évi XVI. törvényeink 9. §-a olyképp módosították, hogy az állam évi hozzájárulása százötvenezer korona.

KÜLFÖLD.

Spanyolország XIII. Alfonso jegyében. Nevezetes ülése volt tegnapelőtt a spanyol minisztertanácsnak: az utolsó, amelyen a régenskirályné elnököl. Ezentul XIII. Alfonso fog a kormánytanácsban elnökölni.

Ez a változás valószínűleg nem fog egészen simán lefolyni. A kormány tagjai közt nagymértékű egyenetlenség tört ki, amely most, Alfonso király trónraléptekor aktuálisabb lesz. Már tegnap este összeült a kabinet, hogy ezt a kérdést megbeszélje. Hír szerint Canalejas földmivvelésügyi miniszter nem marad meg a kabinetben, ami általános kormányváltást vonhat maga után.

Alfonso királykódása különben sem kezdődik kedvező előjelek mellett. A kis királyról a lehető legelentesebb tudósításokat olvassuk: azt is írják, hogy gyöngye, melletteg (ezt a kortezben is szóvá tették) s hogy meglehetősen mennyiségben vannak rossz szokásai, amelyek között nem utolsósorban a királyi mértéket is meghaladó góg és a túlságos dohányzás, amit anyja már tízéves kora óta megengedett neki, mert ő maga is erős szivaros. Egy új tudósításban viszont azt olvassuk, hogy a kis király bár igen vékony legény, nagyon fürgé és sok sportban kitűnik, de leginkább a bilárdozásban. Ezen kívül lovagol is, jó kerék-

páros, jól evez és szépen uszik; legujabban pedig vadászik is. Ennyi éppen elég főle. S nagy talentuma van a nyelvekre; anyja osztrák főhercegnő s így németül legalább is oly jól beszél, mint spanyolul, de tud franciául és angolul is. Latinul nem tanították, de a történelemből és a természetrajzból kitűnő tanárai voltak. Vallásosságra Antoniana jezsuita-anya oktatta, de a mult év február havában a madridi zavargások miatt más hitoktatást kellett rendelni a király mellé. Az új király szombatban kezdi meg az uralkodást országban, amelyet egyáltalában nem ismer. Madridon és San-Sebastianon kívül még csak egy-két koronauradalomban volt, külföldön sohasem járt, csupán az udvari emberek ismeri, de a miniszterek közül sem mindegyiket. Ezeket az udvari embereken, a nevelőin s a szolgálatára rendelt cselédségen kívül közönséges halandóval soha még csak nem is beszélt *Maria Krisztina* főhercegnő fia, aki az uralkodásra ilyformán tagadhatatlanul igen jól van előkészítve.

A Kreuzzeitung a kiegyezésért. A berlini Kereszt Újságot nagy buzgóság szállotta meg. Félti a kiegyezést s erős kirohanást intéz a magyarok ellen, mint akik követeléseikkel veszélyeztetik a kiegyezés létrejvetelét, a hármasszövetséget, az európai békét s tetejébe még a világbékét is. A jámbor újság ijedelme nyilván bécsi sugalmazvány, s mint olyan csupán jellemző tünetként érdemel figyelmet. Egyébként azonban nem kívánunk foglalkozni az említett újság *Sziamii írek* című legujabb vezércikkével, csupán fölemlítiük tudósítónk távirata nyomán, hogy a cikk szöve teszi azokat a nehézségeket, amelyek Ausztria és Magyarország között a kiegyezés kérdésében fennforognak és hangsúlyozza, hogy osztrák érdekek körökben erősödik az ellenállás a magyar részről támasztott követelésekkel szemben.

A cikk így végződik:

A mítétnek nem szabad megtörténnie, a kereskedelmi és vámszövetségnek Ausztria és Magyarország között nem szabad felbomlania a hármasszövetség érdekében, az európai és a világbéke miatt és nem szabad kényszeríteni a koronát, hogy állást kelljen foglalnia az egyik fél mellett és a másik ellen.

Az olasz király bécsi látogatása. Gróf Bülow bécsi látogatása után fölmerült az a hír, hogy Viktor Emánuel olasz király még ezen a nyáron meglátogatja királyunkat Bécsben. A hír nyomában követte a cáfolat és többek között az olasz kormány által közzétett állásfoglalás az okok, amelyek miatt Ferenc József király nem jöhet Rómába, Viktor Emánuel király még sem fog Bécsbe ellátogatni. Ez azonban nem alterálja a két udvar közti szivélyes viszonyt. Most erre vonatkozólag a bécsi Reichswehr a következőket írja:

A bécsi Operában az előadásokat július 1-ig meg akarják hosszabítani, mert abban az esetben, ha az olasz király Bécsbe jön, június havában diszlocadást tartanak. A diszlocadás tisztán olasz jellegű lenne. Vagy a Troubadour, vagy Aida, vagy Ernani fog színpadra kerülni olasz nyelven. Ha az olasz király csak szeptemberben érkezik Bécsbe, az előadás programja abban az esetben is megmarad.

Abból a körülményből, hogy az intendantura előkészületeket tesz az olasz király látogatására, arra lehet következtetni, hogy Róma és Bécs közt a diplomáciai tárgyalások olyan stádiumba jutottak, hogy immár a látogatással mint tényre lehet számolni.

Loubet utja. Franciaország elnöke tegnap Brestbe érkezett, ahonnan ma délután a *Montcalm* hadihajón Oroszországba utazott a cél látogatására. Loubet mindössze néhány napig marad Oroszországban. Május 21-ikén érkezik meg a kronsztadi kikötőbe s egyenesen Carszkoje-Szeloba megyébe, ahol most a cár és családja tartózkodik. 23-ikán már Péterváron lesz és másnap a kronsztadi kikötőből indul hazafelé és a dunckerquei kikötőben száll partra.

Brest, május 14.

Loubet elnök tegnap ideérkezett. A pályaudvaron a polgári és katonai hatóságok képviselői fogadták. A pályaudvaron az elnök a prefektúrára hajtatott, ahol a hatóságokat fogadta. A prefektúrához vívó uton óriási néptömeg gyűlt össze, amely az elnököt és a minisztereket lelkesen üdvözölte. A várost fellobogózták.

Brest, május 14.

Loubet elnök tiszteletére ma banket volt, melyen 1500 ember vett részt. A polgármester felköszöntőt mondott, melyben az elnöknek szerencsés utat kívánt. Loubet elnök köszönetet mondott és dicsőreleg nyilatkozott Waldeck-Rousseau miniszterelnökről, aki két év óta pártlan sikerrel, önmegtartózással és bátorsággal szolgálja az országot, amivel mindenkinek tiszteletét kivívta. Az elnök továbbá dicsőre Delcassé külügyminisztert, aki négy év óta vezeti a külpoliti-

kát és nevének tekintélyét Franciaországban és a külföldön növekedni látja. Végül az elnök dicsőreleg nyilatkozott Lanessan tengerészeti miniszterrel és azután bizalmát fejezte ki Finisterre-megye lakosságának köztársasági érzelmei iránt. A haronak — ugymond — vége. Elérkezett a megnyugvás ideje. (Hosszantartó tetszés.) Loubet egyetértésre intett s kijelentette, hogy szenvedéllyel fogja magát az ország morális egysége helyreállításának szentelni. (Megújuló tetszés.)

Brest, május 14.

Loubet elnök délután 1/6 órakor a *Montcalm* hajón elutazott. Az északi hajóra összes hajói elkísérték a *Montcalm*ot.

HIREK.

Budapest, május 14.

BUDAPESTI NAPLO. Május 15-én új előfizetés nyílik a Budapesti Naplóra. Kérjük azokat a tisztelt olvasóinkat, akiknek az előfizetése ezen a napon lejár, méltóztatásukkal a megújításról idejékorán gondoskodni, hogy a lapot akadálytalanul küldhessük tovább.

Személyi hírek. Dr. Ormay József kir. tanácsos Korintczára utazott, ahol fúrdőorvosi működését megkezdte. — Gr. St. Guerschich, a szeb szenátus alelnöke, volt igazságügyminiszter, Belgrádból gyógykezelés végett a budai Szt.-Lukácsúrdőbe érkezett.

A király itthon. Ő felsége a király ma nem tett látogatást. Holnap a király általános kihallgatást ad.

Delegációnál ebéd. Báró Wodianer Albert, a delegáció háznagya, tegnap adta első delegációs ebédjét gyár-utcai palotájában, amelyre hivatalosak voltak: Gróf Andrássy Gyula, a delegáció elnöke, Kállay Béni közös pénzügyminiszter, Lukács László és Darányi Ignác miniszterek, báró Bohus Zsigmond, Dókus Ernő, Gáll József, báró Harkányi Frigyes, Hegedűs Sándor, Jakabffy Imre, Jospovich Imre, Klobucsiczy János, Miklós Odón, báró Nikolics Fedor, báró Rudnyánszky József, Szebeny György, gróf Wilczek Frigyes delegátusok. Szentgyörgyi Gyula osztályfőnök, báró Tallian Dénes udvari és miniszteri tanácsos és még többen.

Mészleányi püspök Komáromban. Mészleányi Gyula szatmári megyés püspök Komárom városának hosszú időközön át szeretett plébánosa, a napokban meglátogatta egykori plébániája székhelyét, Komáromot. A püspök három napig időzött Komáromban s ez idő alatt a legszeretetteljesebb fogadtatásban s ovációkban volt része. A valláslelkettek küldöttségei egymásután siettek az ősz főpap elé, hogy ragaszkodásukról és szeretetükről biztosítsák őt, aki komáromi működése idején az igazi keresztényi türelemnek és emberszeretetnek oly sok és nemes példáját adta. Komáromi időzése alatt a püspök fölszentelte a Sárkány család kápolnáját s egy temetőbeli művészi szobrot, melyet saját költségén emeltetett. A püspök ismert áldozatkészsége s jószive ezáltal is sok alamizsnát jutottat a város szegényeinek és a jótékony-egyesületeknek. Tiszteletére Sárközy Aurél főispán, a vármegye közszeretben álló főispánja fényes ebédet adott, majd Sárközy Ferenc főkapitány látta vendégül a püspököt. Elutazásakor a püspök megígérte, hogy legszebb emlékeinek helyét, hol most is oly nagy szeretettel fogadták, még sokszor föl fogja keresni.

Darányi díszpolgársága. Hódmezővásárhelyről táviratozták: A törvényhatósági bizottság mai rendes közgyűlésén Darányi Ignác földmivvelésügyi miniszter egyhangulag a város díszpolgárává választotta. Az erről szóló oklevelet a főispán vezetése alatt egy küldöttség fogja átnyújtani a miniszternek.

Elmaradt csapatsemlő. A király ma reggel szemlélt akart tartani a helyőrség csapatát. A szemlére nagy előkészületeket tettek a kaszárnyákban, a község pedig már nyolc órakor ellepte a Vörmező környékét, hogy láthassa a fényes katonai parádét. A szemléte azonban elmosa a tegnap éjszakai eső. A vörmező földje annyira átázott, hogy a katonai felvonulást el kellett halasztani. Reggel hat órakor telefonon értesítették a kaszárnyákat, hogy a szemle elmarad. A díszszemléte a hó 16-án, pénteken reggel tartják meg, ha ugyan a széleslyes időjárás ezt is nem mossa el. A pénteki szemlére érvényesek a mai parádéra kiadott jegyek.

Parcellázott Károlyi-birtok. Hódmezővásárhelyről írják: Lukács György főispán közbenjárására gróf Károlyi Sándor mint Károlyi Erzsébet grófnő gyámja Hódmezővásárhely határában 800 katastrális hold földet kisebb parcellákban 10 évre haszonbérbe adott mintegy 60 kisbirtokos és munkás családnak.

Kisdedővök gyűlése. A kisdedővök évi gyűléstükét ez idén Bártfán tartják, ahol a város vendégei lesznek. Hagyara Viktor beregmegyei főispán vezetése alatt pünkösdtől másodnapján érkeznek Bártfára. A dísz-ebéd a fúrdőben lesz, ahol Bódy Alajos polgármester és Gyöngyössi László gimnáziumi tanár mondják az üdvözlő beszédet.

— **A Kassai diákkongresszus.** Kassáról táviratozzák: A Kassai diákkongresszusra ma érkeztek meg a budapesti fakultások, továbbá a kolozsvári, debreczeni, máramaros-szigeti, egri, sárospataki, kecskeméti, selmecezbányai és az eperjesi diákság kiküldöttei. A felbogozott pályaudvaron nagy néptömeg várta az érkezőket cigányzenével. A Kassai diákság nevében *Idányi Béla* ifjúsági elnök üdvözölte a vendégeket. A vendégek nevében *Hoffmann Ottó* budapesti egyetemközi elnök köszöntöte meg a szíves fogadtatást. A vasutól a felbogozott utakon át az összes kiküldöttek a *Sohalkháza* hajtatnak, ahonnan azután elszállásolják őket. Este 9 órakor a lakulók gyűlés után ismerkedési estély lesz. A kongresszusra kevesebben jöttek el, mint a mennyit vártak. Holnap a kongresszust tedeummal nyitják meg.

— **Fekete kabinetek Oroszországban.** Ebben a cimbem semmi különös sincs. Azoknak a hírhedt fekete kamráknak, amelyekben épp oly bűnös, mint önkényes kézzel föltépik a magánlevelek gyöngé borítékát és fekete lélekkel sérítik meg a levél szentséges titkát, hogy a csódot mondott államművészet sanda gyanakvása utat és módot találhasson arra, hogy áldozataira vérszomjas ölyüként lecsaphasson, — ezeknek a fekete kamráknak hol lehetne igazabb hazájok, mint a fehér cár birodalmában, abban a szent Oroszországban, melynek a despotizmusát még a gyilok sem mérsékli? A cimbem nem is az összeállítás a különös, mert hiszen Oroszország és fekete kabinet egyívű tartozó fogalmak. Különös csak a többes szám. A fekete kabinet dicsélen meg-alapítója, *XI. Lajos* francia királynak valamelyik minisztere óta mindig csak egyes intézményként volt ismeretes. A kormány tartott egy fekete kabinetet, ahol minden gyanus levelet titokban felbontatott, hogy tartalmáról tudomást szerezzen; és a szép szokás századokon át divott nem egy országban. De a fekete kabinetek pálmája határozottan Oroszországot illeti meg. Ott már egy kabinet nem elég. A cár új belügyminisztere, a meggyilkolt *Szipjagin* utóda találta ki azt az újítást, hogy — mint a postaigazgatóságoknak meghagyta — az egész birodalomban mindenütt állítsanak fel a posta- és táviró-hivataloknál fekete kamarákat, amelyeknek az a feladatuk, hogy a Pétervárról és a külföldről a birodalom egész területére érkező leveleket felbontsák és cenzura alá vessék. Így értesül arról szavahihető forrásból a zürichi *Volksrecht* című lap és semmi okunk sincs rá, hogy e közlés való voltában kételkedjünk. *Szipjagin* utóda, *Plebbe* ur, félti a becses börtét és nem óhajt elődének a sorsára jutni. Tudni akarja hát, hogy mit irnak egymásnak az emberek, nem találhatik-e a Pétervárról vagy a külföldről érkező levelek közt egy, amely az ő halálát ítéletét tartalmazza. Természetes, hogy a vidékről és a külföldről Pétervárra érkező leveleknek is ez lesz a sorsuk — hiszen nyilván eddig is így volt, csak hogy most *Plebbe* ur a pétervári kabinet női decentralizálta, hogy az egész birodalomnak része legyen az áldásban. Ahhoz, hogy Oroszország a maga alattvalóinak a levéltitkát miként óvja vagy sérti meg, a külföldnek nincs igen sok köze. Sokkal több emberi jogot tiportak és tipornak ott, semhogy ez az egy valami nagyot jelentene. De hogy a külföldről érkező leveleket is felbontsák az orosz posta-hivatalok rendőrközegei, ebbe már van beelőz-lése a civilizált államoknak, amelyek a levéltitkok sérthetlenségét az állami erkölcs egyik legsar-kalatosabb követelményének tekintik. Az orosz despotizmusnak ezt a legújabb sűtetű intézkedését a külföldi államok nem hagyhatják szó nélkül s remélhetően nem is fognak belenyugodni.

— **Egyetemek kórháza.** Egy üdvös s az egyetemi ifjak által régóta óhajtott eszme valósul meg a közel jövőben. A király védnöksége alatt álló *Egyetemek Kórház-Egyletének* vezetősége évek óta lankadat-lanul dolgozott, hogy oly kórházat létesíthessen, amelyben beteg egyetemi haligatók betegségeik tar-tama alatt kórházi ápolásban s gyógykezelésben része-sülhetnek. Az egyetemi tanács belátván a dolog nagy horderejét, *Vécsey* Tamás rektor indítványára szívesen karolta fel az eszmét s miután a dr. *Wlassios Gyula* közoktatási miniszter által kiküldött bizottság, melynek tagjai voltak: *Toszt Gyula* miniszteri tanácsos, *Conoha Győző*, *Korányi, Kéty, Ilosvay, Tütőssy, Kling, Bókay, Nékám* és *Tóth Lajos* egyetemi tanárok, az egylet által ajánlott terveket mindenben helyeselte, a tanács megengedte a kórház létesítését. A kórházat a klinika közelében építik és lesznek benne kórter-mek, műtőtermek, tárgyaló-termek, étkező- és egyéb helyiségek. Az új kórházat a jövő tanév elején adák át rendeltetésének. A rég óhajtott szép terv megvalósulását nagy örömmel fogadták az egyetemi ifjak s

Vécsey Tamás rektor, aki az egyetem tanácsának megbízásából ma írta alá a kórházi bérszerződést, lelkes órációiban részesítették.

— **Humbertné asszony.** A százezeres szédelőgő hősőjtét, *Humbertné* asszonyt még mindig hiába keresi a rendőrség. Ez a bűnös asszony, akinek zsenialitását csak bámulni lehet, úgy látszik, épp oly körültekintéssel szemelte ki menekülése útjait, mint azokat az utakat, melyek egy civilizált és világosan látó országnak népet oly sok időn át félre tudta vezetni. *Humbertné* asszony, akinek képét az ide mellékel rajz tűnteti föl, épp olyan megfoghatatlan ma, mint

amilyen megfoghatatlanok voltak milliói. S ha van vigasz a világon rendőrségek számára, úgy a *Humbertné* megfoghatatlansága mindenestre meg fogja vizsgálni mindazokat a rendőrségeket, melyeknek körmei közül a világesalók és szédelőgők meg tudtak szabadulni.

A *Humbert*-ügyben különben lázasan kutat a rendőrség s tegnap *Humbert*, volt igazságügy-miniszter özvegyének lakásán tartott házkutatást s sok iratot foglalt le. Kihallgatták *Langlois* ügyvédet is, aki ugylátszik *Humbertné* ügyeit intézte. Az ügyvéd azt állítja, hogy ő maga is áldozata lett az asszony ravaszságának. *Langlois* már öt évet töltött legházban és utóbb Párisban ügynökködött. Ő szerzett meg *Humbertné*-nak a *dünkircheni Marchandól* négy milliót, *Leferre* valenciennesi bankártól pedig egy millió frankot. Kérdőközlésekre így felelt:

— A száz millió *Humbertné* pénztárában van és én magam is segíték a kamatszelvevények levadás-sában.

Humbertné másik képviselője, de *Buil* ügyvéd nem kevésbé van kompromittálva és letartóztatása hamarosan várható. Egyelőre csak megfigyelés alatt áll. A *Cahn*-féle bankéggé, amely a három-milliónyi veszteség folytán likvidálni kénytelen, a *Humbert*ek ellen beadott esdőkérvényben elmondta a *Rent* *Vigére* alapításának történetét.

A *Libre Parole* felveti azt a kérdést, hogy *Jean Dupuy* földmívelésügyi miniszter nem kapott-e a *Humbert*-párttól 500.000 frankos kölcsönt. Hogy megfizette-e ezen kölcsönt és hogy *Waldeck-Rousseau* nem világosította-e föl miniszter-társát arról, hogy a *Crawford*-féle örökség tulajdonképpen nem is létezik. Tény az, hogy *Humbert* adósai sorában egy *Dupuy* nevű huissier van és tény az is, hogy a jelenlegi földmívelési miniszter *Dupuy* minisztersége előtt huissier volt. A *Libre Parole* az afférből mindenképpen politikai botrányt akar csinálni.

— **Korn Artur itthon.** *Korn Artur* nyilatkozatot küldött be hozzánk, amelyben megécioja azt a róla terjesztett hírt, hogy megszökött az ellene indított bírósági eljárás elől. Kijelenti, hogy néhány nappal ezelőtt magánügyekben Bécsbe utazott, ahonnan csak a hét vége felé szándékozott visszatérni, de most félbeszakította bécsi tartózkodását és hazautazott Nagy-Kikindára, hogy az illetékes hatóság előtt jelentkezzen.

— **Új bankjegyek.** Az *Osztrák-Magyar* Bank holnap igazgatósági ülésén be fogják mutatni az új 50, 100 és 1000 koronás bankjegy-mintákat és dönteni fognak feleltük. A bank még ebben a hónapban forgalomba bocsátja az új 50 koronásokat.

— **Lázogó oláhok.** *Temesvárról* írják: *Drahojst* oláh községben három paraszt megtámadott egy *Dimeresku* nevű embert. A bíróság megmentette a megtámadottat és a faluházára vitte, mire a falu lakossága a faluházat kezdte ostromolni. A zavargókat a csendőrség verte szét és a főnökökösök elfogta.

— **Eltűnt könyvelő.** *Strobl* Antal soproni születésű 35 éves könyvelő eltűnt *Csarnok-tér* 5. szám alatti lakásáról. A rendőrség keresi.

— **A balatoni hajózás.** A Balatoni Gőzhajózási Részvénytársaság — mint a *Magyar Szó* írja — sztrájkol. Erre a tura és szokatlan elhatározásra az indította a részvénytársaságot, hogy *Veszprém-, Zala- és Somogy megyék*, amelyek eddig haterzer korona szubvencióban részesítették a társaságot, ezt a szubvenció-t megvonás. E megvonásra a megyék részéről indokul az szolgált, hogy a társaság, amely működését 1888-ban kezdte meg, azóta annyira fejlődött hogy támogatásra már nem szorul. Ezt a társaság annyira zokon vette, hogy sztrájkjal válaszolt, sőt azzal is lenyegetődzik, hogy likvidál és hajóit is el-adja. A kormány állítólag már tárgyal a *Magyar Tenger- és Folyamhajózási Társasággal* a hajózás át-vétele tárgyában.

— **A rendőrség s a cselédleányok.** A cselédleányok társadalma semmiesetre se az a társaság, aminek az erkölcséhez, viselkedéséhez nagyon sok szó ne férne. Egy bizonyos kis szá-zalék azért áll szolgálatba közülük, hogy szor-galmasan, hűségesen szolgálja a gazdáit, de a legnagyobb résznek nem ér fel odáig az intelli-genciája, hogy a maga érdekeit tartsa szem előtt, ha a gazda szemében annyira szükségszerű válik, hogy idők folyamán ugyszólván családtag lesz belőle. A cseléd-sor, különösen a mi cseléd-vi-szonyaink között, sok könnyelmű hajlandóságokkal felruházott s a városi légkörben még inkább elromlott leányok voltaképpen csak alkalom arra, hogy természetesen minden ellenőrzés nél-kül, élje a világot s a duhaj mulatságok eredményeképpen terjesztje legyen — a metelynek. A gazda erről persze nem tud és nem is tehet, mert nem járhat a cselédje sarka nyomában. Ezért aztán a rendőrség nyakába szakad a felelőségek, de annak is nagyon nehéz a dolga. Nagy tömeg-gel van dolga és végre is szabad emberekkel, akik joggal kikérhetik maguknak azt, hogy a privát dolgaimba akárki beavatkozzék. Szokatlanul erélyes tehát az az intézkedés, amelyre a cseléd-leányok megrendszabályozására ráhatározta magát a rendőrség. Utasította a cselédtartókat, hogy ne fogadjanak föl olyan leányt, aki előre kiköti, hogy vendégül fogadhatja — az unokafivérét. Azt a cselédet, aki a tóli hónapokban hét óra után, s nyári hónapokban kilenc óra után az utóán kószál, a rendőrségre viszik, orvosilag megvizsgálják. Ha beteg, meggyógyítják a kórházban, ha pedig egészséges, hazatoloncolják. A facér cseléd meg a eselédszerzőnél se tartózkodhatik három napnál tovább. — Csupa szigor, talán kissé túlzott szigor is, de legalább remélhető, hogy rend lesz a nyo-mában. Számár városában tudniillik. Ott ilyen erélyes a rendőrség.

— **Játékbank Toposiderben.** A szerb kormány, mint belgrádi tudósítók táviratozza, ma miniszter-tanácsot tartott és hosszu vita után elfogadta annak a bankosopornak ajánlatát, amely Toposiderben játékbankot akar berendezni s ennek fejében hajlandó Szerbiának 90 millió dinárnyi kölcsönt adni.

— **Halálköz.** Ma délelőtt temették nagy rész-vét mellett *Sonnenberg Józsefet*. A végtessegen megjelentek a többek között *Weisz Berthold* ország-gyűlési képviselő, *lőrinci Hoffmann Jakab*, *domonyi Domonyi Odón*, *Mezei Mór*, *Schweiger Zsigmond* közegészségügyi tanácsos, *A Lazarus* lókantor veze-tése alatt levő templomi énekhar gyzáoszolomája után dr. *Weiszbürg Gyula* rabbi méltatta az elhunyt érdemeit.

Leopold Károly tekintélyes nagykereskedő, bir-tokos és megbízhatóságig tag temése tegnap volt *Szegvárdon* nagy részvét mellett. A tisztá jelleméről és jótékonságáról széles körökben ismeret, közszíe-ltetben álló férfi elhunyt kiterjedt előkelő rokonság, közöttük fia, dr. *Leopold Kornél* szegvárdi ügyvéd, a *Tolnavármegye* szerkesztője gyzója.

Engel Henriette asszony, kit jótékonságáról széles körökben ismertek, 75 éves korában *Buda-pestben* meghalt. Az elhunyt urnót, kibem *Elek Pál*, a *Kereskedelmi Részvénytársaság* vezérigazgatója, vala-mint *Henrik* és *Imre* földbirtokosok anyjukat gyá-szadják, e hó 16-án pénteken délután 3 órakor temetik *Nyitra-Malomszegen*.

Csányi László államvasúti főtisztviselőt súlyos csapás érte. *Gizella* leánya *Görbersdorban* 17-ik évében tegnap meghalt.

Manold István m. kir. posta- és távirófel-ügyelő, a bajai m. kir. posta- és táviróhivatal főnöke ma délután hosszas szenvedés után *Baján* meghalt. Az elhunyt számos éven át volt buzgó és szakavatott hivatalnok és a bajai postahivatalnak. Halála város-szerie őszinte részvétet kelt.

— **Technikusok majálisa.** A technikus-majálisra, mely holnap lesz a margitszigeti alsó vendéglőben, igen sokan megváltották jegyeiket. A majális este 9 órakor kezdődik. A rendezőség gondoskodott, hogy egész éjjel megfelelő számú kocsi álljon a közönség rendelkezésére. A majálisra a belépő-jegyek a meg-hívó elmutatása mellett adtnak ki egész nap a ren-dezőség irodájában (*Muzeum-körút* 13. I. em. 2.), a *Műegyetemi Segítő-Egység*ben.

— **A konopisti kocsis.** Az osztrák képviselőházban az a szerepkört, hogy *Ferenc Ferdinánd* főherceg ügyeiből interpellációkat készítsen. Az eddigi interpellációk anyagnak háttérben nagy politikai tendenciák rejtőztek, a mai interpelláció kis anyaga azonban *Ferenc Ferdinánd* főherceg tulajdoni híres erélyességének egyik bizonyítéka, Klotić képviselő előadta, hogy *Ferenc Ferdinánd* főherceg konopisti kastélyából elbocsátottak egy kocsiat. Ez a kocsi állítólag valami láncot lopott el a főhercegi istállóból. A dolog a kerületi bíróság elé került, amely azonban fölmentette a kocsiat a lopás vádjá alól. *Ferenc Ferdinánd* trónörökös azonban nem elégedett meg ezzel az ítélettel, hanem újabb vizsgálatot indított a kocsi ellen. Most már Klotić képviselő azt kérdezte az igazságügyminisztertől, hogy hajlandó-e információt szerezni az esetről s akár-e elégtételt adni a gyanúsított embernek, aki ezek után kétségben lehet arra nézve, hogy a legerősebb hatalom az államban a jog, a törvény és az igazság.

— **A passzus — Dél-Afrikába.** A hivatalos lap mai száma kissé megkésve tudtukra adja mindazokat, akiket illet, hogy micsoda körülményes módon lehet kiutazni Dél-Afrikába — a hatóságok beleegyezésével. E szerint Transvaalban belül Johannesburgból az ottani rendőrök, Pretóriából a katonai parancsnok, kívülre kerületekben a kerületi hatósági főnöke, vagy ha ilyen nincs, a helyi katonai hatóság adják meg az engedelmet az utazásra. Transvaal belsejébe Oranje folyamgyarmatból a bloemfonteini hivatal (Secretary for Pernubs); Fokgyarmatból, Natáliból, Rodéziából, Betsuanországból Johannesburgba, a johannesburgi engedelmet kiállító hivatal; Pretóriába, a pretóriai katonai kormányzó; a kívül eső kerületekbe, a kerületi hatósági főnöke, a hová folyamodó belépni kíván, ahol nincs, a helyi katonai főparancsnok; Lorenzo-Marquezból a lorenzo-marquezi angol főkonzul. Utazásra a Fokgyarmatba, Natáliba, Rodéziába és a védőség alatti Betsuanországra: Transvaalból, Johannesburgból a johannesburgi rendőrök; Pretóriából a katonai kormányzó Pretóriában; a kívül eső kerületekből az illető hatósági főnök, ahol folyamodó lakik, ahol nincs ilyen, a helyi katonai főhatóság; az Oranje folyó-gyarmatból, Bloemfonteinből az engedelmet kiállító hivatal Bloemfonteinben; minden más helyről a helyi katonai hatóság. Polgáriaknak katonai alkalmazottságban, akiket elbocsátottak, vagy el fognak bocsátani és tartózkodásra óhajtanak engedelmet, a pretóriai katonai kormányzóhoz kell fordulniuk. Idegen állampolgárnak minden esetben a saját ügynőkségéhez kell fordulnia.

— **Osszeesküvés Perzsiában.** A perzsa sah ismét elhagyta országát, hogy hosszabb európai körúton szórakozzék. Az orosz cár az ő fényes udvari vonatát bocsátotta a keleti kényur rendelkezésére, hogy birodalma határáig vigye. A sinek mellett kozákok állnak őrt, hogy baj ne érje a fáradt, olajáska képű férfit, aki millióknak korlátlan fejedelme. Nagyritkán áll meg valamelyik állomáson a különvonat és ilyenkor sürgönyököt adnak át a perzsa sáhnak. Rossz hírek érkeznek Teheránból. Hiába védik álmát a kozákok és a muszka rendőrök, — a mérég és a gyilkos őrdőge rá mereszti irtóztató képét. Mérég a lehellete a sirázi rózsák-nak és halált rejt a kutak vize, ahová megnyehülni siet a jámbor perzsa. Nagy összeesküvést fedeztek fel, amelynek az a végcélja, hogy elpusztítsa a saht, a familiáját és mindenkit, aki az uralkodó családdal szit. Hogy ideig eljuthassanak a persz anarkhisták, — mert így kell őket nevezni — máris hosszú sor gyilkossággal terhelték meg lelkiismeretüket. Már sokakat tettek el láb alól, akik a sah és köztük álltak és ebben a gyilkosságban eddigelé máris vagy kétszáz egyházi és világi hivatalnokot mérgeztek meg. Fogyerük a mérég. Oriási mennyiségben gyártották és még az ivóvizet is megmérgezték. A hatóságok sok gyanus embert letartóztattak és kínzással igyekeznek őket vallomásra bírni. Ilyen rémvilág van most Perzsiában. A fáradt, sárga arcú saht pedig viszi a különvonat Nyugat szórakozásai felé; vajjon mit gondol a vonat zakatolása közben?

— **Szerelemi dráma a Városligetben.** Ma este féltíz tájban a Városligetben, a városi nagyvendéglő és az iparosarnok között egy padon egy férfi és egy nő holtestere akadtak. A férfi kezében revolver volt, amelyből két golyó hiányzott. A körülmények arra mutatnak, hogy a férfi előbb a leány szájába lőtt, azután pedig önmaga ellen fordította a fegyvert, szintén a szájába tartva a revolver csövét. A rendőrség kiküldöttjei a férfi zsebében egy munkakönyvet találtak, amely *Varga Ferenc* huszonegy esztendőse mezei munkás részére van kiállítva. A munkakönyv szerint Békéscsárdra a fővárosba a fiatal ember. Egy levelet is találtak a férfi zsebében, a rendőrséghez címezve, amelyben azt írja *Scheiber Sarolta* munkásnő, hogy közös akarattal mennek a halálba s kéri a rendőrséget, hogy temettesse el őket

együtt. A leány körülbelül 23—25 éves lehet. A rendőrorvos konstatálta, hogy az öngyilkosságot 8—9 óra között követték el, mert a holtestek már egészen kihűtek, amikor rájuk akadtak. Mindkét holtestet kivitték a törvényszéki orvostani intézetbe, ahol fel fogják őket boncolni.

— **Vázasság.** *Draskovich Géza* gyógyszerész eljegyezte *Pohl Ferenc* kerületi előjáró leányát, *Pohl Etelka* kisasszonyt.

Weitenfeld Vilmos Jankovicsról eljegyezte *Kassovité Betty* kisasszonyt Ó-Kanizsán.

— **A labdarugás újabb áldozta.** A labdarugás nemcsak sport, de szenvedély is és pedig ugvalászik, veszedelmes szenvedély. Már két halottja van, pedig még triss a játék nálunk és most egy újabb áldozatról kell beszámolnunk. *Dávid Vilmos* 17 éves asztalos tanonc a hó 11-én a kőbányai versenytérten footballozott. Egy ügyes rugással goalt csinált. Erre az ellenfél kapuvédje, *Veinöern József* *götechnikus anyjára* jeldühödött, hogy *Dávidot* hasba rugta és megöközte. A szerencsétlen fia másnap, 12-én, Hársia-utca 34. szám alatti lakásán meghalt. A vizsgálat megállapította, hogy *Dávid* a rugás következtében halt meg. Holtestét a törvényszéki orvostani intézetbe vitték. Így szól a szomorú hír, amely aggodalommal töltheti el a szülőket, akik különben szívesen veszik, ha gyermekeik ezzel az egészséges sporttal foglalkoznak.

— **A borbélyműhely halottja.** *Lipovszky Róza* borbélyruzt-tulajdonosnő holtestét kivitték a törvényszéki orvostani intézetbe, ahol ma boncolták fel. A boncolás eredménye negatív, amennyiben nem lehetett megállapítani a halál tulajdonképpeni okát. A birtelen elhalt asszony egyes testrészeit felkúldték dr. Felletár országos vegyésznek, megvizsgálás végett.

(x) **Legelőgáncsabb polgári ruhák** Tiller Mór és társa cs. és kir. udvari szállítóknál Budapest, Váci-utca 35. Ugyanott: Legjobb egyenruhák, legzsebb díszöltönyök és legelőcsöb libériák. Vasárnapon és ünnepnapokon az üzlet zárva.

(x) **Gebauer Károly** cs. és kir. szabad. első hazai ércokoporsó- és gyászkozi-gyárának temetkezési intézete, Budapest, VII. Erzsébet-körút 26.

(x) **Wright-Ditson** tennis-raketelek Kertész T.-nál.

Bál az udvarnál.

Budapest, május 14.

Az udvari bál is bál, — tessék elhinni, hogy így van. A fénye pazarabb, a díszé ragyogóbb, a közönsége előkelőbb a rendes bálóknál, de azért bál ez is. Sőt talán bálabb az ugynevezett elit-bálóknál. A tánc benne több is, őszintébb is, a hangulat vidámabb és kedvesebb s az udvarnál divó spanyol etikett kimért keretei közt is inkább magán viseli a mulatság jellegét, mint akárhányra ama farsangi összejöveteleknek, ahol a blazirt fitaltség nem táncol, az élemedettebb koruk ásitoznak s az egész publikum alig győzi bevárni az időt, amikor feltűnés nélkül menekülhet.

A mi jóságos királyunk házánál bezeg nem ilyen a bál. Egyik része ünnepség ugyan, de tele méltósággal, érdekességgel. A másik része aztán igazi mulatság. A fiatalok lélekkel táncolnak, az öregebbek a buffet termeiben amegy magyarán mulatoznak. Hogy mindig legyen a hangulat és fesztelenség, arra az ellenállhatatlan példát maga a felséges házigazda adja. Es ki fog unatkozni ott, ahol maga a király sugárzó arccal mutatja, hogy mulatni szabad?

Hát persze, hogy káprázatosan díszes a gyülekezet. Az urak javarésze diszmagyarban. Ami mindig temérdek szint, megkapó rajtot, festői déleget jelent. A másik nagy kontingens a katonáké; ez se fakó, ez is szemrevaló. Aztán jönnek az idegen diplomaták, arany himzésű frakkjaikkal, csillogó rendjeleikkel. S végül a papok. Két piros talár, az egyik a Schlauch bibornoké, a másik a Brankovics patriárkáké. Viola-színben az érsekek s a püspökök: Császka finoman metszett profílija, Bogdanovics Lucian kameoa-feje, Mihályi Viktor okos ábrázata. Mihályi érsek kosztümjében csupán egy megdöbent vonást találunk a zöld keztüket. A lilaszín talárhoz miért nem választ 6 exellenciaja lilaszín keztüket? S ha már egyéb-színűek kellene neki, miért nem húzott a kezére fehér keztüty avagy feketét? Miért éppen papagályzöld színt? Ha festő volnék, beleörülnek ebbe a kérdésbe. De krónikás létemre csak fejesóválya jegyzem fel ezt az adatot. Piros frakk is akadt egynehány: ez a máltai lovagok diszruhája. Rengeteg rajta az aranyhímzés,

Miniszterelnöknek néznéd valamennyit, úgy duzzadnak a méltóságtól és a pompától. Pedig csak máltai lovagok; tehát sem Máltát nem látták soha, sem nem lovagok. Ugy festenek a szindis társaságban, mintha világi civilbörnököl volnának. Furcsa szerep, de nem akadunk fenn rajta, mert egy érdekes színpontot ad az amegy is ragyogó képhez.

A dámák, óh itt a toll megtagadja a szölgélatot. Az urakon a ruha ragyog csupán, de a hölgyek maguk ragyognak. Ne tessék valami tulzott toalettpompára gondolni. Fehér ruha suhog a legtöbbször, legfeljebb olykor halvány rózsaszín vagy diskretil világoskék. A pompa, amit kifejtenek, csak a saját szépségükből áll és legfeljebb még a mesés ragyogású, felbecsülhetlen értékű ékszerekből. Fialat leányok, viruló menyecskek egész tündérserege tölti be illatos sugárzásával a király báltermét. Mennyi üdőség, milyen rózsás inkarnát, mely muzsikája a vonaloknak és idomoknak. Olyk homlokon latifundiumot érő diadém ragyog; s e gyémántok tüzes villogása valóságos félnék pislogás az arc sugárzó szépségéhez s a szemek kábitó tűzéhez képest.

A hölgyek balkézfélre helyezkednek el, jobboldalt gomolyg az urak serege. A bála minden készen áll, a terem közepén egy emelvényen a banda is. A magyar király házában persze cigánybanda húzza a nótát a láb alá. Csupán a primása nem füstösképu, a szókeszakállu *Berkes* áll a zenekar élén, de a többi igazi barna legény valamennyi. Most már megeredhetne a tánc, csak a háziurra vár még a vendégesapat. Gróf *Apponyi* Lajos udvarnagy pálcájának hármaskopogása jelzi, hogy jön immár az udvar is. Elnémul a zsvaj, ünnepi csend uralkodik a sok száz főnyi tömegben, szétnyílik az ajtó két szárnya — és jönnek a legmagasabb és magas uraságok.

A felséges ur huszárgenerális-ruhában mutatkozik; cobolyprémes fehér mentéje panyókára vetve, alatta ékesen virít a skarlátpiros magyar huszárruha. Jobb karján ott imbolyog karesun, szépségesen *Mária Jozefa* főherceggasszony, a sudár növésű szőke szász királyleány. Második páru Ottó főherceg és *Klotild* főhercegnő jönnek. Utánuk *Ferdinánd Károly* jön *Augusta* főhercegnővel, aztán *József Ágost* magyar királyi honvédelmére az ő bájos testvérhűgával, *Henriette* királyi hercegnővel.

De nini, e négy pár mögött követekzik még valaki. Valaki, akit rég láttunk Budapesten. Hajdan férfias, szép alakja kissé elpocakosodott. Egykor villogó szemei most bágyadt fényűek, haja meggyérült, szakállá őszbe csavarodott s ábrázatan komor árnyak szővődnek. Egy végtéragediának vagy talán kettőnek komor árnyai. *Fülöp kőburgi* herceg ez, az egykor daliás honvédegenerális. Oldala mellett délecegen lépdol egy csinos huszárfőhadnagy: a fia. Szakasztott az apja. Fess, vidám, gondatlan, amilyen amaz volt hajdanán. Adjon a gondviselés a pelyhedző állu hercegének gondatlanabb életet az apjánál.

Most pedig a bál kezdődik. Persze, hogy csárdással. Berkesék rágyujtanak a nótára s egy fiatal pár tüzesen odaperdül a terem közepére. Ki a táncos, senki se nézi. A táncosnét nézik mindenek. *Henriette* hercegisasszony az, a magyar főherceg legfiatalabbik leánya. Ott lejtí andaloga a lassut, hullámozó ütemben követve a jó magyar dallamot; majd áttér a frissre, tüzesen lejtí, esábosan ropja, fiatalosan, magyarosan, káprázatosan. Egy pár percig egyedül járja ez az egy pár a csárdást, a többi csak nézi tiszteletteljesen és gyönyörködve. Majd odaröppen melléjük még egy pár, aztán még egy s néhány perc múlva olyan szilajon, akkora hévvel járja a csárdás, hogy csak a király közelsége fojtja el az ősi kurjongatást.

Ezalatt foly a cerele. Király 6 felsége szóba elegyedik vendégeivel. Az ő szokott módja az, hogy miialt az egyikkel beszél, kipécézi magának a legközelebb megszólítandót. Udvari bálon csak régi ismerőst szólíthat meg. Azzal aztán eltereferél: katonákkal németül, diplomatákkal franciául, de aztán mindenki mással e teremett világon kizárólag magyarul. Ma is magyar szó-

val illette Brankovics szerb patriarkát, Mihályi oláh érseket és Rádu oláh püspököt. Nekik 6 királyuk, magyar királyuk. S dehogy feledkezne meg róla 6 felsége, hogy magyar alattvalóival nemzetünk nyelvén kell szóba állnia.

A felséges ur nemcsak király, hanem házigazda is. S természetesen a leggalansabb házigazda. Tehát van gondja a hölgyekre is. Egyszerre csak elkanyarodik az urak mellől s betoppan az élővirágok tündérekertjébe. Kedves mosolygással szőlítgatja meg a legszebb asszonyokat: Hadik-Barkóczy Endréné, Andrássy Tivadarnét, Andrássy Gézanét, Metternich princeszt, Karácsonyi Jenőné. Beszélgetés közben el-elrövedez egy pillantása a táncoló ifjuság felé. Szeretettel inspicálja az életük tavaszának örvendező emberbimbókat.

Ottó főherceg is diskurálgat, de jóformán csupán az urakkal. Az 6 apollói alakja gyönyörűen fest a lovastábornoki egyenruhában. Hatalmas idomai és férfias, szép feje igazán királyi eredetre állanak. A leghatalmasabb alak s a legklasszikusabb metszésű ábrázat az övé az egész társaságban. A leghosszasabban s legzivesebben Széll Kálmánnal esveg. Pompás causeur mind a kettő. Mindig meg tudják egymást nevetetni. Ma is eldiskurálgattak egymással jó félóra hosszáig. Lótávolon belül ott állt gróf Festetich Taszilo, aki viszont arra a főhercegre emlékeztette a társaságot, aki nincs jelen.

Cerclét tart még egy elegáns karsu vadász-eresdes is, a Ferenc Ferdinánd és Ottó édes testvéröccse: Ferdinánd Károly főherceg. Szép szál ember ez is. A három testvér közt a legfiatalabbik. Szőke, mint Ferenc Ferdinánd, de marcona és leventeszerű, mint Ottó. Legényember létére szívesen téved az asszonyok közé s a szépek közül mindegyikhez van egy-egy kedves szava. *Bon Prince*nek látszik, akit nálunk bizonyára nagyon megkedvelnének, ha sűrűbben lehetne hozzá szerencsénk.

József Ágost főhercegen, a magyar főherceg magyar fián pompásan fest a honvédőrnagy egyenruhájában. Ő a legotthonosabb a magyar urak között. Valahol megfordul, mindenütt régi ismerősöket üdvözl. Sürgölődését szerető szemmel kíséri bájos felesége, Augustia főhercegnő. Karsu alakjával, szőke fejével, kacagó szemével, arca rózsáival egészen az édesanyjára üt: a Gizella főhercegnőre, aki bajor földön is magyar tudott maradni s édes lányának magyart szemelt ki a királyi hercegek közül.

A buffettermek megnyitákor a pazar falokat s gyöngyöző pezsgőt kínáló asztalok mellé vonul a társaság zöme. Enyhe tülekedésen kezdődik, kellemes kavarodáson folytatódik, pompás mulatozáson végződik itt az est. Óriás tengeri rákok, mesés vaddisznók, káprázatos fácánok, kappan- és pulyka-diszpéldányok óriási tömegei pillanatok alatt fogyasztódnak el. Bor csak két-féle van: Medoc és pezsgő, de királyi minőségű mind a kettő. És királyi mennyiségű is. Vigan foly a falatozás és poharazás. Királyéknál magas hullámokat ver a jókedv. Civil és katona, idegen és magyar, polgársorsu ember és mágnás összeegyednek egyetlen vig társasággá, amely hálásan élvezi a felséges házigazda kedves vendéglátását.

Az udvari bál alább következő remek tolettjei *Monaszerly* és *Kuzmik* utócai udvari szállítók műtermében készültek:

Klotild főhercegnő ruhája fehér-alapu, nehéz arany-brocából, hátul dupla vatteuer-ránc, két méter hosszú uszályllyal az alj elején és kétoldalt a varrás nyitva hagyva, sima bloud-csipke és arany mousseline-rózsák.

Erzsébet főhercegnő ruhája rózsaszín satin duchesseből ezüsttel gazdagon hímézve.

Gróf *Hadik* Barkóczy Endréné sárga duchesse ruhája át vonva ezüst paillettel tűl, amelybe virágmotívumok vannak applikálva. Az alján alól köröskörül 3 sor nagy sárga rózsalevel-odor van, a derék szinte át van vonva. Kerek kivágással, amely körül sárga szalagra vart brilláns ék van varva, sárga mák-virág, disz és fekete bársonyöv.

Gróf *Almássy* Imréné rózsaszín duchesse ruhájában, amelyre hímzett virágok vannak applikálva, az alj hosszú uszályos, alól köröskörül rózsaszín mousseline de soie fodorra. A derék udvari kivágással, a jobb válon egy ágon 3 rózsaszín róza.

Báró *Dániel* Ernőné ruhája nehéz arany brocából, az ajon köröskörül hat sor ezüsttel kivarrott

csipkebetét, valódi csipkevolant, ezüsttel kivarrott bordúrral. A derék udvari kivágással, valódi csipkével és ezüst paillettel díszítve. Lila és sárga mályva rózsacsokor, átkötve keskeny lila-bársonyszalagokkal.

Wassics Gyuláné ruhája fehér panne-bársonyból készült. Alól plüssirozott fehér mousseline de soie fodor, amelyre ezüst paillettel kivarrott csipkevolant esik a deréktől, a volántig négy sor keskeny ezüsttel kivarrott csipkebetét fut be. A derék ezüst paillettel kivarrott csipkével és mousseline de soieval van díszítve.

Wekerle Sándorné ruhája Empire-szabású és fehér crêpe soileiből készült, amelyre elől színes virágok voltak festve. Alól nehéz hímzésből készült volánt, a derékra szintén virágok vannak festve. A kivágás körül csipkedisz.

Blaskovich Elemérné rózsaszín satin de Lion-ruhájában hosszú uszályos, alól köröskörül valódi csipke, volánt a ruhán szabályos távolságban creme-színű szőlőlevelek vannak hímézve és keskeny guirland-dal öszszeköve. A derék udvari kivágással szintén hímézve valódi csipkével és mousseline de soieval díszítve a bal válon rózsaszín rózsacsokor.

Gróf *Karácsonyi* Jenőné ruhája egészen apró szegélyekben rakott fehér gáse brillantból és ivoir Chantilly-csipkéből volt öszszállítva. Mindenütt, ahol a gáse és csipke össze van varva, 3 cm. széles ezüst paillettel kivarrott betét van. Alól széles csipkevolant, szintén ezüsttel szegélyezve. A derék ezüsttel és nagy gyöngyökkel van díszítve. A kivágás körül csipkevolant.

Gróf *Almássy* Györgyné ruhája fehér duchesse ezüst paillettel, alól széles, valódi csipkevolant. A derék udvari kivágással, fehér rózsacsokorral.

Matekóczy Sándorné ruhája nehéz, fehér brokából, alól széles csipkevolant, aranyval kivarva, amely alatt gazdag mousseline de soie-fodor van. A derék szintén aranyval kivarrott valódi csipkével van díszítve.

Lukacsics Béláné ruhája fehér nehéz duchesseből készült, az alja hosszabban négy sor buzakalasz-guirland van hímézve, alól ugyancsak hímzett fodor van. A derék valódi csipkével és ezüsttel van díszítve. Udvari kivágással és rózsaszín rózsacsokor-díszszel.

Gróf *Lathányi* Pálné ruhája világoskék duchesseből, át vonva fehér ezüst renaissance-stílusú ezüst tüll garnitúrával.

Inkey Kálmáné ruhája zöld brocából, alól a szoknyán aranycsipkevolant a derék szinte arany-csipkével díszítve.

St. Pierre végromlása.

Budapest, május 14.

Néhány francia cirkólahajó végre megközelíthette St. Pierrenek, a holt városnak egykori kikötőjét. Több csapat matróz szállt partra s a még mindig nagy veszedelemmel szembezállva. mentek embert keresni a sziget egykori fővárosába. Ma már ennek a városnak csak fundamentumai vannak meg, a föld alatt; a házakat, a falakat ledöntötte avész. St. Pierre kihalt, sem ember, sem állat, sem növény nem él benne. Ilyen lehetett Szodoma és Gomorra a pusztulás után. Már füst sem száll elő a romokból, most már egészen olyan ez a vidék, mintha ezer év előtt öntöztené volna el a vulkánikus hamu.

A matrózcsapatok e hó 9-én, 10-én és 11-én kutatták át, állandó halálos veszedelem közepette, ezt az egyhetes Pompéjút. *Eddig 2000 holtestet találtak St. Pierre* utcáin. Ezeket öszszeszedték s hamuba tartagatva, eltemették. Aki valamely véletlen folytán megmenekült a közeli falvakba, azokat most mentik meg az *éhhaldottól* a *Suchet* és *Valkyrien cirkólahajók*. A Carbet és Pecheur falvakba szorult menekülők napokon át éheztek, legnagyobb részük iszonyu égési sebeket szenvedett. Mintegy *kétezerre tehető a szerencsétlenek száma*.

A *Daily Mail* tudósítója, aki vasárnap látta St. Pierre romjait, azt jelenti, hogy az áldozatok halálát nem a kiömlött láva és hamu okozta, hanem azok az izzó, mérges gázok, amelyek a tüzhányóból kitortek és magának a tüzhányónak szétrobbanását idézték elő. A gázok szinte hihetetlen sebességgel terültek el több mérföldnyi területen. Még a mult héten is sok kiránduló fölment St. Pierreből a Pelée tüzhányó csúcsára, amelynek kiadtnak látszó kráterében tö terült el, amelyben megfürdöttek. Az a körülmény, hogy a lakosság a nyugtalanító jelek ellenére sem menekült el, abban leli magyarázatát, hogy a kormányzó a pánik elkerülése végett *megtiltotta* a lakoságnak, hogy a várost elhagyja.

Tanuk erősítik, hogy a *katasztrófa hirtelen állott be*. Azt hiszik, hogy óriás gázkiömlés történt, amely nagy légnyomást idézett elő s ez mindenkit földreterített. A tűz csak később tört ki. A gázok *sétpukkasztották az emberi testeket*, amelyek azután a tűzben megszengedtek. Késő is szakadt a városra. Izzó láva nem folyt, amint eleinte jelentették. Egy kertész a hét kilométernyire eső *Morne Rougeban* a katasztrófa pillanatában hét fényes pontot látott a Pelée-hegyen és úgy érezte, mintha a légáramlat nagy erővel a vulkán felé húzná. Azután megnyílt a hegy és tüzöset szórt St. Pierre-re.

Es St. Pierreből semmi sem maradt, csak egy szomorú hamusivatag, romhalmaz, amelyet pusztítva nivellált a hamusó.

(Az egyetlen életben maradt ember.)

St. Pierreből semmi sem maradt, csak hamusivatag. Amerre szem lát, még egy fűszál sem maradt elpusztítatlanul. Az élet kivészett. A kutató matrózok úgy érezhették, mintha a hold élettelen krátervidékére kerültek volna.

Csak egy ember, egyetlenegy élte át a végítélet napját. Midőn mindenki menekülni iparkodott: neki maradnia kellett. Napokon át hullott fölé a tüzes eső s a hamu: 6 életben maradt. S most még élve húzták elő földalatti börtönéből.

Az az ember ugyanis *egy életfogytig tartó börtönre ítélt gyilkos*.

Hogy elzárta, hermetice, mélyen a föld alá: ez megmentette az életét. A földalatti hatalmak nem bántották a föld alá bilincselve rabot.

De minő retentő büntetés érhetne! Az kellett élnie az 6 egész világának végromlását. Az iszonyu földrengés, a pokoli katasztrófa, házak öszszelőmlését, a város elhamvadását. Mélyen a föld alatt hallania kellett a katasztrófa pokoli zenéjét. S életben kellett maradnia, egyedül neki, akitől a többi, most már holt ember, csaknem elvette az életét.

(A mentési munkák.)

Minthogy a sziget minden részéből azt jelentik, hogy *az összes lakosság éhen fog halni*, ha gyors segítséget nem küldenek, az amerikai kormány ma az öszszes nagyobb városokat felszólította, hogy haladéktalanul segítő-akciót indítsanak. Az első valamirevaló segítséget a *Dixie* amerikai iskolahajó viszi, amely a legnagyobb menetsébséggel igyekszik a sziget felé.

Az Egyesült Államok hadügyminisztere intézkedett, hogy Martiniqueban a katasztrófa által sújtott lakói közt két héten keresztül negyven ezer adag húst és kenyert öszszeszan. A hadügyminiszter továbbá negyven ezer ember számára ruhát küldött.

(A lángban álló szigettenger.)

Verne fantasztikus regényeime jut eszünkbe, amidőn a geologusoknak vélekedéseit olvassuk a martiniquei katasztrófáról. Kegyetlen jóslattal áll elő a tudomány: *egy egész szigettenger megsemmisülését jelenti*, az antillák szigeteit megemészti a vulkánok tüze s azután elnyeli a tenger. *Hellbrins* geologus szerint attól lehet félni, hogy az *öszszes Antillák el fognak sülyedni*, mert a szigetek belsejében a vulkánikus kitorések következtében óriási üregek támadtak, amelyek öszszelőmlással fenyegetik a tengerből kiemelkedő hegyrendszereket. Csakugyan, a geologiai forradalom még egyre tart, sőt *fenyegetőn* terjed.

(Szomorú névsor.)

Páris, május 14.

Ma jelent meg az elpusztultak névsorának első sorozata, amelyben egyebek között több mint száz hivatalnok is szerepel St. Pierre városának. Az illetők nagybőrra családapák. Az egyes nevek mellett csaknem mindenütt az olvasható: „és családja.” Az ebben a névsorban föltüntetett áldozatok száma *több, mint ezer*. Sok párisi család rokonsága pusztult el a katasztrófa alkalmával. Csak a névsor olvasásakor táruul a szerencsétlenség és a maga egész borzalmaságában. St. Pierreben a törvényszéki elnök, az ügyész és a törvényszék egész tisztviselői kara életét veszítette. Legnagyobb vesztése az oktatásügyi kormányt érte: a tanítókat és tanítónőket mind eltemette a kiömlő lávatömeg. A halottak között számos pap, szerzetes és apáca is van.

(St. Vincent pusztulása.)

London, május 14.

St. Vincent kormányzója táviratozza: A helyzet a szigeten sokkal rosszabb, mint amilyennek a jelentések nyomán tartották. A sziget keleti partján Robin-rook és Georgetown közt a vidék hasonló módon elpusztult, mint St. Pierre. Attól tartanak, hogy ezen a területen *minden élő lény odavesztett*. Valószínűleg 1600 ember vesztette életét. De az áldozatok számát valószínűleg soha sem fogják pontosan megállapíthatni. Azok közt, akik életüket vesztették, van az ültetvények ültetvezője és sok földirtók családjaikkal együtt. Vagy 1000 holtestet már eltemettek, míg 100 sulyosan sebesültet a georgetowni kórházba vittek. A katasztrófa részletei megrendítők és leirhatatlanok.

(Segedelem.)

Róma, május 14.

A pápa 20.000 lírát adományozott a martiniquei inségések javára.

Kopenhága, május 14.

A király 4000 frankot küldött *Valdemár* herceg nevének, aki felhívást bocsátott ki a martiniquei inségések javára.

Megmozdulnak a hegyek ...

— Nápoly és környékének veszedelme. —

Mintha összeesküdtek volna a hegyek az emberek ellen. Megmozdulnak s formát változtatva ontják a lávát s az izzó vulkanikus bombákat a városokra. Óriási földalatti revolúció idejét éljük, lenn a mélységekben szertelen zivatarok korbácsolhatják a láva tengereit, amelynek szilaj hullámai kifecsecsenek a krátereken át az emberlaktá földre. A föld mélyében rejtett geológiai katasztrófák játszódhatnak le, hogy mi még idefenn is tudhatunk róla. Egész földtani átalakulások folyhatnak, amelyek megnyikorgatják a hegyek gránitalapjait. S nem egyetlen ponton tombol a földalatti tüzes zivatar és a robbanó gázok orkánja, hanem messzi területre terjed a földrengető elemek-harca s megmozgatja sorjába a föld apró szeleelőlyukait: a vulkánokat.

Alig tört ki oly vészthozón Martinique szigetén a Mont Pelée, a középamerikai tűzhányók sorra elkezdtek pusztító munkájukat. St. Vincenten máris ezerszáma menő áldozata van a helyi erupciónak. Földrengés riasztja végig Mexikót, tegnap a Pico di Colina lépett akcióba, hatalmas tűzoszlopokat lövelvén a magasha. A lakosság rémülten menekül. A Sona tűzhányó, amely egy emberöltő óta nem működik, most újra háborogni kezd és rengeteg tüzes lávát vet ki kráteréből. Jamaika szigetén a kénforrások valóságos geizek-rekké váltak és forró vizet lövelnek. Amerikából áterjedt a földalatti forradalom Európába is. A geológia nem ismer geográfiai határt.

Most a Vezuv lépett működésbe, még pedig olyan mértékben, hogy nagy veszedelem fenyegeti Nápoly környékét. A kráterből óriási mennyiségű láva zuhog alá s tüzes szikladarabok röpülnek ki belőle, amelyek messziről szétrobbanó gránátoknak látszanak.

A nápolyi hatóságok ma reggel figyelmeztették a lakosságot a fenyegető katasztrófára, amelynek bekövetkezését sok jelből lehet következtetni. A lakosság gaedagabb része elhagyja készült a várost. A Vezuv alján a Portici és Sorrento közt vezető utat elzárták s nem engedik meg rajta a közlekedést. A Vezuv obszervatóriumát, a Cook-féle hegyvasutat, továbbá a Vezuv lejtőjére épített tizenkét közseget fenyegeti első sorban a veszedelem.

S így ismét aktuális lett a mi kontinensünk egyetlen tűzhányó-hegye. Kráterét kialudtnak hitték az ókorban, de a 68-dik évben váratlanul kitört és elpusztította Pompeji és Herculanium egy részét. 64-ben Nápolyt fenyegette. 79-ben volt az a borzalmas kitörés, amely egészen eltemette Pompeji, Herculanium és Stabia városokat. Hevesebb kitörések voltak még a 203., 427., 512., 685., 982., 1036. és 1139-dik években. Akkor hosszú századokon át pihent a vulkán s 1631-ben tört ki újra. A láva három ezer embert ölt meg. Azóta folyton működik a Vezuv, bár csak ritkán voltak veszedelmes kitörései. A legutolsó nagy veszedelem 1872-ben történt, amikor a láva elpusztította Massa és San Sebastiano városok egy részét. Nápolyban akkor napokig hamueső volt s a napot elhomályosította a hamufelhő.

Róma, május 14.

A *Stefánia-ügnökség* egy bécsi ügnökségnek azt a híret, mely szerint a Vezuv fokozott működésben van, erős lávalövedék lövte ki a hegyen és a tűzhányó tüzes alkatrészeket vet ki, melyek távolról szétrobbanó gránátokhoz hasonlítanak, teljesen kohohtnak jelenti ki. Eppen oly kevéssé áll az, hogy a nápolyi hatóságok valami módon figyelmeztették volna a lakosságot a kitörés által fenyegető veszedelemre.

FŐVÁROS.

(*) **Automobil a város szolgálatában.** A székesfőváros központja és a kerületek között az ügyiratváltás ez idő szerint igen nehézkes, költséges és időtartó. A kerületek az ügyiratváltásra egyenként és napjában két-két embert vesznek igénybe, akik ezt a kézbesítő munkájukat jórészt az igen költséges közlekedési eszközök igénybevételével végzik. Ezen az állapoton javítandó, a legközelebbi előjárásági irtekezlet foglalkozni fog ezzel a tárggyal és megoldásképpen azt fogja ajánlani, hogy a város az ügy-

iratváltást a központ és a kerületek között automobillal végeztesse.

(*) **A belvárosi templom és az eskütéri hid.** A belvárosi templom veszedelméről szóló híreket az illetékes szakkörök mindenképpen cáfolgatják. A cáfolatok azonban nem nyugtatják meg a közönséget. Egy szakírófű ebben az ügyben levelet írt hozzánk, amely megérdemli, hogy az illetékes hatóságok figyelembe vegyék. Az érdekes íőszólás így hangzik:

Ma délelőtt az Eskü-téren sőtálam és a hidfeljárónál lenézve, a plebánia-templom tövében két fővárosi mérnököt figyeltem meg, kik a torony falánál állott mély gödrökbe meresztették fűrkésző tekinteteiket. Észembe jutott, hogy a belvárosi plebános néhány nap előtt riadót fűjt, bejelentette a székesfővárosi tanácsnak, hogy a templom bedőléssel fenyeget. Helyesen van, hogy a tanács megvizsgálta az alapokat és úgy hallom, holnap, csütörtökön sok okos emberből összeállított bizottmány mondja ki véleményét, hogy régi a templom, régi az alapja, kiki a repedés, félmi mitől sem kell, veszély nincs. Legalább íyesmiket hallottam beszélgetni a két hivatalos egyéniségtől, kiknek egyike a magánpraxis terén is jó hírnévnek örvend, tehát kell, hogy értsen hozzá. Ezek a jó urak mintaképei a kötelesegsímes és parancsot vakon követő hivatalnokoknak. Eljöttek hivatalukból a legrovidebb uton a templom balsarkáig, a kiadott parancs értelmében gödröket is ásattak, szorgalmasan figyelték a munkásokat, hogy a kiásott temérdek emberesontot, koponyákat letisztítsák, öszerkák, arany-özűst régiségeket zsebre ne rakjanak, megnézték a falakat is és siettek vissza hivatalukba, mert várt rájuk a sok irnivaló, a sok jelentés. Ha nem kellett volna úgy visszasietnök, tán ráérték volna az orruk hegyénél tovább is megfigyeléseket eszközölni. Megtettem helyettük én.

Az eskütéri hid felső, északfelőli láncán — nézd meg a Kossuth Lajos-utáról — épp a templom délfelőli tornya irányában van, ezen irányban gyakorolja azt a retentő nagy húzást, ami a vasserkezetű lánc kifeszítéséhez szükséges. A horgonykamra a templom előtt nem nagy távolban van lemélyítve, a lánc lehorgonyzása felett emelt ellensúlyozó falazat, egyuttal hidfeljáró, a templom miatt öszeszerítva, keskenyedik és a templom felé magas támfalat képez. A hatalmas kövekbl épített fal kettő van szakítva, nem ám úgy, mint rendes falrepedések mutatkoznak a fugák helyén, hanem vannak ott kettőszakított óriás méretű kődarabok és bámulatok az erő, mely ily sziklákat kettőtörni, derékban elszakítani képes.

Nos, az a kalamitás, amit eddig csak Budán emlegettek, megvan Pesten is. A *lehorgonyzó fal megmozdulást Pesten is*, a lánc feszereje kihúzza heidéből már ma, mikor a hidon még semmi terhelés nincs, ezt minden kétséget kizárólag mutatja a felette lévő támfal repedése, mely vele indult a Duna felé. De hat itt Pesten nincsenek meleg források, a falazatot nem félig sziklára, félig agyagra alapozták, mint Budán. T. hidépítő szakfűriaik, mi itt a hiba? És ha már én, ami sem hidat, sem tempiómot soha nem építettem, meglátok egy vésztiőslő repedést, ti miért nem nézitek azt jobban meg, miért nem kíséritek állandó figyelemmel, miért nem használtak mérőkészűleket s napról-napra jegyezték a repedés növekedését, én szabad szemmel látom, hogy az mindig nagyobb lesz?

Ti pedig, városi urak, elhiszitek-e énnekem, hogy a templom tornya alól, annak tekintélyes súlya következtében kinyomódik a talaj, van hová terjedjen, mert a nagy fal-tömböt még mélyebb helyről húzza el a hid-lánc, ad az elég teret a terjedő földnek és megindul vele a torony is? Műrjétek csak meg, és igazat adtok nekem, hogy a torony néhány millimétert eddig is sülyedt, kinyomódott alóla a föld, azért vált el a templomtól repedés alakjában.

De mi történik, ha a lehorgonyzó fal-tömböt a hidlánc egyszer csak kiemeli helyükből és parittyázní kezd velük Pestről-Budára, Budáról-Pestre? Világos, hogy a templom tornya is meghajlik ily nagyszerű alkotás előtt és bámulatában a hidra dől. A plebános urnak nincs mitől félnie, őt nem éri. Vajon jut-e a városi szakértő urak eszébe holnap a templom tornyán kívül a közeli helyi viszonyokat is megsejmelni?

Az új eskütéri hidon egyébként ismét megkezdődött a munka. Ezuttal azonban nem az építés, hanem a bontás munkája folyik. A már felrakott uttestnek hatalmas vasgerendáit hordják le, ami által nyolc-ezer métermázsával megkönnyebbül a hidnak az egész Dnnát átölgő óriási íve. Az uttestet nemokára uból fölrakják, előbb azonban kiépítik a hidlánc megerősí-

tésére szolgáló tömör falat, amely elejét fogja venni minden további csuszamlásnak.

(*) **Az adó.** A terézvárosi kaszinóban május 12-én tartott nagy értekezlet megbízásából, Radocsa János vezetése mellett, küldöttség járt ma Gasmer Pál kir. adófelügyelőnél, amely a VI. kerületi adó-javaslataiban mutatkozó és a polgárság adózási képességével arányban nem álló emelésekkel szemben, a javaslatoknak revízióját kérte, még az adókielölő bizottság működésének a megkezdése előtt. Az adófelügyelő kijelentette, hogy mindazokat az eseteket, amelyekben nagyobb emelésre történik javaslat, még ezen a héten tüzetesen megfogja vizsgálni s az igazságnak megfelelő msrtékre leszállítani.

(*) **A sertésközvágóhídi villamos megnyitása.** A budapesti városi villamos vasutnak az új sertésközvágóhídi kiépített vonalának ma délelőtt volt a műtanrendőri bejárása. Az eljárást dr. Halászy László miniszteri titkár vezette és résztvettek benne az öszes érdekelte hatóságok képviselői, a villamos vasutársaság részéről pedig botfai Hűvös József királyi tanácsos, vezérigazgató, Wörner Adolf műszaki igazgató és a vasut építő. Az új vonal 1300 méter hosszú, kettős sínparral ellátott és felülvizetetes. A bizottság bejárta a vonalat és miután minden ízében rendben találta, Halászy elnök nyomban megadta az engedelmet az azonnal való üzembevetelre. A menedjir a Ferenő-kőrüttől 16 a Mester-utatóól 12 fillér, át-szállóforgalomban 16 fillér.

(*) **Adókielvetés.** A fővárosi adókielvető-bizottságok folyó hó 15-én (csütörtökön) a következő új helyrajzi számú házakban öszeírt adókötelesekre vonatkozó III. osztályú kereseti adójavaslatait fogják tárgyalni u. m. az I. ker. a (tabáni) 934-942, a II. ker. a vizivárosi 2670-2696, a IV. ker. a 255-300, az V. ker. a) bizottság a 654-655, az V. ker. b) bizottság a 913-924/2-3-4.5, a VII. ker. a) bizottság a 4714-4731, a VII. ker. b) bizottság a 2615/a-2720-28, a VIII. ker. a) bizottság az 5649-5671, a VIII. ker. b) bizottság a 6455-6460 és a zsbárus-telep 101-204. sz. bódét, a IX. ker. a 8687-8710, a X. ker. a 7360-7398. házszámig.

A főváros közgyűlése.

Budapest, május 14.

A főváros törvényhatóság bizottságának ma délután közgyűlése volt. A napirendi térés előtt az elnököl Márkus József ölpolgármester tájadalommal jelentette be Molnár Kálmán anyakönyvvezető elhalálozását s indítványozta, hogy emlékjétet egyzkönyvileg örökítsék meg.

Simonovits Béla interpelláció alakjában fölpanaszolta, hogy a kertészeti kiállítás megnyitó-ünnepére az elnökség elelejtette meghívni a főváros hatóságát, noha a fővárostól 2000 koronát kért és kapott a kiállítás költségeire. Kéri a polgármesteri, intézkedjék, hogy jövőre a fővárost hasonló megaláztatások ne ériék. (Helyeslés.)

Az interpellációt kiadták a polgármestennek.

A *kerészeti kiállítás* ügyével kapcsolatban, Polányi Géza azt indítványozta, hogy a fényes sikerért mondjanak köszönetet a főkertésznek és a mellé rendelt segédszemélyzetnek. (Általános helyeslés.)

A napirendi tervo, hozzájárult a közgyűlés ahhoz, hogy O-Budán a tengeri hajók részére át-öngedett partokat további 6 érre adják át.

Tudomásul vette a közgyűlés az arról szóló jelentést, hogy a *4 1/2 százalékos papirok* — a konverzió alkalmából — átöserelték 4 százalékos járadék-kötvényekre s hogy az alairás alá boosított 30 millió névértékű 4 százalékos kötvények elhelyezése ilyen-sen sikerült. Ezzel kapcsolatban, helyesléssel fogadták Halmas János polgármesternek azt az indítványát, hogy a kölcsön-ügylet lebonyolításában buzgólkodott bizottsági tagoknak köszönetet mondjanak.

Az a javaslatot, hogy a fővárosi *házi-nyomda* részére (a nyomtatványok elszállítása céljából) szerezenek be egy automobill-kocsit 6290 korona kiadással, a közgyűlés elvetette.

A tanács az az előterjesztést tette, hogy az országyűlési képviselő-választók állandó névjegyzékét (amelyet eddig irásbelileg sokszorosítottak) nyomassák ki, még pedig új betűk beszerzésével. A költség 15.000 koronára volt előirányozva. Bródy Lajos indítványát, aki sokalja az előirányzott költséget, a közgyűlés a szükséges adatok beszerzésére szakértőkből álló bizottságot küldött ki.

Hozzájárult a közgyűlés ahhoz, hogy a város-igeti nagyvendéglő bérel-ügylet levegék a napirendről, mert újabb kedvező ajánlat érkezett be. A tanács új előterjesztést fog tenni. Ugyiszintén levették a napirendről az *Erzsébet királyné-uti villamos vasut* engedélyezésére vonatkozó előterjesztést is.

A tanács azt a javaslatot terjesztte elő, hogy a *körhízi főorvosok* fizetését akként szabályozzák, hogy öszzük be őket két kategóriába, úgy hogy zentul legyen tizennégy elsőosztályú főorvos 3000 korona fizetéssel és 1000 korona lakáspénzzel s tizenöt másodosztályú főorvos, 1600 korona fizetéssel és 700 korona lakáspénzzel. Heltai Ferenc, arra való tekintettel, hogy az ilyen módon való átszervezés jó ideig tetemes tulkiadással fog járni, kívánja — hogy a különben sem sürgős ügyben — előbb hallgassák meg a pénzügyi és gazdasági bizottságot. A közgyűlés elötagda Heltai indítványát.

Ezuttal bejelentette az elnök a mai választások eredményét. E szerint, a két árszakéki másodosztályú jegyzői állásra Baló Lászlót és Bereghy Kornélt választ-

tolták meg. A fogügyi és szervező bizottságba beválasztották: Okolicsányi Gyulát, a közegészségügyi bizottságba: Lichtenberg Kornél és Török Aurél doktorokat. Az árvászeki új jegyzéki azonnal letették a hivatali esküt.

A tanács előterjesztést tett, az építő- valamint a közművesmesterek és segédsemmélyzetek munkarendjét írárt alkotott szabályrendelet ügyében. A kérdés hosszabb vitát támasztott, amelyben Heltai, Kasics, Sümei szözlaltak föl. Kasics Heltainak szemére vetete, hogy a munkások érdekeit ellen szözl, mire Heltai önértetes hangon visszautasította ezt a vádat.

Sümei főszóla-lása alatt Némai Antal ezt kiáltotta közbe:

— A munkások most sokat pálinkáznak!

Sümei hevesen kikelt az ellen, hogy a munkásokról bárki is ilyen megbélyegző állítást tegyen, amire Némai Antal kijelentette, hogy az elvitatáhatatlan tény, hogy a munkások az ötvenes évek óta soha jöbék becéket nem kaptak, mint most, ámde az igényeik sem voltak soha ilyen nagyok. A szabályzatot ezek után részleteiben is elfogadta a közgyűlés.

Naschitz Sarolta egy tanítónőnek, aki 50 évnél hosszabb idő óta áll a nevelésügyi szolgálatában. Tenczer Pál és Verdy Károly pártoló főszóla-lása után megszavazták erre az évre 1000 korona segélyt. Végül Fenyvesy Adolfin indítványt terjesztett elő a kereskedelemügyi miniszter által 1892-ben kibocsátott sertésveszári rendelet módosítása végett. Az indítványt kiadta a közgyűlés a tanácsnak.

SZÍNHÁZ, ZENE

Miss Duncan újabb táncostéle. Miss Izadora Duncan négy estére terjedő újabb tánc-ciklust kezdett ma ese az *Urania-Színházban*, mely ugyanazzal az elegáns közönséggel telt meg, melyet a kaliforniai táncostéleány estéről már ismerünk. Az estét Jászai Marinak az a magasrólptüi költészettel megírott cikke nyitotta meg, amelyet Miss Duncanról lapunk hasábjain adott közre. A közönség mely figyelemmel hallgatta a gyönyörű fejtegetést, melyben a nagy magyar tragika Miss Duncan sajátos táncművészetét méltatja. A kaliforniai táncostéle egészen új programban mutatta be magát. Az ókor nagy klasszikus poétáit, Theokritos, Homér, Ovidiusz interpretálta azzal a tökéletes plasztikával, mely ezt a tökéletes formájú leányt egész egyéni produkciójában jellemzi. Egyik táncát, *A méztöltőt*-t, amelyet Theokritos költeményére lejtett, s amelyben osupa poétikus báj és pajkosság volt, meg is kellett ismételnie. Az estét egy sajtósrú kis színpadi alkotás, *Pygmalion és Galathea* reszesztette be, amely félig dramatikusan költemény, félig pantomímia. Tárgya a görög mythológiának ismert poétikus regéje Galathea szobrának meglevénédeséről. Miss Duncan ebben a különös színpadi apróságban is csupa klasszikus plasztika volt és Galathea szobrának meglevénédesét, a meglevénédedet szobor életörömét az igazi poézisban megnyilatkozó örkészpé igazságával mutatta be. Az egyes táncprodukciókhoz Beregi Oszkár az ókori poéták verseit meleg érzéssel szavalt, a melodramatikusan pantomimában pedig a szobrász Pygmaliont személyesítette. A közönség, mely a nézőteret egészen megtöltötte, zajosan tapsolta Miss Duncan táncprodukcióit.

A szevillai fődrász. A Magyar Színház operettjudozságát mai második előadásán is telt ház nézte, amely hangos derültséggel kísérte a darab bohókás jeleneteit, s a főszereplők minden énekszámát kivétel nélkül megismételték. Sziklai aktuális kúpiját ma is sokat tapsolták. A főszereplőkkel együtt a szerzőknek is sokszor kellett fölvonásvégeken a lámpák elő járniök. Bálint Dezső darabja a hét mindden estéjén színezkerül.

Az órnagy ur huszonötödösör. A *Vigszínházban* holnap, csütörtökön adják huszonötödösör Mars és Kérolu bohózatát, az *Órnagy urat*. Huszonhárom nap alatt éri el ez az ujdonság első jubileumát, ami nálunk valóságos példátlan eset. Legkevésbé sem kellett azonban ezt a sikert erőszakolni, mivel az *Órnagy ur* népszerűsége előadásról előadásra magától is fokozódott. A szereplők összjátéka, amelynek mintaszereplő volt az egész sajtó már a bemutatott előadásán is egyhangulag elismerte, a további előadások folyamán még tökéletesebbé lett és teljesen megféle annak a vidám, pezsgő életűnek, amelyet a jökedvű szerzők a színpadra hoztak. A darab énekes vonzóereje a *Róssabimbó és a méh* románca szintén kiváló mértékben kinyerte a közönség tetszését és *Varsányi Irénnek* minden este legalább háromszor kellett azt énekelni. *Varsányi* kívül *Nikó Lina*, *Hegedűs Góth*, *Topolcsai Fenyvesi*, *Szerényi Vendrei* és *Róssabimbó* is az összes eddigi előadásokon közreműködtek. Dingoisné szerepét a jubiláris előadásban ismét *Haraszt* Hermin fogja játszani.

A Népszínház kínai látványossága. A *Népszínház* látványos színművéből, a Jules Verne regényéből készült *Egy kínai kalandjaiból*, a színpadi próbák már annyira előrehaladtak, hogy holnaptól kezdve teljes díszlettel folytathatják már a próbákat. A darab

bot *Stoll Károly*, a *Népszínház* kitünő rendezője rendezi. Nagyban folyik a munka a színház szabóműhelyeiben is, ahol a tarka, színes kínai kosztümök készülnek.

Káry Klára eső fellépése. *Káry Klára* kissasszony szabadsága után először a jövé héten kedden fog föllepni a *Népszínházban* *Bébi Isor* és *Fejér Jenő* népszerű operettjében, a *Katalinban*, mely a kitünő művésznő távolléte miatt egyidőre lezserült a műsorról. Germain hadnagy szerepét ez estén ugyanazokban az ujdonna készített díszes kosztümökben fogja a művésznő eljátszani, amelyek Bébsen is nagy feltűnést kellettek.

Goldmark új operája. *Goldmark Károly* zeneszerző hazánkba, befejezte új da'művét, a *Göthe* hasonló című carabja után készült *Göts von Berlichingent*. A dalmű, egy bécsi ujdág híre szerint, a bécsi udvari operában október 4-ikén fog bemutatásra kerülni.

A Népszínház főpróba. A *Népszínházban* holnap csütörtökön délelött tízkor tartják meg *Géczy István* a régi szerető című népszínművének jelmezes főpróbaát a sajtó képviselői előtt. A pénteken bemutatásra kerülni ujdonság főszereplői *Blaha Lujza*, *Kápolnai Irén*, *Siposné*, *Szirmai*, *Raskó*, *Szabó*, *Németh*, *Tollagi* és *Ujvári* játésszák.

Gyermekhangverseny a Telefon Hírműdön. A *Telefon Hírműdön* ma délután 5 órakor — mint minden csütörtökön rendszeren — gyermekhangversenyt rendez az előzőtök gyermekei szórakoztatására. A mai hangversenyre, melyet *Basa* bácsi rendez, közreműködésüket megígérték: *Szemeré Tilda*, *Schmölter Irén* és *Mariusz Aranka* urhölgyek, *Latabár Kálmán* a Nemzeti Színház, *Ney Bernát* és *Szemeré Arpád* az Operaház tagjai. — Este a *Telefon Hírműdön* összes állomásain keresztül a magyar kir. Operaház előadása lesz hallható, Verdi nagy operája kerül előadásra az *Alarcos bá*, *Szoyer Ilonka* vendégfellépéssel, mely a *Telefon Hírműdön* keresztül a legutóbbiban lesz hallható. Az opera közvetítése után a rendszer esti felolvasás következik, majd annak bevégetése után 11 óráig még cigányzene lesz hallható a kagylókon keresztül.

EGYESÜLETEK

(A Fehér Kereszt Országos Lelőnház Egyesület) ma délután tartotta évi rendszeres közgyűlését gróf *Teleki Géza* elnöklésével. A közgyűlésen nagy számban jelentek meg a tagok, köztük *Tabódy József*, *dr. Chorin Ferenc* másodelelők, *Dr. Szalárdi Mór* igazgató-íorvos, *Ruffy Pál* országgyűlési képviselő, *Béla Pál* egyetemi tanár, *dr. Schöchter Miksa* stb.

Az elnök megnyitó beszéde után *Tabódy József* kir. kamarás másodelelők előterjesztette az igazgatóság jelentését. Visszapillant az év eseményeire és reterál azokról a tárgyalásokról, melyeket az egylet az állammal folytatott s amelyeknek eredménye az, hogy az állam 1902. május 15-én három évre bérbe vette intézetét 20.000 korona évi bérért a tizenegy vidéki földintézetet pedig átveszi saját kezelésé alá az összes alkalmazottakkal együtt. Hangsúlyozza, hogy az intézet bérbevétele után is szüksége lesz a gyermekédelem ügyének olyan lelkes és buzgó szözlőjére és támogatójára, mint a *Fehér Kereszt* Egylet. *Dr. Balogh Ignác* ügyész ismerteti az állammal kötött szerződés egyes pontjait. *Dr. Bánóczy József* titkár lendületes beszéd keretében méltatja a kormány érdemeit a gyermekmentés nagyjutossága kérdésének helyes és sikeres megoldása alkalmából. Lelekes felhívást intéz úgy a tagokhoz, mint az egész társadalomhoz, hogy a *Fehér Kereszt*, amely 15 évi fennállása után elérte és megvalósította feladatának legnagyobbikát, támogassák továbbra is a 7 éven felüli gyermekek megmentésében, amely feladat még nem képezi állami akciót tárgyat. *Dr. Szalárdi Mór* igazgató-íorvos ismerteti az intézet védettjeinek egészségügyi viszonyait Statisztikai kimutatásokat terjeszt elő az intézet működéséről, amely szerint az 1901. évben felvett 4116 gyermek között a halálozási arány 8-8-5%, ami sokkal kedvezőbb eredmény, mint a világ bármely hasonló intézeténél. A *Salgó Berta*lan főkönyvvélt által összeállított zárszámadásokot *Földák Vilmos* felügyelőbizottsági tag mutatta be. E szerint az egylet vagyona 769.500 korona 65 fillér, évi forgalma 2,114.261 korona 85 fillért tett ki.

A közgyűlés a jelentéseket tudomásul vette, majd köszönetet szavazott az elnökségnek, az igazgatóságnak az orvosi és tisztikarnak. Az elnök zárószavai után a közgyűlés véget ért.

(A Műegyetemi Kör) holnap, csütörtökön délután 6 órakor tartja műszaki népszerű előadásainak nyolcadikát a Műegyetem kertj nagytérében. Az előadás tárgya: Modern világitási eszközök, előadja *Rosenfeld Rikárd* gépészhalgató.

SPORT.

Budapesti löversenyek. Holnap és holnapután is bőven kiveheti részét Budapest sportra szomjas közönsége a löversenyből. A nevezések mindkét napra pompásan sikerültek. Holnap döl el a *Károlyi*-memoriál is. Belle of Hernalis, Sorrento és Serenade a favoritjai. Jelöltjeink:

I. Arriviste — Dynamit.

II. Don Diego — Várnagy.

III. Schössberger-istálló — Mida.

IV. Sorrento — Bella of Hernalis.

V. Ballada — Madrid.

VI. Orgona — Pörg.

VII. Róssa Lili — Couleür.

A Budapesti löversenyek eredményét mindazok, akik nem mehetnek ki a versenyterre, a *Telefon Hírműdön* utján tudhatják meg leghamarabb, mert a *Hírműdön* két fulankint, az egyes versenyek letutása után azonnal részletes tudósítást olvastat fel a versenyek eredményéről. A löversenyeredmények felolvasására kétszeres radjöllel hívja fel az előfizetők figyelmét a *Telefon Hírműdön*.

TÖRVÉNYSZEK

§§ **Ügyvédi vizsgák.** A Budapesti ügyvédvizsgáló bizottságnál a múlt héten tízenketen jelentkeztek vizsgára. A bizottság ezutal mindannyiukat képesítette.

§§ **Gondnokság alá helyezett gróf.** A hivatalos lap mai számában tudatja Aradmegye árvászeké, hogy a jicsini (Csehország) os. és kir. kerületi törvényszék által tékozlás miatt gondnokság alá helyezett gróf *Kinsky Zdenek* ohlumoci (Csehország) nagybirtokos magyarországi ingó és ingatlan vagyonára ideiglenes minőségben kirendelt báró *Döry Andor* gondnok lemondott, helyette végleges gondnokul herceg *Auersperg Ferenc József* bécsi lakos, csehországi, slatinai nagybirtokos rendeltetett ki.

§§ **Utazás egy szobor körül.** Annak a nagy pletykának, melyet nem régebben az *Andrássy-szobor* öntéséről költöttek, egy kis epizódját tárgyalta ma a büntető járásbírórság. *Zala György* szobrász titkárja, *Kerényi János*, rágalmazással vádolta *Titteldorf Aladárt*, a *Beschorner* ércöntő gyár volt igazgatóját, aki a *településhez* annak idején az adatokat szolgáltatva. *Titteldorf* a panasz szerint beadványt intézett a miniszterelnökséghez, melyben egyebek közt azt mondja, hogy *Kerényitől* hallotta, hogy a *Beschorner* cég a közmunkatanács egy előlekk tagját ötezer koronával megvesztegette azért, hogy az *Andrássy-szobrot* a cég műhelyében öntse. Ugyanezt szóval is elmondta *Tarkovics* államtitkárnak és *Romy Béla* miniszteri tanácsosnak. Ezért a híresztelésért, amely első sorban a közmunkatanácsot sérti, tette meg *Kerényi* a följelentést *Titteldorf* ellen. A pört *dr. Székács* albiró tárgyalta, a vádlottat *dr. Pollák Illés*, a panaszost *dr. Friedmann József* képviselte. *Titteldorf* kijelentette, hogy nem érzi magát bűnösnek. Nem mondta azt sem szóval, sem írásban, hogy *Kerényitől* hallotta, hogy a közmunkatanács egy tagját ötezer koronával megvesztegette. De mondott — ugymond — egybet, *Kerényire* nézve sokkal kompromittálóbb dolgokat s csodálja, hogy azokért nem vádolta meg. S hozzátette, hogy amit mondott, azt utolsó betűig föntartja és bizonyítani kész. A panaszos képviselője kijelentette, hogy utólag meggyőződött, hogy az inkriminált állítás a miniszterelnökséghez intézett beadványban csakugyan nem fordult elő. Ellenben igaz, hogy *Titteldorf* a vesztegetési históriát az államtitkárnak valamint *Romy* miniszteri tanácsosnak elmondta. Minthogy ezek a tanuk nem jelentek meg a tárgyalás elhalasztását kérte. A bíró május huszonhetedikére elhalasztotta a tárgyalást, s arra *Tarkovics* államtitkár s *Romy* miniszteri tanácsost újra meg fogja idézni.

§§ **Örkösök harca.** Abban a perben, amelyet az 1898-ban végrendelet nélkül elhalt *dusgazdag Markbreit Adol* örökösai indítottak egyik örökös-társuk, *dr. Markbreit Gyula* ügyvéd ellen az íránt, hogy az örökghogy által ennek javára kifizelt ajándékozási szerződés érvénytelenségük és az ezen szerződés alapján ajándékozott tiszavárkonyi 900 holdas birtokra *dr. Markbreit Gyula* javára bekebelezett tulajdonjog töröltsékk, ma itét a *Kuria Ruby* utal tanácselnök elnöktele alatt és *Illés Jenő* kuriai bíró előadása alapján. Az elhunyt *Markbreit Adol* még életében minden gyermekét önalloította s e célból minden gyermekének tetemes, 300.000—400.000 korona körüli értékű vagyont ajándékozott. Ez ajándékozások közül azonban ezt az egyet, amely *dr. Markbreit Gyula* javára szözl, a többi örökös perrel támadta meg. A *Kuria* ma hozott ítéletével — épp úgy, mint előzőleg a Budapesti ítéletábia is — a telpeketek feltétlenül elutasította keresetükkel, mert kétségen fölbebizonyítva látta az ajándékozási szerződés valódságát.

§§ **Az ál-anya.** Két évvel ezelött *Weiler András* műkterész, aki időközben meghalt, *dr. Formágyi Gyöz* rovvolt multu orvos tanácsára *özvegy Iby Dezső* nével és két azonnossági tanuval együtt olement *dr. Stamberger* közügygözlök, ahol az asszony — mint *Weiler András* édesanyja — aláírt egy okiratot, amelyben ídt. *Weiler András* följosogitja, hogy az ő nevében részére tízezerkoronás kölcsönt vegyen föl és megengedi, hogy ez ősszeg erejéig ingatlanára betáblázás történessék. A dolog csakhamar tudomására jutott a valódi mamának is, akinek följelentésére ma *özvegy Iby Dezső*, *dr. Formágyi*, a két tanu: *Lobstein Manó* kárpitos és *Goubb Antal* dijnok, végül *Spiegel Adol* ügynök és a vádlottak padjára került. A tárgyaláson *Agoraszó Péter* elnököt, a védelmet *dr. Török Sándor*, *dr. Gleichmann Lajos* és *Gyurgyik Gyula* látta el. Ilyné azzal védekezett, hogy morfinaista asszony és teljesen *Formágyi* szuggeszioja alatt állott. A többiek jóhiszeműséggel mentegették

magukat. A törvényszék szükségesnek látta Ibyné elméllapolatának megvizsgálását, ezért a tárgyalást elnapolta.

Nyiltér.

VÉRGYÓGYÍTÁS HEMOPATIA

Ezen új eredeti gyógymód rendkívül sikerrel tesz alkalmává kőszvény, asztma, szív-, vese-, gyomor-, bél- és hólyagbántalmaknál, súlyos lég-, vér- és bőrbajoknál. Bistos védelmet szelődés és elmezsavar ellen. 14 év óta ki lett próbálva és most évről-évre meg az teljes gyógyulással számol be. E gyógymód megalkotójának és egyedül képviselőjének Dr. KOVACS J. egyet. orvosának (Hemopata) rendelésmérete van Budapest, V. ker., Váci-körút 18. szám alatt. Rendelés naponta 9-11-ig és 3-6-ig. Díjazott levele válaszol. Betegkeket intézetben kívül is kezel. - Néhás betegnek logistionabb gyógymódja.

Nem panaszodik többé Erényi-féle „Ichtio-Salicilla“ egy kísérletet tesz. Szagtalan üdítőszó. Ára 3 Koronát Kapható és szétküldi Diana-gyógyszertár, Budapest, Károly-körút 5. szám (Dob-utca sarkán).

Mig eddig a régi börtettség, a legkülönbözőbb súlyos idegbajok (neurasténia, vitustano), a sápkor, a női arcot eklekticantó pattanások s a női nemi szervek folyásokkal kombinált mergeteg-edeeseinek kezelésénél csekély értékű idegtes vizekre voltunk utalva, addig újabban a PARADIARSEN vízben (vastartalommal) olyan kincsünk van, mely minden eddigi arsen-vasas viznél (Roncagno, Levico) hatásosabb, könnyebben emészthető s manapság már, minthogy legelőbbkelő orvosi tekintélyeink felkarolják s a fogyasztók egész serege dicséret hatásait, hazánkban csaknem kizárólagos keresletnek örvend. Gróf Károlyi Mikály uradalmi felügyelősége Parád. Egy postaládá 7 palack paradí arsen vastartalmu gyogyvizet Magyarország összes postaállomásaira 5 korona 80 fillérért bérmentesen szállít a Főraktár: ÉDESKUTY L. Budapestben. cs. és kir. udvari szállító. Ásványviz-nagykereskedő. Kapható minden gyogytárban és megbízható fő szerkereskedésben.

szolyvái ásványviz. Előrendeli szakfőrdők vegyelemzése alapján Lithion tartalmú forrás kiváló hatású kőszvény-, vese-, hólyag bajoknál, ugyancsán gyomor-, torok-, tüdő-, gége-bántalmaknál. Képzeli tulajdonságát évek óta megírta a palackban. Vasmentes! Könnyen emészthető! Csiramentes! Borral igen üdítő ital! Megrendelhető: Uradalmi ásványvizek bérlőségénél Szolyván (Bereg megye). Budapesti főraktár: VII., Huszár-utca 5. Prospectus kívánásra ingyen és bérmentve.

Dr. FABINYI J. specialista - volt kórházi szakorvos. rendel nemelt betegségek ellen. Budapest, Erzsébet-körút 12. félemelet.

LUHI ERZSÉBET ásványviz. Bereg-megyében szikla tövében fakad és minden idegen elemétl menten kerül a palackba. Kiváló hatású különösen torok-, tüdő- és gége-, ugyancsán a gyomor-bántalmak minden nemé ellen. Kítinó nyálkaoldószer! Előkelő orvok bizonyítványai csodás eredményekről számolnak be. A Lnh Erzsébet ásványviz kítinó üdítő ital és borhoz keverve közkedvelt. Megrendelhető a forrásbérlőségénél Szolyván (Bereg-megye.) Budapesti főraktár: VII., Huszár-utca 5. szám. Prospectus kívánásra ingyen és bérmentve.

A Fővárosi takarékpénztár m. szövetkezet. Kérésre nyújt kölcsönt nyújt kereskedőknek, iparosoknak stb. 3-6 havi tőkötörlesztés vagy hété hónapos alapján. Érték- vagy városi közelesek engedélyezésére. Kereskedőknek tőrejtél.

Köszönetnyilvánítás. Néhal Wahrmann József úr elhalálozása alkalmából érkezett nagyszámú részvénytulajdonosoktól és koszorúért hálás köszönetet mond Budapest, 1902. május 14-én a gyászoló rokonság.

Saison: Május 1-től szept. végéig. Gyógyszerek: Alkalisus-minerális források, savó, ateri- lizált tej (száraz táplálás), kefir, fenyő- és gyöngyhalatúok, forrású szőlőszedése magán kama- rákban, pneumatikus kamarkák, szénsavas, acél- és pezsgő- források. Híradók gyögyintései. LEICHENBERG gyógyhely. Javallat: Gégébetegségek, légző- és emésztőszervi bajok, valamint vörösvérnyegség stb. Ellenjavallat: Aszkor. Prospectus és felvilágosítás ingyen. - Lakás és kocsit meg- rendelés a gyógyfürdő igazgatóságánál Gleichenberg.

(Az e rovat alatt közöltteknek sem tartalmáért, sem alakjáért nem felelős a szerkesztőség.)

TÁVIRATOK.

Bécs május 14. Windischgrätz Ottó herceg és neje Erzsébet főhercegnő ma déután állandó tartózkodásra Prágába utazott.

Cettinye, május 14. Mirkó herceg esküvőjét Konstantinovic kisasszonnyal hivatalosan ez év június 29-ére tűzték ki. Az esküvő Cettinyében lesz.

Róma, május 14. Mint a Stefani-ügyökség jelenti, Ottolenghi József tábornokot ma kinevezték hadügyminiszterre.

New-York, május 14. A lapok jelentik St. Thomasból tegnap kelettel: Délután 1/5 óraker időlrend- gés riasztotta meg a lakoságot. Sokan kimentekültek a házakból. A földrengés azonban megszünt anélkül, hogy kárt okozott volna.

Koalíció kormány Ausztriában.

Bécs, május 14. A klerikális Reichspost jelentése szerint ma báró Chlumetzky, Kramer és Derschatta képviselők között tanácskozás volt, amelynek során megvitatták egy koalíció kormány alakításának kérdését.

Az osztrák képviselőházról.

Bécs, május 14. A képviselőház ma folytatta a vasúti minisztérium költségvetésének tárgyalását, melynek során Faseri behatolón foglalkozott az állam- vasut jogalmi viszonyaival és az államvasut üzemé- nek tulajdonítja Trieszt hanyatlását. Panaszodik Trieszt mellőzése miatt és rámutat arra hogy Magyar- ország mennyit tesz Fiume emelése érdekében. Trieszt hanyatlásáért egyedül a kormány felelős. Azt ajánlja, hogy emeljék a Lloyd szubvencióját és hangsúlyozza, hogy Triesztet szárazon és vizen egyenlővé kell tenni Fiumével. Azután a duna-adriai csatorna építése mel- lett érvel és végül azt kívánja, hogy a kiegyezési tárgyalásokban biztosítsák Triesztnek Fiumével való teljes paritását.

Haucek és Mastalka sürgetik az államosítási akciót. Félrendsabályokkal nem lehet megszüntetni az államvasutak deficitjét. A mostani jogalmi és tarifa viszonyok mellett Magyarország a kereskedelmi és vámszerződés tárgyalásánál sok előnyt biztosíthat magának. Az államosítás sürgősen szükséges és e tekintetben minden nemzetiégi aggodalmat félre kell tenni.

Forst polemizál Kolischerrel és védelmezi a költségvetési bizottságnak a kilométer-tarifa megszüntetésére vonatkozó határozatát, mely nem vonatkozik az őrszes tarifaosztályokra, hanem csak az I. speciális tarifaóra örési termékek és gabona tekintetében. A mi gabonánkról két tényezőből alakul: a magyar gabonák alapárából és a területéből, mely mellett ezt a magyar gabonát nyugati Ausztriába exportálják. A tarifa minden leszállítása leszorítja a gabona árnyóvát is és károsítja az osztrák mező- gazdát, míg a magyar eladó zsebre teszi a hasznot. A jokoatos tarifa fenntartásának az a következménye, hogy magyar gabonát ugyanazon a vonalon olcsóbb- ban szállítanak mint a mi termékeinket. Meg nem vagyunk abban a helyzetben, hogy behozatálk tőmmal véde- kezhessünk a magyar gabona ellen. De követeljük, hogy legalább a vasuti tarifa védelmében legyen részünk. Ez okokból az összes mezőgazdasági testületek a kilométertarifa mellett nyilatkoztak.

Az előadó zárszava után a vasuti minisztérium költségvetését változtatlanul ellogadták, ugyancsán Kolischer határozati javaslatát, mely szerint leíhvják a kormányt, hogy megfelelő iránytariffával védje meg a hazai termelést a külföldi versenynek szemben. Ezzel Forst határozati javaslata a kilométertarifa behozatala tárgyában eslelt.

Kozloszki ezután ismerteti a földművelésügyi mi- nisztérium költségvetését. A tárgyalást 16 beszakították.

A délafrikai béketárgyalások.

London, május 14. A Reuter-ügynökség jelenti Harrismithből 12-iki kelettel: Wessels tábornok, Botha Lajos és más boer vezérek tegnap ideérkeztek s ma

reggel a boer megbízottakkal való tárgyalás végett a nemzetgyűlésre indultak.

London, május 14. A tőzsde szombaton is nyitva marad, mert fontos híreket várnak Dél-afrikából. Hágaí távirat jelenti, hogy Krüger még e hét vége felé hirt fog kapni a békétárgyalások eredményéről. Szombaton Pretóriában Schalk-Burger, Milner és Kitchener tanácskozást fognak tartani.

London, május 14. A Times vezércikkében azt írja, hogy a béke reménye vajmi csekély és hogy a boer delegátusok elutaszása a tárgyalá- soknak semmiféle praktikus eredménye nem volt, mert a boerok nem ejtették el a függetlenség követelését.

London, május 14. A Standard azt jelenti, hogy Anglia a feltétlen kapitulációt követeli és semmiképp sem hajlandó további koncessziókat tenni a boerokkal szemben.

Brüsszel, május 14. A transvaali követség kijelenti, hogy a boerok állítólagos összejövetele okvetlenül eredménytelenül fog lefolyni, ha Kitchener megtagadja, hogy az afrikai boerok Krügerrel érintkezésbe lépjenek, mert megállapodás van arra nézve, hogy Krüger nélkül békét nem kötnek. A követség ellenkező újsághírekkel szemben arról biztosít, hogy a háború még éveikig elart.

Amsterdam, május 14. A boer vezérek köréből az összes angol híreket, melyeket a béke közeli meg- kötésére vonatkoznak, kholmánynak nyilvánítják.

Róma, május 14. A Tribuna szerint az Oranje szabadállam apostoli vikáriusa, miután a vatikántól értesítést nyert, hogy a béke megkötése Délafrikában küszöbön áll, ma este Angliába uta- zik, ahonnt Fokvárosba hajozik, hogy visszatér- jen Oranje szabadállamba.

Katasztrófa a tengeren.

Rangoon, május 14. A British India Com- pany Camorta gőzöse, mely Madrasz partjáról jött, egy hét óta esődékes. Attól tartanak, hogy a gőzös a május 6-án dühöngött ciklon alkalmával elsülyedt, mert a gőzösnek egyik mentő bojáját megtalálták. A Camorta legénysége 69 főből állott és 650 bennszüült utas is volt a hajón.

Don Carlos tiltakozása.

Madrid, május 14. A Correo Espanol Don Carlos manifestumát közli, amelyben tiltakozik XIII. Alfonse trónváltása ellen s kijelenti, hogy alkalmas pillanatban érvényesíteni fogja a spanyol trónhoz való jogát.

Az angol gabonavám.

London, május 14. Az aishóvák tegnap hosszú vita után 296 szavazattal 188 ellenében ellogadta Harcourtnek azt a módosító indíványát, hogy a ház elveti azt az indíványt, hogy gabonára és a nép táp- lálkozására szolgáló más élelmiszerekre vámot vesse- nek. Néhány unionista a rozsvám ellen szavazott.

Lázongás Bakuban.

Tiflis, május 14. A hivatalos lap jelentése sze- rint Bakuban e hó 4-én az örmény templom előtti té- ren néhány száz lönyvi tömeg verődött össze. A tömeg vörös zászlót lobogtatott és zajongott. Láziót iratokat is terjesztettek a tömeg között. A rendőrség kózikok segítségével hamarosan helyreállította a rendet. Két embert letartóztattak. Erőszakosságok nem történtek.

Köszgazdasági táviratok.

Bécs, május 14. A N. W. T. jelenti, hogy az osztrák Lloyd Londonban főkot fog felállítani.

New-York, május 14. (Terménytőzsde.) (Zárlat.) Gyapot: New Yorkban helyben 9 1/2 (9 1/2). Májusra 9 26 (9.08). Augustusra 9.74 (9.61). New-Orleansban helyben 9 1/2 (9.-). - Petroleum: Stand white New- Yorkban 7.40 (7.40). Stand white Philadelphában 7.35 (7.35). Refined in Cases 8.50 (8.50). Credit Balances at Oil City 1.20 (1.20). - Zsír: Western steam 10.50 (10.70). Robe és Brothers 10.90 (10.85). - Tengeri irányszata engedő. - Májusra 70.- (69 1/2). Júliusra 68 1/4 (68.-). - Szept-re 66 1/2 (66 1/2). Busa irányszata engedő. - Piros Gazi helyben 89 1/2 (90 1/2). Májusra 81 1/2 (82 1/2). Júliusra 81 1/2 (82.-). Szept-re 79 1/2 (80 1/2). Dec-re 80 1/2 (81 1/2). Gabona szállítási díja Liverpoolba 1 1/2 (1 1/2). - Kávé: fair Rio 7. sz. 5 1/2 (5 1/2). Májusra 5.05 (4.95). Augustusra 5.25 (5.20). - Liszt: Spring Wheel clears 2.95 (2.95). - Cukor: 2 1/2 (3.-). - Óra: 29.- (28.80). - Réz: 12 1/2-12 3/4 (12 1/2-12.27). - (A záró- jeiben lévő számok a tegnapi árakat jelzik.)

Chicago, május 14. (Terménytőzsde.) (Zárlat.) Busa irányszata engedő. - Májusra 75 1/2 (76 1/2). - Ju- liusra 75 1/2 (75 1/2). - Tengeri irányszata engedő. - Szept-re 61 1/2 (62 1/2). - Zsír: Májusra 10.40 (10.80). - Júliusra 10.42 (10.80). - Szalonna short clear 10.20 (10.15). - Sertészsír: Májusra 17.45 (17.35). - (A zárójelben lévő számok a tegnapi árakat jelzik.)

KÜLÖNFELEK

Egy sír előtt.

Térdig érő hóban messze útra ment.
Nagyon kifáradt. Most már megpihent...
Mért ment a halálba? *Ók* tudják, *ők* ketten,
Nekünk csak azt hagyta: „Nagyon szerettem!”
Szép volt, gyönyörű volt, csodálta ki látta, —
Csak egy meg se látta, az volt neki átká.
Talán nem bántotta, talán nem gyötörte,
Gyenge kis játékszer véltén összetörte.
Nagy az *O* rangja s a polgári lánya
El nem is érthette, bárhogy is kívánta
Felette állott, nagyon telette,
Ő is fel vágyott és leszállt a menyekbe
Az a golyó, amely őt vitte a halálba,
Azt a másikat nem-e találta?
Kinek regény sem volt való még kezébe,
Beh szomorú volt az *O* kicsi regénye!
S mi mind, akiket mind örök bánat gyötör.
Nem mondhattuk neki, hogy a kin is gyönyörű!
O pihen... Sirhalmát fehér hó belepi,
Eljő-e sírjára, ki megásta Neki?
Vagy *O* szállt le hozzá? „Látja, hogy megtettem,
Meghaltam magáért — mert nagyon szerettem.”

Tószóghy Andor.

† **Menelik ítélte.** . . . A Berlinben megjelent Der Heide című folyóirat mondja el a következő kis históriát Menelikről és egy misszionáriusról. A misszionárius svéd ember volt, s Abessziniában akarta koltynití bivatását. A határon azonban ellopták és a kormányzó elé vitték, aki előszörban azt akarta tudni, hogy hova való, Németországról, Oroszországról, Olaszországról, Angolországról és Amerikáról hallott már, de Svédországról semmit nem tudott. Eppen azért kellő ledezettel az udvarhoz küldötte a misszionáriust. Két napi fogság után a misszionárius Menelik elé került, akit az udvari méltóságok sokasága és a testőrség környezett kivont karddal. Sőtét arccal kérdezte a király:

- Idegen, honnan való vagy?
- Skandináviából.
- Mivégből jöttél.

— Hogy az abessziniái zsidókat Krisztus hitére térítem.

Megjegyzendő, hogy a misszionáriusok csak ez alatt az ürügy alatt léphetik át Abessziniá határát. Ha más kilogást mondanának, úgy halálra ítélnék őket, mert aki Abessziniába igazhívót más vallásra akarná téríteni, az biztosan életével lakolna e merész ségért.

— Helyes! — szolt Menelik elégedetten. — S mily országokban voltál mielőtt ide jöttél?
— Németországban, Egyiptomban és Szudánban.
— Hát ezekben az országokban nem találtál elég zsidót, akiket megteríthetnél volna? — kérdezte Menelik.

A misszionárius erre nem tudott kielégítő feleletet adni, mire a negus szigoron hangon így szolt testőreihez:

— Ezt az idegent a határna viszitek; hadd térítse meg előbb azokban az országokban a zsidókat és pogányokat, amelyekben mostanáig megfordult. Csak aztán jöbessen országomba. Így legyen!

Igy — térítette vissza Menelik a misszionáriust.

† **Számfeletti nők.** A legutóbbi népszámlálás, amely tavaly volt a londoni grófságban, vagyis tisztán Londonban, oda nem érve a külvárosokat 777.363 házas embert és 798.097 férjesasszonyt, továbbá 72.128 özvegy férfit és 197.517 özvegy nőt mutatott ki. Szóval az özvegyasszonyok száma több mint kétszer nagyobb az özvegy férfiaknál és körülbelül negyedrészt teszi a férjes asszonyok számának. Ami annyit jelent, hogy minden négy asszonyra egy özvegyasszony jut. Ennek az az oka, hogy az angol tengerenjáró nép, s a tenger évenként sok áldozatot kíván, s azok között sok a házas ember. A déla-rikai háború is sok özvegyet csinált. Hogy 84.035 olyan asszonyt is számláltak össze, ennek az oka is az említett körülményekben keresendő. De mi volt az oka annak, hogy a népszámlálás éjszakáján 47.801 férfi volt Londonban, akiknek a felesége azonban távol időzött az angol fővárostól. Bizonyos, hogy azon az éjszakán egy bizonyos száma a házas embereknek, így képviselők, kereskedelmi utazók és másféle foglalkozásu férfiak, akiknek a lakásuk Londonon kívül van, bent kellett, hogy legyenek a városban! Arra is lehet gondolni, hogy némely asszonyok egészségi szempontból, vagy más okból a tengerparton időztek, de mégis nagyon sok ezer olyan asszony marad, akik csak azért lehetnek távol, mert vagy saját aka-

ratukból, vagy közös megegyezés alapján külön élnek a férjüktől, mivelhogy a házasságuk nem boldog. Es ilyen asszony sokkal több van aránylag Angliában mint más országban a statisztika szerint. Azonkívül van Angolországban egy milliónál több nő leány, vagy özvegy, aki nem mehet férjhez, illetőleg újra férjhez, mert nincs kihez. Ezek szóval az úgynevezett számeletti nők. S ha hozzá vesszük a valóságos özvegyekhez azokat a lányokat, akik szeretnének férjhez menni, de nincs a számukra férfi s azokat az asszonyokat, akik okkal, vagy anélkül a férjüktől elváltak élnek, akkor két férjes asszonyra egy leány, vagy valamilyen özvegy jut. Ez Angolországban súlyos szociális baj, amely a British Womens Emigration Association (Angol Asszony-Kivándorló Társaság) megalakítására vezetett. Ez a társaság azt tüzte ki célul, hogy az úgynevezett számeletti nőket kivándorlásra bírja és nekik a kivándorlásban segítségükre legyen.

† **Egy tehetséges papagály.** A szürke papagálynak különös talentuma van arra, hogy az emberi bangot, s állatok hangját is utánozza, sőt az eltanult dolgokat a kellő időben alkalmazza is. A londoni Nature egyik munkatársa különösen magasztalja ennek a madárnak az intelligenciáját és kiemeli, hogy valóságos színészkedő talentum van benne. El is mond egyetmást egy szürke papagályról, mely közvetlenül a lézskéből, Afrikából került egy európai ur házába, de már egy hónap mulva három hetes betegeskedés után elpusztult. Ez a madár nagyon vad volt s idegenekkel szemben egyenesen ellenséges indulattal viselkedett. Ez a papagály erősen meg volt áldva komédiástehetséggel. Egy darabka fával úgy eljátszadózott, mint az ügyes gyermek a bábujával. Például a karmai közé kapta a fászkát s urnoje, egy fiatal kisasszony, vagy a család más tagjának hangját és mozdulatait utánozva így szidta:

— Micsoda, útni akarsz? Ugyan? Majd adok neked botot.

Aztán megrázta a fejét és ezt mondta:
— Szégyenlen magamat miattad. Kit akarál megharapni! Menj!

Felkapta a fát, elrepült vele a kalitkájába, ott többször megcsapkodta a karmaival és megint korholta. . . .

— Te semmirekellő, mindjárt elduglak.
Most néhány lépésreire visszalélek ment, fejét oldalvást hajtotta és a fászkára nézve így szolt:
— Jó leszel megint?

Szóval egész jelenetet játszott el, amelyet bizonyára sokszor eljátszottak vele. De senki sem buzdította arra, hogy ő maga is megosinálja.

† **Alvajárás.** Sokan nem hiszik, hogy van, pedig tanuk és az orvosi tudomány igazolják. A támaszkodók mégis kétekednek s addig nem hisznek az alvajárókban, amíg legalább egyet időtlenül nem látnak. Jekaterinoszlavban egy különös esetét az alvajárásnak figyelték meg egy V. B. nevű család tagjai. A család nyugalomra tért, amikor a ház feje úgy éjfél tájban óvatosan tovasurruló lépéseket hallott meg. Azt hitte, hogy tolvaj siklott be a házába. Tört veit magához, ő keltette az ugyanabban a szobában alvó két férfitronát s azokkal együtt benyitott a szomszédos szobába. Nagy volt aztán a meglepetésük, amikor megpillantották a házigazda tizenkilencéves unokahugát, aki Irakba öltöve, fején férfikalappal gyertyával a kezében lehunyt szemmel, halkán, óvatosan haladt végig a szobán, kiment a konyhába, elvett egy vedret, kiment vele a vízvezetékhez, tele töltötte és nyugodtan vissza szietett a házába. Aztán hirtelen szietve, mintha valamit elmulasztott volna, a nagybátyja szobájába ment, s a veder vizet annak az ágyára öntötte. Ezek után nyugodtan visszámt az ágyába és lelekedt. Rokonai a viláért sem zavarták volna meg. Vagy két órával később ölebedt az alvajáró leány s nagy fejtájsáról panaszkodott. Mikor rokonai később kivallatták éjszakai kalandozásait felől, semmiről sem tudott s meg volt győződve melőle, hogy tréálkoznak vele. Ez már második ilyes éjszakai vándorlása.

† **Összetérhetetlen virágok.** A tavasz virágai között, főként másus havában gyakran szerepei a gyöngyvirág és a narcisz. Érdekes megfigyelést tettek erre a két virágra nézve. Ha ezt a két virágot valami üvegben vagy vázában együtt teszik, akkor a narcisz csakhamar halvány, vizenyös színű lesz, mintha csak megmérgezték volna. És ezt a kedves gyöngyvirág okozza. Ha a két virágot külön tessik üvegbe, akkor mind a kettő úde marad s megtartja a színét. Az édes illatu rezeda, amely Észak-Afrikából jött hozzánk, minden más virág számára elrontja a vizet. A többi virágra nézve veszedelmes az utóbbi években annyira kedvelt krizantémum is.

KOZGAZDASÁG.

Ipar és kereskedelem.

A Magyar Konverzió eredménye a következő: A kieserelésre bejelentett 4 $\frac{1}{2}$ %-os címletek alapján 4%-os koronajáradék-kötvényekben a következők összeghez fogtak kiszolgáltatni:

Magyarországban	n. é. 318,31.0000 korona,
Ausztriában	„ 245,440.000 „
Németországban	„ 298,120.000 „
Franciaországban	„ 60.980.000 „
Belgiumban	„ 4,210.000 „
Hollandiában	„ 60,490.000 „

tehát összesen: n. é. 987,550.000 korona,

vagyis kikerekítve a konverzióra szánt teljes összegnek 92 százaléka.

E főösszeget még azon bejelentések fogják növelni, melyek szolgálati óvadékokból származnak s melyekre nézve az illetékes hatóságok kivánságára a konverzió keresztülvittele néhány napra kitolatott.

Valamennyi 4 $\frac{1}{2}$ %-os kölesön hivatalos felmondása legközelebb fog megtörténni.

A Magyar Kereskedelmi Csernok ma választmányi ülést tartott haraszt Jellinek Henrik elnöklete alatt. Az elnök örömeinek adott kifejezést, hogy kereskedelmi miniszterre a király Láng Lajost nevezte ki, akiről kereskedelmi körök tudják, hogy a kereskedelmi és ipari érdekeket minden alkalommal melegen támogatja; és fokozza a kereskedők megelőgedését, hogy államtitkárrá őt férjű nevezteit ki, aki a kereskedelem gyakorlati terén eddig kifejtett működésével biztosított nyujt arra, hogy a közgazdaság ezen fontos ágában hivatott közreműködni. A választmány az új miniszternél és államtitkárnál küldöttségileg fog tisztelni. A magyar kereskedelmi testületek országos szövetségébe az egyesület belép, az alapszabálytervezeten azonban több rendbeli módosítást óhaj. Kozma Géza választmányi tagnak a postatársulák tárgyalóban benyujtott indítványát a közlekedési szakosztályhoz utasították.

A budapesti városi villamos vasút igazgatósága dr. Falk Miksa elnöklésével tegnap tartott üléstén bottai Hübös levánt, aki az igazgatóság teljes megelőgedésére már hosszabb ideje működik a társulatnál iradónálként lépette elő.

Közvashidéri szertvásár. (Hivatalos jelentés.) Készlet 78 darab. Érkeztet 526 darab. Összesen 604 darab. Eladatot 619 darab. Maradt 85 darab. Mai árak: Öreg másodrendű sertés: 74—76 korona, silány 74 korona. Fialat zsirsertes, közép 80—88 korona, könnyű 76—86 korona. 100 kilogrammonként élőszuliban, minden levonás nélkül. A vásár élénk volt.

Mezőgazdaság.

A vetések állása. A földmívelésügyi miniszter ma a május 10-ikén észlelt mezőgazdasági állapotról tesz jelentést a gazdasági tudósítók ismertetése alapján. Május hó első harmadában az időjárás megtartotta jelleget: szeszélyes és változó volt. Eleinte hűvös, szeles időjárás uralkodott, pár nap óta azonban melegebb ezősések kíséretében megenyhült az idő és a növényzet újból kielégítőbben fejlődhetik és fejlődik is.

Az őszi buza fejlődése az utóbbi időig inkább lassu volt, sőt néhol el is maradt a melettel, hogy az ország nagyobb részében megárgult és itt-ott rozsdatos is lett. A hűvös és időjárás csak részben vált előnyre mindazáltal remélhető, hogy a most már bekövetkezett enyhebb időre javulni és kielégítően fejlődni fog. Az ország legtöbb buzatermő vidékén a buza szárbá hajt, sőt már kalásza nasban van. Az őszi buzavetések ezidőszerint legjobban állanak az Alföldön, nevezetesen a Duna-Tisza közén, a Tisza balpartján és részben a Tisza-Maros szögén kielégítők; a Duna bal- és jobbpartján kevésbé jók, de még mindig többnyire kielégítők a Tisza jobbpartján és a Királyhágón tuli részekben. Péreg- és rovarkárokról szörvénnyesen panaszkodnak és itt-ott félnék a jövőbb vetések megdőlésétől is, bár igen sok helyen sarlózták és legeltették is a buzákat.

Az őszi rozsvetésekben az április és májushavi hűvös sőt hideg időjárás kedvezőtlen hatása több helyen mutatkozik, amennyiben a vetések néhol kalászokban szenvedtek. Helyenkint, különösen az ország nyugati felében és pedig a Duna bal- és jobbpartján lagykarok miatt több gazda lekasználhatta vetését takarmánynak. Kisebb mértékű lagykört más vidékről is jeleznek mindazonáltal országos átlagban az őszi rozsvetések nagyobbára kielégítőnek mondhatók. Az Alföld nemely részében a korábban vetelt rozs már viragozni kezd, ellenben a Felvidéken, illetve általában a hegyvidéken csak most kalászol sőt néhol csak most hajt szárbá. A ritkábban álló vetések között a gaz néhol terjedőben van; rovarok kevés kárt okoznak benne. Az őszi rozsvetések legjobban állanak a Duna-Tisza közén, a Tisza-Maros szögén és a Duna jobbpartján kevésbé jók, de azért még mindig többnyire kielégítőek az ország többi részeiben.

Az őszi arpa vetésekben már több helyen ezek is megárgultak, nagyobbára kielégítőek és jó közepesek. Az Alföldön a vetések már szárbá hajtának, sőt itt-ott kalászolni is kezdenek. A megenyhült időjárás jó hatással lesz továbbá a fejlődésre. Ennek sokkal gyengébb a tavasi arpa emelkedése. A gyakori lagy több vidéken ártott, néhol megritkult és itt-ott kilagzott. A tavasi arpa vetések a hideg időjárásban jóir-mán általában sárgás színűek és fejlődésükben mint-

egy elmaradtak. Remélni lehet azonban, hogy a kedvezőbbre fordult időjárásban a tavaszikak is javulni és most már jobban fejlődni is legnek. Néhol a vetések gazosodnak és helyenként rovark is károsítják.

A zab-vetések a sík és dombvidékeken már mindenütt kikelték, és bár fejlődésükben ezek is elmaradtak és megsárgultak, azért nagyobb részben kielégítően sőt elegendő állanak s az utóbb beállott enyhé időre bokrosodni kezdenek. A szárványosan ritkábban kelt vetések több helyen gazosodnak. Egyes helyeken rovark is mutatkoznak és kárt okoznak benne. A hegyi vidékeken, ahol még egyes helyeken a vetés is folyamatosan van, a zab szintén meglehetősen kél, kivéve a Felvidék némely északi részét, ahol a havazás és hideg idő miatt nehezen esirázott és így lassan illetve egyenetlenül kelt.

A repte és a takarmányfélék közül a lőhere és lucerna mutatnak kisebb-nagyobb mértékben fejlődésben elmaradást és néhol kisebb vagy okozta károsodást is. A gyümölcsösökben és szőlőkben már jelenlegyebbné a gyagykár, különösen egyes alföldi és duna-tiszamenti vidékeken, ahol a korai szőlők és csontfák részben elaggytak. Egyedül a hidegebb oldalakon lévő szőlők és gyümölcsösök azok, ahol a kár kisebb mértékű.

A kertvételekben, lúvelyesekben, burgonya- és répában szintén elég sok a kár, valamint és különösen a kukoricában, amelyben a nagy számban helyen jelentékeny kárt okozott. A kifagyott növényzet pótlása, továbbá más vetési munka is még több helyen napirenden van, mindazonáltal remélni lehet, hogy kedvező időjárásban a szántással és vetéssel rövid időn belül elkészülhetnek a gazdák.

A budapesti gabonatorzsda.

Budapest, május 14.

Elég jó kínálat és megfélelo kereslet mellett 14.000 méternázsza buza került forgalomba mely kezdetben változatlan, később azonban 5 fillérig olcsóbb árakon kelt el. Más gabonaművek gyöngye irányzatuk.

Eladatott: Buza. Tiszavidéki: 100 mm. 78 k. 9 K. 10 l., 1200 mm. 78-8 k. 9 K. 05 l., 400 mm. 78 k. 9 K. 05 l., 100 mm. 78-5 k., 100 mm. 77-5 k. mind 9 K. — l.

Csanádi: 3000 mm. 80 k. 9 K. 30 f., Orosházi: 1000 mm. 77-3 k. 9 K. 10 l. Mezőtúri: 1000 mm. 78-3 k. 9 K. 07 1/2 f. Budára szállítva.

Féjérmeyi: 100 mm. 77-5 k. 9 K. 05 l., 700 mm. 76-2 k. 8 K. 90 f.

Pestmegyei: 100 mm. 76-4 k. 8 K. 90 f. Feltelegnyarországi: 100 mm. 76-5 k. 8 K. 75 l. Bándsági: 200 mm. 76-5 k. 8 K. 15 l., 3800 mm. 74-5 k. 8 K. 10 l., 2000 mm. 74-5 k. 8 K. 50 f.

Bácska: 960 mm. 76 k. 8 K. 80 f. Rakarátu: 8000 mm. 77-6 k. 9 K. 05 l. Mind három hónapra. Rozs: 700 mm. 7 K. 10 l.

Arpa: 400 mm. 6 K. — l., 100 mm. 6 K. — l., 640 mm. 6 K. 80 f. ab hajó. Zab: 100 mm. 7 K. 12 1/2 f. Készpénzhez mellett.

A készpénz hivatalos jegyzése a budapesti ár-és értéktörzsda okosai szerint készpénzben 50 kilogrammonként. — A minőség hektoliterenként és kilogrammonként.

Table with columns for 'Buza' and 'Egyéb gabonaművek', listing various types of grain and their prices in kilograms and hectoliters.

Table titled 'A határvidéki elvételük a következők kéntek', listing prices for 'Májusi buza 1902', 'Októberi buza 1902', etc.

Table titled 'A budapesti gabonatorzsda', listing prices for 'Májusi buza 1902', 'Októberi buza 1902', etc.

Table listing market prices for various goods like 'Májusi tengeri 1902.', 'Júniusi tengeri 1902.', 'Augusztusi reepe 1902.', and 'Buza májusra 1902.'.

A budapesti értéktörzsda.

A tegnapi utótörzsden megindult kedvezőbb irányzattal nyílt meg a mai értéktörzsde is.

A milliárdos konverzió a lehető legényesebb eredménnyel járt. A belpolitikai helyzet kedvezőbb megítélésben részesül, amennyiben a mértékadó körök a két kormány közötti differenciákat nem tartják többé oly ártalmasnak, mint pár nappal ezelőtt. Minden buzdíró mozzanat hatása a két hitelrészvényben tükröződött vissza. De legnagyobb érdeklődés az előtörzsden az államvasúti részvények iránt mutatkozott; az osztrák vasúti miniszternek az államosításra vonatkozó nyilatkozatára szokatlanul élénk kereslet mellett az előtörzsden 13 korona árfolyást érték el.

Az értéktörzsdenek barátságos hangulata a déli törzsden folytatódott s az összes értékek árfolyamjavulásra tetek szert.

A beletelési papirok piacán változatlanul szilárd az irányzat. A Koronajáradékban a kínálat már teljesen megszűnt s ma is jelentékeny emelkedett.

Az értéktörzsden ma először szokatlanul nagy élénkség uralkodott. A forgalom különösen Államvasut-részvényekben hatalmas mérvet öltött, tekintettel Wittek osztrák miniszter államosítási beszédére.

Előtörzsde. Koronajáradék 97,77 1/2 százalék. Osztrák hitelrészvény 674.—674,75. Magyar hitelrészvény 689,50—690.—. Államvasuti részvény 684,25—687,50—676,25. Rimamurányi részvény 512.—. Alpezi bányarészvény 413,50. Közüti vaspálya részvény 618.—618 korona.

A déli törzsden a következő értékekben volt forgalom: Koronajáradék 97,85—97,77 százalék. Fővárosi kölcsön 94,80—95,30 százalék. Magyar Hitelbank részvény 690,25—695.—. Jelzálogbank részvény 464,50. Pesti Magyar Kereskedelmi bank részvény 25.—. Fővárosi takarékpénztár részvény 2100.—. Hazai takarékpénztár részvény 164.—164,50. Rimamurányi vasmű részvény 512,25. Osztrák hitelrészvény 674,25—678.—. Salgótarjáni kőszénbánya részvény 506.—508. Közüti vaspálya részvény 618. Németbirodalmi márka 117,30—117,50 korona.

Utótörzsde. A 4 órai zárlatok maradt: Osztrák hitelrészvény 678,25. Magyar hitelrészvény 685.—. Leszámloló —. Rimamurányi vasmű részvény 512,50. Osztrák-Magyar államvasúti részvény 679,25. Közüti vasút részvény 618.—. Villamosvasút részvény —. korona.

A budapesti terménytorzsda.

A terményüzletben a szezonserű hangulatnak megfelelően alakultak az árak és végül a terményüzleti árjegyző-bizottság hivatalosan a következő árfolyamokat állapította meg:

Jegyzetek: Beremag: lucerna magyar 46.—54.— korona, vörös aprószemű 35.—40.— korona, vörös erdélyi — korona, vörös bántági — korona, középszemű 42.—46.— korona, nargysemű 48.—52.— korona. Disznószir: budapesti: 60,50—61.— korona, vidéki — korona. Táblaszalonna: légszártított vidéki — korona, városi 4 darabos 51,50—52.— korona, 3 darabos 63,50—54.— korona, üstölt — korona. Szilva: boszniai, szokás szerinti minőség 12,75—13,25 korona, 120 darabos — korona, 100 darabos 18,50—18,75 korona, 86 darabos 21,50—22.— korona, azonnali szállítás. Szerbiai szokás szerinti minőség 12,75—13,25 korona, 100 darabos 17,75—18.— korona, 86 darabos 21.—21,50 korona. Szilva: sláviai: 19,25—19,50 korona, szerbiai 17,50—18.— korona, azonnali való szállításra.

A bécsi gabonatorzsda.

Bécs, május 14. (A Budapesti Napló telefonjelentése.) Newyork magasabb árfolyamokat jelentett s az angol piac is szilárdult ennek következtében az itteni törzsden buza ismét gyengült. Az esős időjárás a mezőgazdaságra nézve rendkívül kedvező és az áruforgalom jelentéktelensége következtében is a kínálat túlmennyiség lett. Kötelelt: buza május-júniusra 8,79—8,72—8,76, őszre 7,93—7,88—7,91, rozs május-júniusra 7,30, őszre 6,90—6,87—6,89, zab május-júniusra 7,28—7,30, őszre 7,30—7,06, tengeri május-júniusra 5,18—5,17—5,19, július-augusztusra 5,25—5,27, reepe augusztus-szeptemberre 12,10—12,20. Zárlatok: buza május-júniusra 8,07—8,09, őszre 7,96, zab május-júniusra 7,36, tengeri május-júniusra 5,21, július-augusztusra 5,29, rozs május-júniusra 7,38—7,35, rozs őszre 6,91—6,92.

A bécsi értéktörzsde.

As előtörzsde mozgalmasabb. A déli törzsde élénk. Zárlat szilárd. Bécs, május 14. (Magyar értéktörzsde zárlata.) 420-os aranyjáradék 120,85. (Liszai és szegedi kölcsön sorsjegye 100,25. Magyar vasúti kölcsön ezüstben 100,70. Magyar keleti vasúti állami kötvény 120,20. Magyar leszámított és pénzváltóbank —. Rimamurányi vasmű részvény —. Magyar koronajáradék 97,65, 420-os Magyar földhitelb. kötvény 97,65. Magyar hitelbank részvény 696.—. Magyar nyeregyeni kölcsön sorsjegye —. Kassa-oderbergi vasúti részvény 383,50. Magyar keresk. bank —. Magyar eukoripar —. Bécs, május 14. (Osztrák értéktörzsde zárlata.) 420-os papíráradék 101,75. 420-os osztr. aranyjáradék 120,65. 1880-os sorsjegye 152,90. Osztrák hitelsorsjegye 434,50. Angol-osztrák bank —. Bécsi bankjegyesület 452,50. Osztrák-magyar bank 1599. Déli vasút 47,50. Dunagőzmozgajozási részvény 868.—. Dohányrészvény 291.—. Cászári és királyi arany 11,35. Német bankváltó 117,30. 420-os osztr. járadék 101,65. Osztrák koronajáradék 99,60. 1864-iki sorsjegye 232,25. Osztrák hitelintézet részvény 678,50. Unionbank 545.—. Osztrák Länderbank 425.—. Osztrák-magyar államvasút 679,50. Elbavölgyi vasút 482.—. Alpezi bányarészvény 413,50. 20 bank. arany 19,09. Londoni váltóár 240,37 Bécsi Ironway Litt B. —. Alpezi Ironway Litt A. 283,50. Lapó köb 355.—. Hausse.

Bécs, május 14. (A Budapesti Napló tudósítójának telefonjelentése.) A délnémet magánforgalomban a zárlatok a következők voltak: Osztrák hitelrészvény 677,75. Magyar hitelrészvény 697.—. Angol-Osztrák bank 271,50. Bécs bankjegyesület 452,50. Union bank 547.—. Länderbank 426.—. Osztrák-magyar államvasút részvény 680,25. Déli vasút 47.—. Elbavölgyi vasút 463.—. Északnyugati vasút részvény —. Dohányrészvény 292.—. Rimamurányi vasmű 513.—. Alpezi bányarészvény 414.—. Májusi járadék 101,75 Magyar korona járadék 97,65. Török sorsjegye 106.—. Német birodalmi márka 117,36. Napoleond'or 19,10.

Külföldi értéktörzsde.

Berlin, május 14. (Zárlat.) 420-os papíráradék —. 420-os osztrák aranyjáradék 102,80. Elbavölgyi vasút —. Magyar koronajáradék 98,25. Osztrák-magyar államvasút 145,90. Kassa-oderbergi vasút —. Bécsi váltóár 85,15. Magyar vasút beruházási kölcsön 101,30. Alpezi bányarészvény —. Disconto-Commandant 183,52. Altalanos vilámsországi Edison 182,50. Geisenkirchen 167,40. Laura-kohó 199,50. 420-os osztrák járadék 101,75. 420-os magyar aranyjáradék 102.—. Osztrák hitelrészvény 212,55. Déli vasút 14,80. Károlyi Lajos vasút 100,30. Orosz bankjegy 216,25. 420-os új orosz kölcsön 96,70. Török dohányrészvény —. Olasz járadék 101,75. Magyar hitelbank —. Dynamit Trust 176,50. Harpeni 152,50. Az irányzat szilárd.

Berlin, május 14. (A Budapesti Napló tudósítójának távirata.) Esti forgalom. 420-os magyar aranyjáradék 102.—. Magyar koronajáradék 98,10. Osztrák hitelrészvény 213.—. Osztrák-magyar államvasút 145,50. Déli vasút 14,83. Északnyugati vasút —. Elbavölgyi vasút —. Orosz bankjegy készpénz —. Buschtehredi —. Orosz bankjegy 216,25. (Utolsó.) Lombard —.

Páris, május 14. (Zárlat.) Osztrák-magyar államvasút 734.—. 420-os osztrák aranyjáradék 103,05. Osztrák Länderbank —. 390-os francia járadék 101,05. Ottománbank 561.—. 3190-os francia járadék 101,97. Alpezi bányarészvény —. Déli vasút —. 420-os magyar aranyjáradék 103,80. Párisi bankrészvény 1022.—. Olasz járadék 101,95. Francia törleszt. járadék —. Osztrák földhitelintézet részvény 1290.—. Török dohányrészvény 318.—. Az irányzat nyugodt.

Frankfurt, május 14. (Zárlat.) 420-os papíráradék 102,10. 420-os osztrák aranyjáradék 102,80. Magyar koronajáradék 98,30. Osztrák-magyar bank 115.—. Déli vasút 14,80. Elbavölgyi vasút 117,50. Londoni váltóár 204,77. Bécsi bankjegyesület 114,30. Villamos részvény —. 390-os magyar aranykölcsön 85,50. 420-os osztrák járadék 101,75. 420-os magyar aranyjáradék 101,90. Osztrák hitelrészvény 212,10. Osztrák-magyar államvasút 145,60. Északnyugati vasút 114.—. Bécsi váltóár 85,175. Párisi váltóár 813,16. Unio bank —. Alpezi bányarészvény 209,50. Az irányzat szilárd.

Frankfurt, május 14. (A Budapesti Napló tudósítójának távirata.) Árfolyamok január. Esti forgalom. Osztrák hitelrészvény 212,80. Német bank —. Disconto 183,30. Berlini kereskedelmi bank —. Geisenkirchen: 167,30. Harpeni 172,75. Laura-kohó —. Olasz járadék —. Csendes.

Hamburg, május 14. (Zárlat.) 420-os osztrák járadék 101,70. 1880. sorsjegye 153,50. Déli vasút 15,05. 420-os osztrák aranyjáradék 102,40. Osztrák hitelrészvény 213.—. Osztrák-magyar államvasút 145,60. Olasz járadék 101,40. 420-os magyar aranyjáradék 102,25. Az irányzat szilárd.

Budapest-kőbányai sertéskereskedelmi oszronok jelentése.

Május 14. A sertésüzlet irányzata kellemesebb. A Hírszó sertések ára: A) Magyar e. a. e. r. e. d. u.: Öreg nehéz (páronként 400 kilogramm felüli súlyban) 100—102 fillérig, Öreg közep (páronként 300—340 kilogramm terjedő súlyban) — fillérig, Fiala nehéz (páronként 320 kilogramm felüli súlyban) 107—109 fillérig, Fiala közep (páronként 251—320 kilogramm terjedő súlyban) 106—107 fillérig, Fiala könnyű (páronként 250 kilogramm terjedő súlyban) — fillérig. B) Magyar s. z. e. d. o. t. t.: Nehéz (páronként 290 kilogramm felüli súlyban) — fillérig, Közep (páronként 240—280 kilogramm súlyban) — fillérig, Könnyű (páronként 240 kilogramm terjedő súlyban) — fillérig. C) H. o. m. a. n. i. a.: Nehéz (páronként 320 kilogramm felüli súlyban) — fillérig, Közep (páronként 250—320 kilogramm terjedő súlyban) — fillérig, Könnyű (páronként 250 kilogramm terjedő súlyban) — fillérig. D) R. o. m. a. n. i. a. i.: Nehéz (páronként 320 kilogramm felüli súlyban) — fillérig, Közep (páronként 240 kilogramm terjedő súlyban) — fillérig, Könnyű (páronként 240 kilogramm terjedő súlyban) — fillérig. E) S. z. e. r. b. i. a. i.: Nehéz (páronként 280 kilogramm felüli súlyban) 107—108 fillérig, Közep (páronként 240—280 kilogramm terjedő súlyban) 106—107 fillérig.

Könyv (párónként 240 kilogramm terjedő súlyban) 103—104 fillérig.

Sértésleltetés 1902. május 12. napján volt készlet 39 878 darab. — 1902. május 13. napján felhajtott 1425 darab. 1902. május 13. napján elszállított 582 darab, 1902. május 14. napjára maradt készletben 40 721 darab.

Vizállítás.

Table with columns for dates (Máj. 14., Máj. 15.), names (Lina, Duna, Pannón, etc.), and numerical values.

Névváltoztatás. Kiskoru Blockner Dezső, Pál, György, Sándor és Imre budapesti illetőségű ugyancsak lakosok családai nevének Balazsra kért átváltoztatása belügyminiszteri rendelkezéssel megengedtetett.

Anyakönyvezetők kinevezés. A belügyminisztérium ideiglenes vezetésével megbízott m. kir. miniszterelnök Szatmár vármegyében a csnálosi anyakönyvi kerületbe Becski György segédjegyzőt anyakönyvezető-helyettesé, Hevesvármegyében anyakönyvezető-helyetteseké a kápolnai kerületbe Gregor János segédjegyzőt, a felémotébe Juhász Sándor segédjegyzőt és végül a tarna-felészibe Gombos József segédjegyzőt nevezte ki.

Napirend.

Naplár: Csütörtök, május 15. — Római katolikus: Izidor vt. — Protestáns: Zsófia. — Görög-orosz: (május 2.) N. Atanáz. — Zsidó: Ijor 8. — Nap két: 4 óra 8 perccor. — Nyugszik: 7 óra 12 perccor. — Hold két: 12 órakor délben. — Nyugszik: 12 óra 43 perccor éjél.

gyűjtemény, továbbá a házi-ipari kiállítás (melyben az új letvezetőség árusításokat is eszközöl) a városligeti iparcarnokban nyitva: délelőtt 9 óratól 12 óráig és délután 3 óratól 6 óráig. A külkölti kirendeltségek központi üzlekezetése (Magyar kereskedelmi részvénytársaság) V., Váci-vörút 32. szám alatt.

Időjelzés.

— Az Országos Meteorológiai Intézet hivatalos jelentése. — Budapest, május 14.

A levegőnyomás Nyugat- és Észak-Európát borítja és míg a depresszió az Eszaki-tenger felé megerősödött, addig a Földközi-tengeren új minimum mutatkozik. Európában az idő hűvösebb lett és sok helyütt esős volt, evőltve zivatarkkal.

Hazánkban az idő változóké, enyhé; kisebb-nagyobb esőzések jobbra mindenfelé voltak. A Dunántúli és Észak-Magyarországon előfordult jelentékeny zivatark. Vas-és Zalamegyéből erős reggeli ködöt jelentettek. Zárgráiban délután 1 óra 10 perccor gyenge földrengés észlelték.

Küldés: Jelentéketlen hőváltozással, változóan felhős és sok helyütt esős idő várható zivatarkkal.

Advertisement for 'A MAGYAR KERESKEDELMI TÖRVÉNY' (The Hungarian Commercial Law) with decorative border and text.

Advertisement for 'Dr. Nagy Ferencz' (Dr. Nagy Ferencz) and 'Lampel Róbert-Féle' (Lampel Robert-Féle) with product details and prices.

Kivonat a hivatalos lapból.

— Május 14. — Kinevezés. A budapesti kir. ítélőtábla elnöke Öttenberger Jakab, Balassa Gusztáv, Borbély Tibor és Tolnay Ivan vezétt joghallgatókat és ifj. Margalits Ede ügyvédjelöltet a budapesti kir. ítélőtábla kerületére díjas joggyakornokokká, a győri kir. ítélőtábla elnöke Gyúrkó Ferenc díjtalan joggyakornokot a győri kir. ítélőtábla kerületére díjas joggyakornokká, a beszercei kir. pénzügyigazgatóság Nádler Károlyt a beszercei és Stojka Sebestényt a naszói m. kir. adóhivatalhoz díjas gyakornokokká, a beregszászi m. kir. pénzügyigazgatóság Hudáky Emil podheringyi lakost a munkácsi m. kir. adóhivatalhoz adóhivatali gyakornokká ideiglenes minőségben kinevezte.

Technológiai iparmúzeum délelőtt 9—1-gig. Mezőgazdasági múzeum (Kerepesi út 72.) d. e. 9—1-gig. A főutáni intézet múzeuma (Stefánia-út 14.) nyitva d. e. 10—1-gig. Belépődíj nincs. Az országos levéltár oklevéltárlása a belügyminisztériumban délelőtt 11-től 1-gig. Múzeumi könyvtár délelőtt 9 óratól 1 óráig. Akadémiai könyvtár nyitva délután 3 óratól 7 óráig. Egyetemi könyvtár nyitva délelőtt 9 óratól déli 12 óráig és délután 3—8 óráig. Alattkét a Városgazdaság nyitva egész nap. Belépődíj 60 fillér. Magyar Kereskedelmi Múzeum, igazgatóság, kereskedelmi szakkönyvtár és keleti mintatár: V. kerület Váci-körút 32. szám alatt. Hivatalos órák: délelőtt 9-től délután 2 óráig. Hazai termékek állandó kiállítása és kereskedelem-történeti

Advertisement for 'BUTOR-ELADÁS' (Butter Sale) by Dósa Kálmán, featuring a decorative border and text about butter quality and price.

Advertisement for 'Egyedül valódi angol Balszam Thierry A. gyógyszerész által' (Genuine English Balm by Thierry A. Pharmacist) with a logo and detailed text about its benefits.

Advertisement for 'Thierry (Adolf) gyógyszerész Limited Oranymal-gyógyszertára' (Thierry (Adolf) Pharmacist Limited Oranymal Pharmacy) with text about their products and location.

Advertisement for 'Restitutions Kwizdafele' (Restitutions Kwizdafele) featuring an image of a horse and text about the medicinal fluid.

Advertisement for 'XXII-ik cs. kir. államsorsjáték' (XXII-nd Royal Lottery) with text about ticket prices and prizes.

Színházak, szórakozó helyek.

M. KIR. OPERAHÁZ.
Csütörtök, 1902. május hó 15-én.
Az álarcos bál.
Nagy opera 5 felvonásban. Zenéjét szerette Verdi. Szövegét olaszból fordította Böhm Gusztáv.

Személyek:
Richard Alberti Sámuel Kornyay
René Takács Tom Szendrői
Amália Vasquezné Silvano Hegedűs
Ulrika Semsey Főbíró Dálnoki
Oscar Szoyser Szolga Mátyai

Kedzete 7 1/2 órákor.

NEMZETI SZÍNHÁZ.
Csütörtök, 1902. május hó 15-én.
Pogány Gábor.
Dráma 4 felvonásban. Irta Ferenczy Ferenc.

Személyek:
Óz. Pogányné Rákosi Lándner Bertá Maróthy
Pogány Gábor Kácsár Kovács Mihály
Pogány H. Helvay Hollay Körösmező
Pogány Anna Török L. Hollayné Boér
Pogány Péter Horváth Pataki Hetényi
Pogány Péterné Györgyné János Abonyi

Kedzete 7 1/2 órákor.

MAGYAR SZÍNHÁZ.
Csütörtök, 1902. május hó 15-én.
A szevillai fodrász.
Böhözates operett 3 felvonásban. Irta Bálint Dezso. Zenéjét szerz. D'Amant Leo.

Személyek:
Colineau Sziklai Tüzöltő Mátrai
Henriette Fedák Leopold Boross
André Ráthonyi Klári Tomcsányi
A gróf Margó Godin Giréthy
Banami Sellő Juliette Almási I.
A profet Iványi Újságíró Almássy

Kedzete 7 1/2 órákor.

Színházjegyek, az Opera, Nemzeti- és Magyar színház összes előadásaira kaphatók és előjegyezhetők: **Bárd Ferenc és Testvérei** zeneműkereskedésében Kossuth Lajos-u. 4. (Telefon 656) és Andrássy-ut 2. (Telefon 25-13) sz. a.

VIGSZÍNHÁZ.
Csütörtök, 1902. május hó 15-én.
Az órnagy ur.
Böhözates 3 felvonásban. Irta Mars és Kéroul. Fordította Heltai Jenő.

Személyek:
Montgiron Fenyvesi Michu Gyözö
Labourdette Hegedűs Dingois Vendrei
Fréville Tanay Maloizel Szerényi
Champeaux Góth Paulette Varsányi
Moulard Tapolczai Héloise Nikó
Lardinet Rónaszéki Dingoisné Haraszthy

Kedzete 7 1/2 órákor.

NÉPSZÍNHÁZ.
Csütörtök, 1902. május hó 15-én.
Pálmay Ilka asszony vendégfelléptével.
Az izé.
Operett 3 felv. Irta Leon Viktor és Stein V. Zenéjét szerz. Weinberger Károly. Fordította Dr. Márton Miksa és Heltai Jenő.

Személyek:
Taponet Kovács M. Babarol Németh
Taponetné Siposné Vaucresson Szerdahelyi
Gabriella Pálmay Saturnin Tollagi
Felicien Raskó Casacrett Hegyi
Aristid Szirmai Denise Harmath

Kedzete 7 1/2 órákor.

URANIA SZÍNHÁZ.
Csütörtök, 1902. május hó 15-én.
Miss Isadora Duncan ókori görög és klasszikus táncai.
Kedzete 8 órákor.

FŐVÁROSI NYÁRI SZÍNHÁZ.
Csütörtök, 1902. május hó 15-én.
A cornevillei harangok.
Operett 3 felvonásban. Kedzete 7 órákor.

VAROSLIGETI SZINKÖR.
Csütörtök, 1902. május hó 15-én.
Megnyitó előadás.
Sohse halunk meg!
Énekes bohózat 6 képpben. Irta Horst és Stein. Fordította Heltai Jenő. Kedzete 7 órákor.

FŐVÁROSI ORFEUM
Nagymező-utca 17.
!!! Szencsácélós !!!
Trio Barovsky
páralan mutatványai, továbbá
Luna asszony
Milla Barry, Marlot stb. felléptével.
Tarka Szinpad
és sok különlegesség.
A kávéház Milikarijében reggel 5 óráig Vörös Elek cigányzenekara hangversenye.

NEMETALFÖLDI KIRÁLYI CIRKUSZ GARRÉ OSZKÁR
(az Állatkertben).
Szombaton, május 17-én, este 7 1/2 órákor
nagy dísz megnyitó-előadás.

A duntaralma programból kiiktatva a következők emlekednek ki: **Miss Lupus Voltige**, Monsieur Bastien Árvai, plastikus bemutatások lovon. **Lawn-tennis és buzagényvetés lovon** **Mr. Emilől Fűszer-ballet**, táncok a ballekerek és **Miss Harwig** prima-ballerina. **Mons. Gherzi** 45 cm. magas lovatval, eredeti idomissal. **Jockey-lovaglás**, bemutatja: **Ciotti A. ur.**

UJ! UJ! Először Budapestben! Feltűné!

CAPTAIN DAVIS

Kerékpár-verseny és a jeli-kerékpározás a kis pályán, **CARRÉ KATICA k. a.** a jelenkor legjobb iskolajavaslója. **A négyeseres lovagló-iskola**, lovagolja 2 helyet és 2 ur. **CARRÉ ALBERT** ur eredeti idomissalval. Fellelnek az **ékes bohócok**, **Augustok**, **3 Dolborg testvér**, **Mr. Rusby**, **Mr. Gherzi** és az uclorhetlen **Dummer August Busto**.

Helyárak: Pályah 4 személyre 16 kor. Pályahűlés 4 kor. Zárások vagy tribünülés 3 kor. I. hely 2 sor. II. hely 1 kor. 20 fill. Karzati álló 60 fill.

Jegyek előre válthatók: Kertész (Patzik) Luiza asszony dohány-tizedjében Kristóf-ter, Bécsi-utca sarok, naponta d. u. 5 óráig.

ŐS BUDAVÁRA!
Szombaton, május 17-én este 6 órákor
ünnepélyes megnyitás
A nagy variété-színpadon remek műsor. **Eugénie de Fonngére** a világhírű francia excentricus. **Otero** legheirebb versenytársnéje. **Stuart!! Schäffer Sebaldu, The Mayo's, Los Aquileras Mr et Mlle Mas Andres** és számos egyéb előragru különlegesség. **Prandi testvérek** felülmutataltan fantoches-színháza. „A párisi világkiállítás“ c. 3 felv. látványossággal. **Worthy's** Néptörzsműsorok a szabad területen. **Lovard. Októvinala a meseben. Kémikus némajáték a scating ringen.** A nagy. kir. honvédkertletti zenekar hangversenye. **A la „Stusa“ amerikai zenekar.** Fontaine lumineuse. — Számos egyéb látványosság és szórakozás. Belépődíj a megnyitási napján 1 kor. A többi napokon péntek kivételével 60 fill. Pénteken 1 kor. gyermekeknek 10 éven alól 20 fill. Mórakelti áru jegyek a városi térszékhelyen válthatók. Bérletjegyek a vállalat irodájában és térszékhelyen kaphatók.

Petánovits METROPOLE-SZALLÓJA
A tükörben ma **Pongrácz Lajos Kolozsavárról** kitünő zenekara játszik.

BRAND, levegőgyógyhely (1024 mtr.)
Bludenz állomás Voralbergenben, Hotel, Beck-féle penzió, pompás szél- és pormentes fekvés a magas hegyességben, az új-kornak megfelelően berendezve, villamvilágítás, kert és erdő a közelben. Penzió-ár: 5-6 korona. Prospectus ingyen. Idény: június hó 1-6! szeptember hó 15-ig. Beck A.

Jönköpings Tandsticks Fabrics Aktiebolag Jönköpingsben a 16377. számú „Gép, gyufáknak lyukasított vagy szigetelő lemezekbe való bevezetésére, ill. azokból való kivételére“ című 1899. június 22-én kelt magyar szabadalomra vevők vagy engedményesek keresetnek.
Szíves ajánlatok „W. D. 3111“ alatt **Messe Rudolfhoz Bécs L.** Sellenstátte 2. intézendők.

Óriási bab, óriási saláta Amerikából
Ezen igen érdekes növény egész 5 méter magasságig megnő az egy méter hosszú hüvellyel, mely minden kornak ökösege annál is inkább, mert júliustól egész novemberig csodálatos virágzásban van s izletes gyümölcsöt terem, a mely zöldség is élvezhető. **Az ára egy mintadagának 1 kor.** használati utasítással. Azonkívül az **ÓRIÁSI SALÁTA**, mely maig a legizletesebb és legismertebb kori saláta. Ezen növény körülbelül 2 kilogramm nyom. Ekes növény általános sürgölmet kell. **Ára egy mintadagának hármentve 1 korona, esetleg bélyegben is.** Roth Albert, Kőbánya, Jászberényi-ut 12.

NEVETŐ MAGYARORSZÁG.
Összeállította: **GRACZA GYÖRGY.**
2-ik bővített kiadás. Két kötet díszes vászonkötésben. Garay Ákos és Tull Odón remek illusztrációval. A leg-szórakoztatóbb olvasmány. Egy-egy kötet ára kőtsve 7 korona. Megrendelhető: **LAMPEL RÖBERT-féle** (WOLFFNER F. és fia) u. 4. sz. ucv. Kétyvárosi utca BUDAPEST VI., Andrássy-ut 21. sz.

Színházak heti műsora.

	M. Kir. Operaház	Nemzeti színház	Vigszínház	Népszínház	Magyar színház	Fővárosi Nyári színház
Péntek	Nincs előadás	Fernande	Az órnagy ur	A régi szerető	Szevillai fodrász	A kertészleány
Szombat	A nürnbergi mester dalnokok	Constantin abbé	Az órnagy ur	A régi szerető	Szevillai fodrász	Boccaccio
d. u. Vasárnap este	—	Ember tragédiája	Az órnagy ur	Lili	Szevillai fodrász	Csókón szerzett völégény
	Hoffmann meséi	—	Az órnagy ur	A régi szerető	Szevillai fodrász	Boccaccio

Butor.
Szalon-, obédő-, háló-terem-, és uriszoba berendezés; seccés, angol, barok, empire és 6-8-méter stílusban nálunk legjobb minőségben, meglepő nagy választékban, rendkívül olcsó árak mellett kapható. Vidéki rendelések vászonba és rekeszbe csomagolva, biztosítva szállítástnak.

Szabó Ferenc és Tsa
Budapest, VII., Kerepesi-ut 12. Sip-utca sarok.

A híres legfinomabb Klenoczy csemege májusi turó, zöld vagy fehér Szirec, Ostyepha
megrendelhető:
Rátcka A. VI., Izabella-u. 76., III. em.

SPORA-féle világhírű KLATAU dísz- és óriási szegfű.
Külföldi: Prága, Bécs, Lyon, Antwerpen, Amsterdam, Hamburg, a Mayna melletti Frankfurtban stb. a legnagyobb díjakal.

Elite-választék 5 darab 16 kor.
Kiállítás és reklám minta fajok 10 darab 16 kor.
Óriási szegfű 10 darab 10 kor.
Dísz-szegfű 10 darab 5 kor.
Kerti szegfű 10 darab 2 kor.
Remontantszegfű 10 darab 6 kor.
60 darabnál 10 szegfűk, 100 darabnál 20 szegfűk engedeménny. Képes árjegyzék ingyen bérmentve.

FR. SPORA szegfűkivitel Klatau (Csehország).

GRAZ. Hotel „zur goldenen Birne“
A város középpontján, a Moran-park átellenében, legszebb fekvésű szálloda, kényelmes új berendezés. Villamvilágítás.
Fr. Zimmerer, tulajdonos.

Üzleti szokás.
Az üzleti szokás törvény erejével bír. Így a bíróság az üzleti szokásokat ítéleteiben mindig respektálja. Minden cégnek meg van a maga üzleti szokása és ezek közül a legsebbebb egyike az, hogy a Hecht Bankháza nála nyert főnyereményeket, melyek eddig mindig a legtekintélyesebbek voltak, rögtön kifizeti.

Vásároljon tehát osztálysorsjegyet a Hecht Bankháznál, Budapest, Ferenciek-tere 6. és Erzsébet-kört 32. Huzás május 22-én és 23-án. Sorsjegy-árak: Egész 12.— kor., fél 6.— kor., negyed 3.— kor., nyolcad 1 kor. 50 fill.

T. Háziasszonyok!
Poloska és bármely férgemet nem lehet semmiféle por vagy pedig tinktúrával kiirtani, hanem teljes sikert csak egyedül a Matthey-féle készülékkel lehet elérni, a muról 7 óra alatt teljes bizonyossággal kezeskedünk.
Az irtás nem nagyon olcsó, de az eredmény biztos.
BOCK és GRÄBER cég VI., Nagymező-utca 52.

Az Olympos.
Görög-római mythologia.
Függelékül a germán népek istentana. Serdültebb fiúk és leányok számára. Peticus nyomán szerkesztette **DR. GERÉB JÓZSEF.**
Másoadik átdolgozott kiadás 69 képpel. Ára fűzve 5 K., díszes vászonköt. 7 K.
Kapható a kiadótársulatnál Budapesten, VII. ker., Kerepesi-ut 54. és minden könyvkereskedésben.

Színházak heti műsora.

	M. Kir. Operaház	Nemzeti színház	Vigszínház	Népszínház	Magyar színház	Fővárosi Nyári színház
Péntek	Nincs előadás	Fernande	Az órnagy ur	A régi szerető	Szevillai fodrász	A kertészleány
Szombat	A nürnbergi mester dalnokok	Constantin abbé	Az órnagy ur	A régi szerető	Szevillai fodrász	Boccaccio
d. u. Vasárnap este	—	Ember tragédiája	Az órnagy ur	Lili	Szevillai fodrász	Csókón szerzett völégény
	Hoffmann meséi	—	Az órnagy ur	A régi szerető	Szevillai fodrász	Boccaccio

3 forint

„Darányi“ vá-
szon, házi, lo-
vagi- és vadász
kabát 3 frt
Egy divatos öltö-
ny, szürkealap
fehér csikkal
16., 14 és 12 frt
Egy mosó-öltöny 5 frt
Egy lüsterka-
bát 2.50 frt
Egy lüsteröltö-
ny 9 frt
Egy su térdnad-
rag 75 kr.
Egy gyermek
mosó costume,
szintartó és jó
mosható 1.50 frt

Egy lüster costume kék és szürke színben 5 frt
The English Clothing Company
KOCH TESTVÉREK
Budapest legnagyobb férfi- és
gyermekruha-áruház
KÁROLY-KÖRUT 26.

Angol Divathoz.

Budapest, Károlykörút 16.
A teljes árukatár fölmon-
dott helyeinek kiállítását
35 százalékkal
a rendezés áránál olcsóbb-
ban kerül eladásra.

Hatóságilag engedélyezett

V. férfi- és gyermek-ruha

VEGELADÁS

UJ! DEMOKRATA-ÖLTÖNYÖK* 1000 kivételben 16 korona.

Angol Divathoz.

Budapest, Károlykörút 16.
Férfiöltönyök 6.— frtől
Fin. kamgarn ölt. 10.—
Férfiöltönyök 4.—
Gyermeköltöny 2.50
Férfiölt. 7.—
Kamgarn nadrág 3.—
Bunda 25.—
Férfikabát 8.—
főljebb.

DÓCZI M.

Budapest legmegbízhatóbb
legnagyobb és legolcsóbb
cipő-raktára
Kerepesi-ut 10.
Gombos füz. v. cugos lakk.
cipő, férfi 4. nőt. 3.50
Füz. v. női boxbőr füző 3.50
Füz. v. cugos orosz lakkból
férfi 3.50, női — 3.30
Lakk regatta, férfi 3.50, női 3.50
Férfi Chevreux 4.50, női 4.—
Férfi v. női cugos cipő 3.—
Lakk kivágott — 1.50-2
Egy csatos 2.50, korecs-
csatos — 2.50
Férfi v. rózsaszínű cipő 1.50
Férfi kutyabőr cipő — 2
Arjgyék, csomagolás,
szállítólévíl ingyen. VI-
dekre 10 frton felül franco.
Nem tetsző árut becserelek

Asztalos és kárptított legjobb minőségű
BUTOR
részletfizetésre
Schwarz Lipót és Testvére
Kárptomster és butorkereskedők butorházában
Budapesten, VII., Hársfa-utca 37. sz.
(szaját házukban) Wesselényi-utca keresztezésénél.
Fizetési feltételek:
100 kor.-tól 200 koronáig havi részlet — 10 kor.
200 — 300 — 15
300 — 500 — 20
Készpénzfellegben 10%, csomagolásiért 3%. Képes árjegyzőkört
60 fillér fizetendő, mely összeg az árjegyzőkört visszatérítik.

Mint Budapest legjobb, leg-
tartósabb és lelegezesebb
lábbelijének készítőjeként alábbi gyár-
ceget ajánljuk, tessék meggyőződni erről
s az eredményt minket értesíteni, miután
nagy fogadásról van szó.
Nőknek:
Fekete v. barna bőrből, füzös — 3 frt 3.—
Fekete v. barna bőrből, gombos — 3.30
Fekete v. barna legfin. box, Derby — 3.50
Fekete v. sárga, füzös — 3.30
Lasting, cugos 2.60. Lasting, regatta — 2.—
Fekete v. barna házi cipő szegelt talppal — 1.20
Uralnak:
Borjúbőr, cugos, egy darabból — 3 frt 3.—
Borjúbőr, besett, elegáns — 3.20
Kutyabőr, chevreux v. lakk — 3.50
Fekete v. sárga, füzös — 3.30
Pincőcipő, fekete v. barna bőrből, elől cugos — 1.30
Több 100 ábrás árjegyzékem ingyen és bérmentve
küldöm. Nem tetszőt kívánatai kicserélem. Vidéki
rendelésnél elegendő a láb hársnyalán egy papir-
lapon körülrajzolni.
Agulár Dávid BUDAPEST,
VII., Erzsébet-körút 6/N.

Szabott
árak. Telefon
17-19.

Legujabb

Saccoöltöny — 24 kor.-tól
Füülöny — 16
Gyermeköltöny — 8
Férfiölt. — 18
Bunda — 25
Raglan és Ulster 28
Tiszta gyapjuból.

KOHN HEILMANN és FIAI

cs. és kir. udvari szállítóknál
az „Angol Szabó“-hoz.
Legnagyobb férfi- és
gyermekruha-áruház
IV., Károly-körút 12.
Fiók: (Központi városház)
Károly-körút 30.

A legtöbb nyereményt	á flecht bankháznál	nyerték.
Csim.	Budapesti	22. és 23.
Huzás	már	22. és 23.
Sorsjegy árak:	Egész 12 kor. fél 6	nyolczad 1.50

Most jelent meg!
A Métély
Színmű 3 felvonásban.
Irtó Eugène Brieux
Ford. MOLNÁR MÁRTON
Főv. Szính. Műsora 117-118.
Ára 60 fillér.

Most jelent meg!
A Métély
Színmű 3 felvonásban.
Irtó Eugène Brieux
Ford. MOLNÁR MÁRTON
Főv. Szính. Műsora 117-118.
Ára 60 fillér.

BALASSA
BÁLINT
Tört. színjáték 4 felvonásban.
Irtó Martos Ferencz
Fővárosi Színházak Műsora 119-120. sz.
Ára 60 fillér.

Titkok betegségek ellen

25 évi, részben katonasorvosi (a bécsi és buda-
pesti katonakórházakban), részben magánorvos
tapasztalatai után legmelegebben ajánlható

D^r. KAJDACSY,

v. cs. és kir. ezredorvos és kórházi fő-
orvos

Electrotherapial rendelő-intézet
IV. Kigyó-utca 5. I. em. Klotild-palota
(Atyjáróház és lift használata).

A leghatványosabb húgyvesztéseket, legu-
lyosabb húgyhólyagbajokat, bujakoros sebeket,
nyhíliást, az onferőtetőstől utóbajait

Elgyengült férfierőt

az orvosi világ által legujabban olyannyira fel-
karolt és hatásosan pártján sikert

Electro-Massage vagy Psychophor

által, magömléseket, nőknél fehér-folyást befoo-
keződés nélkül, a legmakacsabb bőrbetegsége-
ket, valamint ifjúkori bőrájók következtében be-
állott ideg és onak utókövetkezmények köp lötre-
jött hálgernrebajokat gyógyít a legujabb gyógy-
mód szerint alaposan és biztos, állandó sikerrel.
Rendel: délelőtt 9 órástól 4 óráig; este 7—8 óráig
Nőknek ugy mint férfiaknak külön be és kifizéret
Külön váróteremek.
Levelekre díjtalanul azonnal válaszoltatik; eset-
leg gyógyszerokról is gondoskodva lesz.

Poloska-villam!

Szab. törv. véd. A leg-
jobbnak elismert a polo-
skák és azok peteinek
szállítására. Ez nem sze-
delges, hanem éveken át
kipróbált szer, mely a leg-
jobb sikerekkel jár és min-
dennemmi más szert fogli-
mul. Egy család sem mulasz-
son el ezen szertel kísér-
letet tenni, mert ez nemcsak
a poloskák, hanem azok
számátlan petéit is már
egyszerű bekenés után el-
pusztítja, ha bármily mé-
lyen is vannak a butorkok
hasadékaiban vagy a fal-
ban. A szobák befőtésénél,
vagy mezelednél is használ-
ható bármily időjárásnál.
Tessék kizárólag **BENNE**
ÁRPÁD poloska-villam-
ját kérti, melynek készítője
BENNE ÁRPÁD, Leibicz, Szepesmegye.
Nagy úteg 3 kor. használati utasítással. Kapható: Buda-
pesten Török József gyógyszerüzében Károly-körút 12.
Kassán: Székely Géza gyógyszerüzében, továbbá
minden gyógyszerüzében. — Kérem a védjegyre és alá-
írásrama ügyelni.

MINDENKI INGYEN KAPJA

ha címét velem közli, világhírű találmányomat,
„GUZI-KENŐCSÖT“
melylyel, ha a cipő felső bőrét bekeni, a víxelés fölőlegessé válik és
a bőr repedése ki van zárva.

Minden nálam vásárolt cipőért 1 évi irásbeli jótállást vállallok,
ha guzi-kenőccsel, melyet ingyen adok, bekeni, elszakadása
esetén INGYEN MEGCSINÁLOM.

Minden rendelő 1 tégely guzi-kenőcsöt, mely 6 hónapra elegendő
és egy pár elegáns cipő-sámfát kap ingyen, mely szintén ho-
zójáru! ahhoz, hogy a cipő az egy évet kibírja, miután, ha a cipőt
nedves állapotban leveletjük a bőr összeráncosodását kizárja.
Minden magyar ember tartsa kötelességének egy igaz magyar
gyárat pártfogolni és emegem próbáremelésével megfizetni.
Vidékre minden csomagot portamentesen küldök s csupán
30 kor számítok föl. — Mértékben elegendő, ha haralyában
egy papirlapra átlva, a lábaltalp körvonalat lerajzolja.
Nem magfalelőt kicserélek vagy a pénz minden levonás nélkül visszaadom.
Kérje 100 oldalas képes árjegyzékem, melyet a guzi-kenőcs-mintával együtt ingyen
és bérmentve küldök.

Férfi sima vixcipő, erős	3.—	Női zergébőr füzös vagy cugos elegáns	3.—
Vix betétes cipő	3.20	Barna bagaria füzös cipő	3.—
Elegáns gavallér vix füzös	3.20	Legnémetebb zergébőr gombos cipő	3.40
Gavallér barna füzös cipő, divatos barna bagariából	3.50	Párisi divat, feltöltött elegáns, box-calv bőrű füzös	3.80
Szalón-lakk elegáns, füzös vagy cugos	4.—	egy gombos cipő	3.80
Párisi divat, feltöltött elegáns, box-calv füzös cipő	4.—	Félcipő, fekete vagy barna borjúbőrből, elegáns	2.40
Füzös cipő, amerikai box-bőrből, elegáns	3.50	Szalón-lakk, füzös vagy gombos, elegáns kivitel	3.50
Tiszti sima cipő, legfin. vix vagy szalón-lakkból eleg.	4.—	Szalón-lakk, kivágott cipő, korecsoscsatos, elegáns	2.20

AGULÁR IGNÁC

BUDAPEST,
Deák-tér 6.

